DÖNEM : 3 CİLT : 26 TOPLANTI : 3

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

131 nci Birleşim

11 . 9 . 1972 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa
I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	778
II. - GELEN KÂĞITLAR	778:780
III. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	780
1. — Bu toplatı yılı Genel Kurul ve Komisyonların çalışmaları hakkında Başkanlığın açıklaması.	780:781
2. — Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Halûk Bayülken'e dönüşüne kadar, Başbakan Ferid Melen'in vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/894)	781
3. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Kemal Demir'e, dönüşüne kadar, Çalışma Bakanı Ali Rıza Uzuner'in, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/895)	781
4. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Gençlik ve Spor Bakanı Adnan Karaküçük'e, Devlet Bakanı Doğan Kitaplı'nın, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/896)	781
5. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Turizm ve Tanıtma Bakanı Erol Yılmaz Akçal'a, dönüşüne kadar, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mesut Erez'in, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/897)	781
6. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mesuz Erez'e, dönüşüne kadar; Ulaştırma Bakanı Rıfkı Danışman'ın, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/898)	782
7. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Gençlik ve Spor Bakanı Adnan Karaküçük'e, Devlet Bakanı Doğan Kitaplı'nın, vekillik edeceğine dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/899)	782
8. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Çalışma Bakanı Ali Rıza Uzuner'e, dönüşüne kadar, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Kemal Demir'in, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/900)	782
9. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Ticaret Bakanı Naim Talû'ya, dönüşüne	

Sayfa

kadar, Devlet Bakanı Zeyyat Baykara'nın, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/901) 782

10. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Dışişleri Bakanı Halûk Bayülken'e, dönüşüne kadar, Başbakan Ferid Melen'in, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/902) 782

IV. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER 783

1. — Jandarma Genel Komutanlığının yeniden teşkilâtlanması, modern silâh, araç ve gereçlerle donatılması amacıyle İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığına gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişme yetkisi verilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma, İçişleri ve Plan komisyonlarından 5'er üyeden kurulu 87 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/680) (S. Sayısı: 724) 783,813:819

2. — Diyarbakır Milletvekili Sabahattin Savcı ve 30 arkadaşının, Gelir Vergisi Kanununu değiştiren 202 sayılı Kanunun değişik geçici 4 ncü maddesinin tadili hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plan komisyonları raporları (2/625) (S. Sayısı : 710) 783,816:817

3. — İstanbul Milletvekili Mustafa Fevzi Güngör ile Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin Toptancı halleri kanun teklifleri ve Sanayi ve Ticaret, İçişleri ve Adalet komisyonlarından 5'er üyeden kurulu 57 Numaralı Geçici Komisyon raporu (2/221, 2/173) (S. Sayısı: 433) 783:815

I - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Grup başkanvekillerinin, Millet Meclisinin 20 Temmuz 1972 Perşembe sabahından itibaren 11 Eylül 1972 Pazartesi saat 15,00'te toplanılmak üzere, tatile girmesine dair önergesi kabul edildi.

11 Eylül 1972 Pazartesi günü saat 15,00'te toplanılmak üzere Birleşime saat 19,00'da son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Kemal Ziya Öztürk

Kâtip
Tunceli
Hüseyin Yenipınar

Kâtip
Urfa
Bahri Karakeçili

II. - GELEN KÂĞITLAR

TASARILAR

1. — 27 . 7 . 1967 tarih ve 926 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel Kanununun 31.7.1970 tarih ve 1323 sayılı kanunla değişik 137 nci maddesine Ek - 7 sayılı cetvelin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı (1/687) (Plan Komisyonuna)

2. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümet ile Kore Cumhuriyeti Hükümeti arasında 4 Ağustos 1972 tarihinde imzalanmış bulunan Kültür Anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı (1/688) (Millî Eğitim, Dışişleri ve Plan komisyonlarına)

3. — Hacettepe Üniversitesi kurulması hakkında 4 . 7 . 1967 tarih ve 892 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı (1/689) (Millî Eğitim ve Plan komisyonlarına)

4. — Devlet ihale kanunu tasarısı (1/690) (Maliye ve Plan komisyonlarına)

5. — İstanbul Üniversitesi 1972 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (1/691) (Bütçe Karma Komisyonuna)

6. — 1972 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (A/3) işaretli cetvellerde değişiklik yapıl-

ması hakkında kanun tasarısı (1/692) (Bütçe Karma Komisyonuna)

7. — Bazı tekel maddeleri fiyatlarına yapılan zamlardan elde edilen hâsılatın T. C. Merkez Bankasında açılacak bir deprem fonu hesabında toplanmasına dair 9 . 3 . 1972 tarihli ve 1571 sayılı Kanuna geçici ikinci madde eklenmesine dair kanun tasarısı (1/693) (İmar ve İskân ve Plan komisyonlarına)

8. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 40 ncı maddesinin (c) bendinin yürürlükten kaldırılması hakkında kanun tasarısı (1/694) (Maliye ve Plan komisyonlarına)

9. — Bakteriyolojik (Biyolojik) ve zehirleyici silâhların geliştirilmesi, yapımı ve stoklanmasının yasaklanması ve bunların imhasına ilişkin sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı (1/695) (Millî Savunma, Dışişleri ve Plan komisyonlarına)

10. — Asgarî ücret tespit usulleri ihdası hakkında 26 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı (1/696) (Çalışma, Dışişleri ve Plan komisyonlarına)

11. — 6830 sayılı İstimlâk Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler ilâvesi hakkında kanun tasarısı (1/697) (İçişleri, Bayındırlık ve Adalet, Maliye ve Plan komisyonlarına)

12. — Selimoğlu 4 . 6 . 1933 doğumlu Cezmi Kıyaklı hakkında Özel Af kanunu tasarısı (1/698) (Adalet Komisyonuna)

TEKLİFLER

13. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı'nın, basın suçlarının affına dair kanun teklifi (2/731) (Adalet Komisyonuna)

14. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı'n'ın, Harcırah Kanununa ek kanun teklifi (2/732) (Maliye ve Plan komisyonlarına)

15. — İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, İzmir Seferihisar ilçesi J. Mot. Top. Tb. 2 nci Bölük Komutanı ve Tabur Komutanvekili J. Kd. Üstğm. Mahmut Günaydın'ın As. C. Kanununun 117/1 maddesi gereğince kesinleşmiş para cezalarının özel affa tabi tutulması hakkında kanun teklifi (2/733) (Adalet Komisyonuna)

TEZKERELER

16. — Balıkesir Milletvekili M. Nurettin Sandıkçıoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi (3/888) (Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyona)

17. — Urfa Milletvekili Bahri Karakeçili'nin, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi (3/889) (Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyona)

18. — Niğde Milletvekili M. Nuri Kodamanoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi (3/890) (Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyona)

19. — Sinop Milletvekili Mustafa Kaptan'ın, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi (3/891) (Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyona)

20. — Zonguldak Milletvekili Bülent Ecevit'in yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi (3/892) (Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyona)

21. — Isparta ili Şarkikaraağaç ilçesi Köprü köyü hane 13, cilt 6, sayfa 20'de nüfusa kayıtlı Muratoğlu, Havva'dan doğma 23 . 4 . 1943 doğumlu Muharrem Gürbüz ile aynı köy hane 13, cilt 6, sayfa 20'de nüfusa kayıtlı Muratoğlu, Havva'dan doğma aslı 12 . 4 . 1924 iken tashihen 12 . 4 . 1950 doğumlu Bayram Gürbüz'ün ölüm cezasına çarptırılmalarına dair Başbakanlık tezkeresi (3/893) (Adalet Komisyonuna)

RAPORLAR

22. — Bekiroğlu 1941 doğumlu, Ayşe'den olma, Taşova'nın Şehli köyü nüfusunda kayıtlı Osman Yüksel hakkında Özel Af kanunu tasarısına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporu (Millet Meclisi : 1/669, Cumhuriyet Senatosu 1/96) (Millet Meclisi S. Sayısı : 697 ve 697'ye 1 nci ek) (Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 127) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1972 ve 11 . 9 . 1972) (GÜNDEME)

23. — Veteriner Sağlık Zabıtası kanunu tasarısı ve 1234 sayılı Hayvanların Sağlık Zabıtası hakkında Kanunun 22, 46 ve 48 nci maddelerini tadil eden 1775 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ile Af-

yon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu ve 14 arakadaşının, Hayvan Sağlık Zabıtası kanun teklifi ve İçişleri, Adalet, Millî Savunma Gümrük ve Tekel, Sağlık ve Sosyal Yardım, Tarım ve Plan komisyonlarından 3'er üyeden kurulu 47 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/142; 1/431; 2/175) (S. Sayısı : 711) (Dağıtma tarihi: 11 . 9 . 1972) (GÜNDEME)

C. SENATOSUNDAN GELEN İŞ

24. — İzmir Milletvekili Burhanettin Asutay ve 12 arkadaşının, 4837 sayılı İş ve İşçi Bulma Kurumu Kuruluş ve Görevleri hakkındaki Kanunun 13 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine ilişkin 7332 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi (2/403) (Plan Komisyonuna)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN : Sabit Osman Avcı

KÂTİPLER : Tufan Doğan Avşargil (Kayseri) - Kenan Aral (Tunceli)

BAŞKAN — 131 nci Birleşimi açıyorum.

Çoğunluğumuz vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündem dışı söz talepleri Çarşamba günkü Birleşimde karşılanacaktır.

III. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Bu toplantı yılı Genel Kurul ve Komisyonların çalışmaları hakkında Başkanlığın açıklaması.

BAŞKAN — Sayın Milletvekilleri, Meclisimiz devamlı, verimli ve yorucu çalışmadan sonra girmiş bulunduğu tatil süresini doldurmuş ve bugünden itibaren üçüncü toplantı yılının tatili takibeden çalışmalarına başlamış bulunmaktadır. Bu toplantı yılının sonuna kadar yapılacak çalışmaların milletimiz ve memleketimiz için hayırlı, uğurlu ve verimli olmasını temenni ederken çok sayın üyelere de sağlık ve esenlik dilerim. (Alkışlar)

Meclisimiz, yeni bir karar alıncaya kadar, normal toplantı günleri olan Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günü saat 15.00 ilâ 19.00 arası çalışmalarını sürdürecektir. Bu süre içinde sonuçlandırılması gerekli önemli konuları şu şekilde sıralayabiliriz:

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı,

Daha önce siyasî parti grup yöneticileri ile mutabakata varmış bulunduğumuz, yazı ile de listesini bildirmiş olduğumuz ve halen gündemde bulunan Toptancı Haller Kanunu,

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bazı maddelerinin değişikliği ile ilgili kanun,

Eski Eserler Kanunu,

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu,

Belediye Gelirleri Kanunu,

Finansman Kanunları ile Cumhuriyet Senatosundan değiştirilerek gelmiş kanunlar.

Bu arada 14 ay siyasî parti gruplarının iştiraki ile üzerinde çalıştığımız Meclis İçtüzük taslağı tamamlanmış, üç aylık bir süre ile grupların yetkili organlarının tetkikine sunulmuş ve tatilden önce de Anayasa Komisyonuna teklif halinde intikal ettirilmiştir. Anayasa Komisyonu tarafından çalışmaların tamamlanmasına ve Meclis gündemine bir an önce alınarak özel bir çalışma programı ile içtüzüğümüzün belirtilmesine gayret sarf edilecektir.

Halen komisyonlarda üzerinde çalışmalara başlanmış bulunan reformlar ve Anayasa değişikliğinin gerektirdiği toprak ve tarım reformu, üniversite ve maden reformu tasarısı gibi önemli kanunlar üzerindeki komisyon çalışmalarının bu yıl sonuna kadar tamamlanarak gündeme intikal ettirilmesi çok lüzumlu ve gerekli bulunmaktadır.

Anayasada değişiklik yapılması ihtiyacı karşısında teşkil edilmiş olan partilerarası komisyon çalışmalarını bitirdiğinde, alınacak sonuca göre, komisyon ve Genel Kuruldaki gerekli işlemler tamamlanacaktır.

Yukarıda sayarak arz ettiğim çok önemli ve çok lüzumlu hususların yerine getirilebilmesi için, gerektiğinde parti grup yöneticileri ile görüşülerek ona göre hazırlanacak bir çalışma programı Yüce Meclisimizin tasviplerine sunulacaktır.

Çok yüklü olan bu dönem çalışmalarında da, siyasî parti gruplarımızın yöneticilerinin ve sayın üyelerimizin, her zaman olduğu gibi, komisyon ve Genel Kurul çalışmalarında yüksek ilgilerini ve Başkanlığa yardımlarını eksik etmeyecekleri ümidi ile tekrar sağlık ve esenlik dileklerimle saygılarımı sunarım. (Alkışlar).

Cumhurbaşkanlığı tezkereleri var, okutuyorum.

2. — Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Halûk Bayülken'e dönüşüne kadar, Başbakan Ferid Melen'in vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/894)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Halûk Bayülken'in dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Başbakan Ferid Melen'in vekillik etmesinin, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

3. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Kemal Demir'e dönüşüne kadar, Çalışma Bakanı Ali Rıza Uzuner'in, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/895)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Vazife ile yurt, dışına gidecek olan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. Kemal Demir'in dönüşüne kadar; Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına, Çalışma Bakanı Ali Rıza Uzuner'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

4. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Gençlik ve Spor Bakanı Adnan Karaküçük'e, Devlet Bakanı Doğan Kitaplı'nın, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/896)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Gençlik ve Spor Bakanı Adnan Karaküçük'ün dönüşüne kadar; Gençlik ve Spor Bakanlığına, Devlet Bakanı Doğan Kitaplı'nın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

5. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Turizm ve Tanıtma Bakanı Erol Yılmaz Akçal'a, dönüşüne kadar, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mesut Erez'in, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/897)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Turizm ve Tanıtma Bakanı Erol Yılmaz Akçal'ın dönüşüne kadar; Turizm ve Tanıtma Bakanlığına, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mesut Erez'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

6. — Vazife ile yurt dışına giden Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mesut Erez'e dönüşüne kadar; Ulaştırma Bakanı Rıfkı Danışman'ın, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/898)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına giden Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mesut Erez'in dönüşüne kadar; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına, Ulaştırma Bakanı Rıfkı Danışman'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

7. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Gençlik ve Spor Bakanı Adnan Karaküçük'e, Devlet Bakanı Doğan Kitaplı'nın, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/899)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Gençlik ve Spor Bakanı Adnan Karaküçük'ün dönüşüne kadar; Gençlik ve Spor Bakanlığına, Devlet Bakanı Doğan Kitaplı'nın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

8. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Çalışma Bakanı Ali Rıza Uzuner'e, dönüşüne kadar, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Kemal Demir'in, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/900)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Çalışma Bakanı Ali Rıza Uzuner'in dönüşüne kadar; Çalışma Bakanlığına, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. Kemal Demir'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

9. — Vazife ile yurt dışına giden Ticaret Bakanı Naim Talû'ya, dönüşüne kadar, Devlet Bakanı Zeyyat Baykara'nın, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/901)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına giden Ticaret Bakanı Naim Talû'nun dönüşüne kadar; Ticaret Bakanlığına, Devlet Bakanı Zeyyat Baykara'nın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

10. — Vazife ile yurt dışına gidecek olan Dışişleri Bakanı Halûk Bayülken'e, dönüşüne kadar, Başbakan Ferid Melen'in, vekillik edeceği hakkında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/902)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına gidecek olan Dışişleri Bakanı Halûk Bayülken'in dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Başbakan Ferid Melen'in vekillik etmesinin, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

Gündemde bulunan açık oylamalar ve kanun teklif tasarılarının görüşülmesi için Birleşime 10 dakika ara veriyorum.

Kapanma saati : 15,10

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15,20

BAŞKAN : Başkanvekili Vahit Bozatlı

KÂTİPLER : Tufat Doğan Avşargil (Kayseri), Kenan Aral (Tunceli)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 131 nci Birleşiminin 2 nci celsesini açıyorum.

Biraz evvel, 1 nci celse sırasında, gündeme geçilmesi hususu kararlaştırılmış bulunmaktadır.

Gündemdeki sıra gereğince müzakerelere devam edeceğiz.

IV. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Jandarma Genel Komutanlığının yeniden teşkilâtlanması, modern silâh, araç ve gereçlerle donatılması amacıyle İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığına gelecek yıllara geçici yüklemelere girişme yetkisi verilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma, İçişleri ve Plan komisyonlarından 5'er üyeden kurulu 87 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/680) (S. Sayısı : 724)

2. — Diyarbakır Milletvekili Sabahattin Savcı ve 30 arkadaşının, Gelir Vergisi Kanununu değiştiren 202 sayılı Kanunun değişik geçici 4 ncü maddesinin tadili hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plan komisyonları raporları (2/625) (S. Sayısı : 710)

BAŞKAN — Gündemin ilk maddelerinde bulunan, 1 ve 2 nci maddeyi işgal eden, 2 nci defa oya sunulacak işler bölümündeki 2 adet açık oy işlemi yapılacaktır. Kupalar sıralar arasında dolaştırılmak suretiyle oylar toplanacaktır; sayın üyelerin oylarını kullanmalarını rica ederim.

3. — İstanbul Milletvekili Mustafa Fevzi Güngör ile Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üye-Rifat Öztürkçine'nin Toptancı halleri kanun teklifleri ve Sanayi ve Ticaret İçişleri ve Adalet komisyonlarından 5'er üyeden kurulu 57 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/221, 2/173) (S. Sayısı : 433) (1)

BAŞKAN — Gündemin diğer maddesiyle ilgili müzakerelere geçiyoruz.

Öncelik ve ivediliği kararlaştırılmış olan ve müzakeresi 9 ncu maddeye kadar gelmiş bulunan «Toptancı Halleri Kanununun» müzakeresine devam olunacaktır.

Hükümet ve Komisyon lütfen yerlerini alsınlar.

9 ncu maddeyi okutuyorum.

Kiracılarda aranılacak nitelikler :

Madde 9. — Halde kendilerine yer kiralananların aşağıdaki nitelikleri taşımaları gerekir:

a) Gerçek kişilerin Türk vatandaşı olması ve 18 yaşını bitirmiş bulnması, tüzel kişiler için idarecilerinin hepsinin Türk vatandaşı olması ve sermayelerinin tamamının Türk vatandaşlarına ait bulunması,

b) Gerçek kişiler, tüzel kişiler ve tüzel kişilerin idarecilerinin; ağır hapis cezasıyle veya hırsızlık, sahtekârlık, dolandırıcılık, emniyeti kötüye kullanma, yalan yere yemin ve ya şahadet, hileli iflâs, kaçakçılık, ticaret ve sanayi ve artırmaya hile ve fesat karıştırmak cürümleriyle veya umumun sıhhatine, yenilecek ve içilecek şeylere ilişkin cürümlerden biri ile mahkûm olmamış bulunması,

c) Gerçek kişilerin ve tüzel kişiler idarecilerinin iflâs etmiş olmamaları (Âdı veya taksiratlı surette iflâs etmişler ise itibarlarını tekrar kazanmış olmaları.)

ç) 27 nci madde gereğince her hangi bir toptancı halinde kiralanmış yeri geri alınmamış olmak,

d) 7 nci maddenin birinci fıkrasında yazılı satıcılardan birinin niteliğine sahibolmak.

---

(1) 443 S. Sayısı basmayazı 129 ncu Birleşim tutanağının sonuna eklenmiştir.

BAŞKAN — 9 ncu madde üzerine buyurun Sayın Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Sayın milletvekilleri, bu maddede nitelikler, halde yer alacak kimselerin nitelikleri tespit edilmektedir.

Hal, üretici ile tüketici arasında fiyat oluşumu bakımından gayet önemli bir kuruluştur. Bu kuruluşta yer alacaklarda, yani burada hizmet yapacaklarda niteliklerin ayrı olması lâzım; esasen maddede bunu öngörmüş, maddenin (b) bendinde; «Gerçek kişiler, tüzel kişiler ve tüzel kişilerin idarecilerinin ağır hapis cezasıyle veya hırsızlık, sahtekârlık, dolandırıcılık, emniyeti kötüye kullanma, yalan yere yemin veya şahadet, hileli iflâs, kaçakçılık, ticaret ve sanayi ve artırmaya hile ve fesat karıştırmak cürümleriyle veya umumun sıhhatine, yenilecek ve içilecek şeylere ilişkin cürümlerden biriyle mahkûm olmamış bulnması» ibaresi konmuştur.

Bu doğrudur; fakat bunun yeterli olduğu kanısında değilim. Bilhassa halde bulunanların işlemesi muhtemel birtakım suçlar da vardır. Meselâ; Belediye Cezaları Kanununda bulunan suçlar. Belediye cezasıdır, ama netice itibarıyle halkın, üreticinin ve tüketicinin doğrudan doğruya zaruri maddeleri, gıda maddeleriyle ilgili ufak cezalar da olsa bunların tekerrürü halinde o suçları işlemiş olanların halde yer almaması gerekir. Ben bunların arasından bir tanesini bir önerge ile teklif ediyorum; diğerleri üzerinde de Komisyonun dikkatle durması lâzımgelir. Yani, belediye kanunu ile menedilen fiillerin, bilhassa sebze, meyve alımında, satımında vesairesinde yapılan ve belediyece cezalandırılacak fiillerin buraya sokulması lâzımgelir ki, bu fiilleri işleyenler bundan sakınsınlar ve işlemiş olanlar da giremesinler.

Benim söylemek istediğim gayri meşru ölçü ve kile ve tartı kullanmak ki, Türk Ceza Kanunun 534 ncü maddesinde yer almış bir suçtur; Bu bentte «umumun sıhhatine, yenilecek ve içilecek şeylere ilişkin cürümlerden biriyle» denmek suretiyle Türk Ceza Kanununun 394 ncü maddesiyle 410 ncu maddeleri arasında olan suçlar buraya ithal edilmiştir. Bu 534 ncü maddedeki «Gayri meşru ölçü ve kile ve tartı kullanmak» - bu kanun ibaresidir, Türk Ceza Kanununda geçen bir ibare olduğu için bunu böyle ifade etmek mecburiyetindeyiz - şeklinde teklif ediyorum. Bu maddenin (b) bendinin uygun bir yerine konulsun. Komisyonun yardımını istirham ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Söz isteyen başka sayın üye? Yok..

9 ncu madde ile ilgili önergeyi okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Toptancı Haller kanun teklifinin 9 ncu maddesinin (b) bendine aşağıdaki ibarenin eklenmesini öneririm.

Reşit Ülker
İstanbul Milletvekili

«Gayri meşru ölçü ve kile ve tartı kullanmak»

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz.

TİCARET BAKANLIĞI İÇTİHAT GENEL MÜDÜRÜ ORHAN ÇEVİK — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet önergeye katılıyorlar.

Okunmuş bulunan önergeyi Genel Kurulun tasviplerine sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Ülker, bahsettiğiniz (b) bendinin bitimi ile sizin teklifiniz arasında, cümlenin tertip şekline göre, tam bir mutabakat olmuyor.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — «Uygun bir yerine» dedim efendim.

BAŞKAN — Yeniden tedvin edileceği için 9 ncu maddeyi bilâhare tasviplerinize sunacağım.

Şimdi 10 ncu maddeyi okutuyorum.

Ticaret siciline kayıt mecburiyeti :

Madde 10. — Kendilerine devamlı olarak yer verilmiş olanlar ticaret siciline kayıtlı olmadıkları takdirde tahsisin tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde bu kayıtlarını yaptırmaya mecburdurlar.

BAŞKAN — Söz isteyen sayın üye? Yok.

Madde ile ilgili önerge var, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan Haller Kanununun 10 ncu maddesi teklifine aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Burhanettin Asutay
İzmir Milletvekili

«Madde 10. — Müstahsıllar bu hükümler dışındadır»

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılmıyoruz.

TİCARET BAKANLIĞI İÇTİCARET GENEL MÜDÜRÜ ORHAN ÇEVİK — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılmıyor.

Önergeyi Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

10 ncu maddeyi okunmuş bulunan şekliyle Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 10 ncu madde kabul edilmiştir.

Alınacak teminat :

Madde 11. — Hale mal gönderenlerin, halden mal alanların ve belediyelerin haklarını korumak maksadiyle belediye encümenlerince halde kendilerine yer kiralananlardan tespit edilecek hadler dahilinde nakit veya muteber bir banka teminat mektubu veya Devlet tahvili teminat olarak alınır. Teminatın mahsup şekli 5 nci maddede bahsi geçen yönetmelikte belirtilir. Bu teminat alınış gayesi dışında haczedilemez. Mahsubedilen teminatın bir ay içinde yeniden verilmesi veya eksilen kısmının tamamlanması zorunludur.

BAŞKAN — 11 nci made üzerinde söz isteyen var mı efendim? Yok.

11 nci maddeyi okunmuş bulunan şekliyle tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sicil :

Madde 12. — Halde yer işgal edenler için hal müdürlüğünce özel bir sicil tutulur.

BAŞKAN — Söz isteyen sayın üye? Yok.

Maddeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kiralanan yerin geri alınması :

Madde 13. — 8 nci madde gereğince kiralanan satış yerleri ancak aşağıda gösterilen hususlardan her hangi birinin ticaret mahkemelerince tespiti halinde belediye encümeni kararı ile ve bu Kanunun 26 ncı maddesi esasları dâhilinde geri alınır.

a) 9 ncu maddede yazılı vasıf ve şartlardan her hangi birini kaybetmek,

b) 10 ncu madde hükmüne uymamak,

c) Tahsis süresi içinde ilgilinin vazgeçmesi, tüzel kişiliğinin ortadan kalkması,

ç) Kendilerine yer kiralananlar bu yeri başkasına kiralayamaz veya devredemezler.

d) Yer tahsis edilenin vefatı halinde 9 ncu maddede yazılı yazıları haiz eşi ve çocuklarından birinin, münhasıran ölüm tarihinden itibaren 6 ay içinde tahsisin devamı isteğinde bulunmamaları, birden fazla mirasçının müracaat ve isteği halinde bunların aralarında şirket kurmalarını ve işlerinle 9 ncu maddede yazılı vasıfları haiz biri lehine feragatta bulunmamaları.

e) Makul bir mazerete dayanmadıkça satış yerinin devamlı olarak 30 gün veya bir yıl içinde 90 iş günü kapalı kalması veya toptancı hal yönetmeliğinde gösterilecek şekilde kifayetsiz durumda kalınması,

f) 21 nci maddenin son fıkrasında yazılı ahvalde,

g) 11 nci maddede belli müddet içinde teminatın verilmemesi veya eksilen kısmın tamamlanmaması,

h) Teminatın aynı maksatla haczedilmesi hususunun 3 ncü defa vukubulması ve teminatın tamamlanmadığı hallerde,

Kira kontratları Ticaret mahkemeleri kararı ile feshedilir. Bu davalar müstacel mevattan sayılır.

BAŞKAN — 13 ncü maddede açık açık 9 ncu maddeye, maddedeki unsurlara atıf var. Onun için öncelikle 9 ncu maddenin metnini okutup oylatmamız iktiza ediyor.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, 9 ncu maddenin (b) fıkrasındaki «... cürümleri veya» kelimesinden sonra «gayri mesru ölçü ve kile ve tartı kullanmak» ibarelerinin monte edilmesi uygundur.

BAŞKAN — Hazırladığınız metni rica edelim, o metni okutup oylatalım.

13 ncü madde üzerinde Sayın Mehmet Aytuğ ve Sayın Hasan Tosyalı söz almışlardır. Başka söz isteyen sayın üye? Yok.

Buyurun Sayın Mehmet Aytuğ.

MEHMET AYTUĞ (Elâzığ) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin sayın üyeleri;

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 13 ncü maddesinde, halen meri bulunan hukukumuz yönünden, mahkemeye gitme bakımından çelişki var gibi geliyor.

Şöyle ki; 13 ncü madde hem işi acele mevattan, yani acele görülen işlerden sayarak, hem de ticaret mahkemesinin yetkisini tanımak suretiyle bir çelişki ihdas etmiştir.

Halen yürürlükte bulunan kiralara mütaallik kanunlar, daha çok sulh hukuk mahkemelerinin kira ve tahliye konusunda yetkilerini tanımıştır ve tanımaktadır. Çok nadir hallerde ve özellik taşıyan bazı hususlarda ticaret mahkemesi dışındaki asliye hukuk mahkemelerinin tahliyeye ait konularda yetkisi vardır.

Şimdi ticaret mahkemeleri hukukçu, avukat ve hâkim olan arkadaşlar gayet iyi bilirler - aslında her ilde yüklü olan mahkemelerdir. Diğer mahkemelerde olduğu gibi buradaki mahkemeler kendilerine gelen işler itibarıyle kendilerine gelen işlere bakmaktan tedirgin durumdadırlar. Böylesine bir işte, bir hal içerisinde kiralanmış olan dükkânın hem tespitini ticaret mahkemesine yaptıracaksınız, hem de kira mukavelelerinin feshi için ticaret mahkemesine yetki vereceksiniz ve bunu da acale mevattan sayacaksınız.

Türkiye'de Medenî Kanun ahkâmının yürürlüğe girdiği günden bu yana bir adlî tatil, ara verme yapılmaktadır. Asliye mevadına, yani asliye ile ilişkili davaların görüşülmesine tatillerde bakılmaz. Araya bir de bu giriyor... Hem acele sayacaksınız, hem de iki aylık, üç aylık adlî tatil döneminde bu davalar bakılmamak suretiyle hem tespit yönünden, hem davaya bakma yönünden, kenarda kalmış olacaktır.

Bu itibarla bu maddenin Komisyonca geri alınarak tekrar tedvin edilmesini, görev ve yetki yönünden ticaret mahkemelerinin değil, sulh hukuk mahkemelerinin yetkisinin tanınmasını talebediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Tosyalı.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkanım, sayın arkadaşlarım;

Toptancı hallerinde bugün cereyan etmekte olan en mühim mesele, uzak yerlerden mal gönderen müstahsilimizin malını çarçur eden, yok eden, haksız yere müstahsilin malına «çürük» diye müstahsili çok müşkül durumda bırakan ve hakkı olmadığı halde, müstahsilin malını sattığı halde «satamadım» diye müstahsile yalan söyleyen, hatta müstahsilin yolladığı mala 10 bin, 20 bin lira vereceği halde onu 10 bin, 20 bin lira borçlu çıkaran hileli, açıkgöz, müstahsil aleyhine belediyenin halini kendi menfaatine, kendi hilesine kullanan kişilerdir.

Bütün Anadolu halkı - meyvacısı ve sebzecisi - bu hilekâr kabzımallardan müştekidir. Ben hallerde alım - satım yapan şerefli, namuslu müstahsilimizin alınteri olan sebzeyi ve meyvayı değerlendiren şerefli kabzımalları kastetmiyorum, onları tenzih ederim. Fakat içlerinde bazı kimseler vardır ki, müstahsilimizi çok müşkül durumda bırakmaktadır. Anadolu'nun şu ilçesinden, bu ilçesinden, köyünden kentinden büyük merkezlerdeki toptancı hallerine mal gönderen vatandaşlarımız aldatılmaktadır. Kasıtlı veya kasıtsız olarak sırf şahsî menfaati için hileli alım satım yapan, müstahsili zor durumda bırakan, onu borçlu çıkaran alım satımcıların bu halleri tevsik edildiği takdirde hallerden çıkarılması lâzımdır.

Bugün toptancı hallerindeki en büyük anarşi bu noktada toplanmaktadır. Ben şahsan pek çok misal verebilirim; toptancı hale mal göndermiş de, sırf hile sebebiyle müstahsil borçlu çıkmıştır.

Muhterem arkadaşlarım, bu sebeple, kiralanan yerlerden kiracıların çıkarılması maddesine;

«Toptancı hallerinde alım ve satım yapanlardan müstahsilin malına zarar veren, haksız yere mustahsili aldatan, hatta borçlu çıkaranlar kiraladıkları yerlerden çıkarılır, orada halkı aldatmaya devam edemez» mealinde bir fıkranın mutlaka ilâve edilmesi lâzımdır.

Kanunu baştan aşağı tetkik ettiğimiz zaman müstahsilimize zarar veren, vermekte devam eden, etmiş olan hilekâr kabzımalların hilesine imkân veriyoruz. Böyle bir fıkra olmazsa, onların bu oyunlarını müstahsil aleyhine devam ettiriyoruz demektir.

Sayın Başkanım, müsaade buyurursanız bu fıkrayı tamamlayarak Yüce Başkanlığınıza arz edeceğim. Sayın arkadaşlarımdan da bu nevi hilekârların toptancı hallerinde yer almamasını

temin eden önergeme iltifat buyurmalarını saygılarımla rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Başka söz isteyen sayın üye?.. Buyurun Sayın Güngör.

MUSTAFA FEVZİ GÜNGÖR (İstanbul) — Çok Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Konuşmayacaktım; fakat Sayın Tosyalı'nın konuşması üzerine mecburen söz almış bulunuyorum. Hiçbir vatandaşımızı lekeli ve düşüncesiz, hilekâr olarak görmeyiz. Ancak suçu tespit edildikten sonra bir vatandaşımızı lekeli ve suçlu gösterebiliriz.

İkincisi; mevzuları bilmeden kürsüye gelerek konuşulmaktadır. Sadece kulaktan dolma bilgilerle kanun teklifi elinde olmasına rağmen okumadan burada mal alım satımından bahsedilmektedir. Kabzımallık kaldırılmıştır, mal alımı satımı hallerde yoktur, 80 sayılı Haller Kanunu muvacehesinde komisyon alınır.

Müstahsilden gelen mal hallerde satılır ve bunlar bugüne kadar hiçbir yerde olmayan defterlere tabidir. Birincisi; alıcıya satış fişi kesilir. İkincisi; satış bordrosu yazılır, satış bordroları hal müdürlüklerine verilir. Bir sureti kendinde kalır, bir sureti hal müdürlüğündedir. Ondan sonra döküm defterleri vardır. Döküm defterlerinden ambar defterine geçer. Beyanname verilir, ondan başka işletme usulündeyse işletme defteri tutar veya diğer defterleri tutar ki, bugün Türikye'nin hiçbir yerinde tutulmayan defterler buradadır. Alım satım katiyetle yasaktır, bu hususta ayrıca, madde vardır bu böyle olduğu halde yine alım satımdan bahsedilmektedir. Biz buradan hiçbir vatandaşı suçlu olarak gösteremeyiz. Belki bu şekilde yapan varsa, suçu tespit edildiğinde cezasını görür.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Durakoğlu.

AHMET DURAKOĞLU (Sivas) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Görüşülmekte olan 13 ncü maddenin, daha önce görüşülen maddelerin aldığı şekil muvacehesinde, yeni bir nizama tabi tutulmasında zaruret vardır. Şöyle ki; bu maddenin bir fıkrasında «8 nci madde gereğince kiralanan satış yerleri ancak aşağıdaki gösterilen hususlardan herhangi birinin ticaret mahkemelerince tespiti halinde belediye encümeni karariyle ve bu kanunun 26 ncı maddesi esasları dâhilinde geri alınır» demektedir.

Bilindiği gibi Yüce Meclis, toptancı hallerindeki yerlerin kira yolu ile değil, tahsis yolu ile ilgililere verilmesi hususunu, daha önceki maddelerde yaptığı bir değişiklikle kabul etmiştir. Evvelâ bu maddede ve daha önceki maddelerde geçen «kira» tâbirlerinin «tahsis» kelimesinin yerine geçmesi için önceki kabullere uygun şekilde yeni bir nizama bağlanması zarureti vardır.

Nitekim, sayın arkadaşlarımız tarafından bu konuda verilmiş olan bir önergenin mevcudiyetinden haberdarız; tüzüğün 109 ncu maddesine göre, bu «kira» tâbiri kanunun tümü üzerinde değiştirilmek suretiyle yapılacaktır. Ancak burada kira esasının kabul edilmiş olması bakımından, kira hükümlerinin tabiî sonucu olarak, kira kontratolarına aykırı durumun tespiti ticaret mahkemelerine verilmiştir. Bu 13 ncü maddenin son fıkrasında, «kira kontratoları ticaret mahkemeleri karariyle feshedilir. Bu davalar müstacel mevaddan sayılır» hükmünün de, yine daha önceki teklifte «kiranın» kadırılmış, «tahsisin» kabul edilmiş olması ve toptancı hallerinin amme emlâkinden mâdut olduğunun kabul edilmiş olması gerçeği karşısında, bu kira hükümlerinin tamamiyle çıkması ve ticaret mahkemelerinin tespitinin de idarî işlemin ticaret davalarına götürülmesi gibi, hukukun genel esaslarına aykırı bir durum ihdas edeceği sebebiyle çıkarılması lâzımdır.

Yine son fıkrasındaki «kira kontratoları ticaret mahkemeleri karariyle feshedilir» hükmünün de maddede yer almaması gerekir. Her iki hususta da önerge takdim ettim. İltifat buyurulursa memnun olurum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Başka söz isteyen sayın üye?..

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkanım, müsaade buyurursanız o arkadaşa cevap vereceğim. Ben kanunu okuyarak kürsüye çıktım, söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Tosyalı, biraz evvel sordum, «Söz isteyen var mı» dedim, isteyen olmadığını beyan ettim zapta geçti.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Madde üzerinde ikinci defa söz istiyorum Sayın Başkanım. Önergemi yazıyordum, Sayın Beyefendinin sözünün bitmesini bekledim.

BAŞKAN — Söz isteyen yok diye beyan ettim.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Kastetmediğim, söylemediğim sözlerimi kürsüden tahrif ederek konuşmuştur. Ben, kanunu okuyarak, bilerek kürsüye çıkıyorum. Geçen celsede de grubum adına veya şahsım adına sözüm vardır. Kasdetmediğim hususları...

BAŞKAN — Sayın Tosyalı, yalnız o hususta, maksadınız olmayan, ifade etmediğiniz mahiyette bir sözün anlaşıldığını, kastınızın dışında bir anlam verildiğini konuşmanıza, yalnız o kısmı açıklamak kaydı ile söz veririm, onun dışına müsaade etmem.

Buyurun Sayın Tosyalı.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Açık, daha ne söyleyecek.

BAŞKAN — Kürsüden ifade etmek istiyor, üyenin hakkı efendim.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Ben konuştuktan sonra kürsüye çıkmış olan çok değerli arkadaşımı üç seneden beri tanırım. Nezaketi ve konuşma üslûbu ile Meclisin de, benim de takdirimi kazanmıştır; fakat benim hiç kasdetmediğim hususa temas ederek, «Tasarı okunmadan çıkılıyor» demek suretiyle benim ismimden bahsetmedi ama, zannederim beni kasdetti. Ben tasarıyı okudum.

Bugün tekrar ediyorum ki, toptancı hallerindeki facia Anadolu müstahsilinin malını toptancı hallerinde hiç etmektir. Onları çarçur ettikten sonra müstahsile yazdığı bir mektupla malın kendisine zarar verdiğini, bir kamyon mala karşı üstelik 5 bin lira da para göndereceksin şeklinde yazılan mektuplar vardır.

Biz bu kanunla bir Toptancı Hal Kanunu yapıyoruz. Gerek 80 sayılı...

BAŞKAN — Sayın Tosyalı, size söz hakkını verdiğim maddenin bir tek cümlesini ifade edeceğim, «İleri sürdüğü mütalaa hilâfında kendisine bir fikir isnadolunan mebus her zaman söz istemek hakkına sahiptir.» Size bu maddeye göre söz verdim. Aksi bir düşünceniz size isnadolduysa onu açıklayın, sözünüzü bitirin.

HASAN TOSYALI (Devamla) — Ben, konuşmamda sayın arkadaşımın kasdettiği manada konuşmadım. Müstahsile toptancı hallerinde zarar veren, maddî ve mânevî ceza yapan kişilerin bu halleri sabit olduğu takdirde kiraladıkları yerlerden çıkarılmasını öngören bir önergenin kabul edilmesini teklif ettim. Hepsi bundan ibaret.

Bunun, tasarının okunmasıyle, okunmamasıyle, anlaşılmasıyle, anlaşılmamasıyle ilgisi yoktur. Ben bu Mecliste hiçbir arkadaşımı kırıcı konuşma yapmadım. Bana karşı diğer arkadaşlarımın da yapmamasını bilhassa bu nazik arkadaşımdan rica ederim, yakıştıramadım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — 9 ncu maddeyi gelmiş bulunan değişik şekliyle okutup oyladıktan sonra müzakeresini yapmakta olduğumuz 13 ncü maddenin müzakeresini ikmal edeceğiz. Çünkü 13 ncü maddenin 9 ncu maddeye atıf yapmış olması bunu zorunlu kılıyor. İlâve edilen ve biraz evvel kabul edilen önerge ile 9 ncu maddenin almış olduğu son şekli okutuyorum :

Kiracılarda aranılacak nitelikler :

Madde 9. — Halde kendilerine yer kiralananların aşağıdaki nitelikleri taşımaları gerekir :

a) Gerçek kişilerin Türk vatandaşı olması ve 18 yaşını bitirmiş bulunması, tüzel kişiler için idarecilerinin hepsinin Türk vatandaşı olması ve sermayelerinin tamamının Türk vatandaşlarına ait bulunması,

b) Gerçek kişiler, tüzel kişiler ve tüzel kişilerin idarecilerinin; ağır hapis cezasıyle veya hırsızlık, sahtekârlık, dolandırıcılık, emniyeti kötüye kullanma, yalan yere yemin veya şahadet, hileli iflâs, kaçakçılık, ticaret ve sanayi ve artırmaya hile ve fesat karıştırmak cürümleriyle veya gayrimeşru ölçü ve kile ve tartı kullanmak ve umumun sıhhatine, yenilecek ve içilecek şeylere ilişkin cürümlerden biri ile mahkûm olmamış bulunması,

c) Gerçek kişilerin ve tüzel kişiler idarecilerinin iflâs etmiş olmamaları (Âdi veya taksiratlı surette iflâs etmişler ise itibarlarını tekrar kazanmış olmaları.)

ç) 27 nci madde gereğince her hangi bir toptancı halinde kiralanmış yeri geri alınmamış olmak,

d) 7 nci maddenin birinci fıkrasında yazılı satıcılardan birinin niteliğine sahibolmak.

BAŞKAN — Efendim, bir sayın üyenin kabul edilmiş bulunan önergesi madde içine aynen

yerleştirilmiş ve 9 ncu maddenin değişikliğe uğrayan yeni şeklini okutmuş bulunuyorum. Komisyonun ve Hükümetin de katıldığı maddenin bu şekliyle kabulünü Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 9 ncu madde kabul edilmiştir.

13 ncü madde hakkında söz isteyen başka sayın üye olmadığını tespit ettik. Madde ile ilgili önergeleri okutuyorum :

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte bulunan Toptancı Halleri kanunu teklifinin 13 ncü maddesi matlabı ile kanun metninin aşağıda yazılı olduğu şekilde oylanmasını arz ve teklif ederim.

İzmir
Ali Naili Erdem

Tahsis edilen yerin geri alınması :

Madde 13. — 8 nci madde gereğince tahsis edilen satış yerleri, aşağıda gösterilen hususlardan herhangi birinin tespiti halinde Belediye Encümeni kararı ile ve bu Kanunun 27 nci maddesi esasları dâhilinde geri alınır.

a) 9 ncu maddede yazılı özellik ve şartlardan herhangi birini kaybetmek.

b) Tahsis süresi içinde ilgililerin vazgeçmesi, tüzel kişiliğin ortadan kalkması,

c) 10 ncu madde hükmüne uymamak,

ç) Kendisine yer tahsis edilenin bu yeri kısmen veya tamamen üçüncü şahıslara devretmesi,

d) Yer tahsis edilenin vefatı halinde 9 ncu maddede yazılı özellikleri haiz eşi veya çocuklarından birinin ölüm tarihinden itibaren iki ay içinde tahsisin devamı isteğinde bulunmaması, birden fazla mirascının müracaat ve isteği halinde bunların aralarında 9 ncu maddede yazılı özellikleri haiz bir şirket kurmamaları veya içlerinden bu özellikleri haiz biri lehine feragatta bulunmamaları,

e) Makbul bir mâzerete dayanmadıkça satış yerinin devamlı olarak 30 gün veya bir yıl içinde toplam olarak 90 iş günü kapalı kalması veya Toptancı Hali Yönetmeliğinde gösterilecek şekilde kifayetsiz durumun mevcudiyeti,

f) Tahsis yerine ait ücretin ödenmesinde 30 günden fazla gecikme,

g) 22 nci maddenin son fıkrasında yazılı durumun mevcudiyeti,

h) 11 nci maddede belirtilen teminatın belli müddet içinde verilmemesi veya eksilen kısmının tamamlanmaması,

i) Halde kendilerine yer tahsis edilenlerin, malının satılmasına aracılık ettiği üreticinin parasını yazılı talebi halinde zamanında ödemediği için Belediye Encümenince, teminatından kesinti yapılması veya bu teminatının aynı maksatla haczedilmesi hususunun üçüncü defa olması.

Sayın Başkanlığa

Toptancı Halleri kanun teklifinin görüşülmekte olan 13 ncü maddesinin son fıkrasının madde metninden çıkarılmasını saygıyle arz ve rica ederim.

Sivas
Ahmet Durakoğlu

Sayın Başkanlığa

Toptancı Halleri kanun teklifinin 13 ncü maddesinin 1 nci fıkrasındaki (Ticaret mahkemelerince) ibaresinin çıkarılmasını saygıyle arz ve teklif ederim.

Sivas
Ahmet Durakoğlu

Sayın Başkanlığa

13 ncü maddeye aşağıdaki fıkranın eklenmesini saygılarımla arz ve teklif ederim.

Kastamonu
Hasan Tosyalı

Eklenecek fıkra: Toptancı hallerinin müstahsilin malına zarar verenlerle haksız yere müstahsillere maddî ve manevî ceza ve zarar verenlerin bu halleri sabit olduğu takdirde bu gibiler kiraladıkları yerlerden çıkarılır.

BAŞKAN — Başka önerge yok. Aykırılık derecesine göre önergeleri tekrar okutuyorum.

(İzmir Milletvekili Ali Naili Erdem'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet önergeye katılıyorlar mı?..

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz.

TİCARET BAKANLIĞI İÇTİCARET GENEL MÜDÜRÜ ORHAN ÇEVİK — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi Genel Kurulun tasvibine sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

AHMET DURAKOĞLU (Sivas) — Ben her iki önergemi de geri alıyorum efendim.

BAŞKAN — Önerge sahibi her iki önergesini de geri aldığını beyan etmiştir. Önergeleri geri verilmiştir.

(Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı'nın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Hükümet ve Komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, kanun teklifinin 4, 22, 27 nci maddeleri ile yeni kabul edilen önerge bu hususları kapsadığı için katılmıyoruz.

TİCARET BAKANLIĞI İÇTİCARET GENEL MÜDÜRÜ ORHAN ÇEVİK — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet ve komisyon katılmıyorlar. Önergeyi Genel Kurulun tasviplerine sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Biraz evvel okunmuş bulunan ve Genel Kurulca kabul edilmiş olan 13 ncü maddenin yeni metnini, önergenin tamamına mutabık olduğundan bu önergede derecedilen 13 ncü maddeyi madde olarak Genel Kurulun tasvibine sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Haller idaresi :

Madde 14. — Toptancı halleri bu Kanuna ve bu Kanun gereğince çıkarılacak yönetmeliklerce, belediye nizam ve esaslarına göre idare edilir.

Hal işleri, hal müdürünün idaresi altında hal teşkilâtı tarafından bu kanun ile hal yönetmeliğinde gösterilen esaslar dahilinde yürütülür.

Hale gelen malların kabları üzerine yazılmış sınıflara uygunluk derecesini, re'sen veya şikâyet üzerine sınıflandırmaya ve ambalâj ile kablara yerleştirme esasları yönetmeliklere uygun bulunup bulunmadığını kontrol etmek ve sınıflandırma işlerini yapmak için lüzumu kadar eksper ve kontrolör bulundurulur.

BAŞKAN — 14 ncü madde üzerinde söz isteyen sayın üye var mı?.. Yok. Değiştirge önergesi yok. Maddeyi tasviplerinize sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Toptancı hal müdürlüğünün görevleri :

Madde 15. — Hal müdürlüğünün görevleri şunlardır :

a) Hal işlerini, bu Kanun ile hal yönetmeliğine, belediye nizam ve kararlarına uygun olarak yürütmek ve murakabe etmek,

b) Komisyonculara gönderilen malların satış bedellerinin ilgililere intikal edip etmediğini, müracaat yapıldıktan sonra yönetmelikte belirtilecek bir süre ve esas dahilinde intikal edip etmediğini ve halde âzami satış fiyatının tayini halinde satışın bu fiyatlar üzerinde yapılıp yapılmadığını kontrol etmek,

c) Müstahsil komisyoncu ile bağlantı yapmadan doğrudan doğruya hale veya dükkânı geçici olarak kapanmış veyahut 27 nci madde gereğince tahliye emri tebliğ edilmiş komisyoncuya mal gönderdiği takdirde, bu malın bir komisyoncu vasıtasıyle satışını ve bedelinin müstahsile gönderilmesini sağlamak.

ç) Sınıflandırma ve kablara yerleştirme yapılan hallerde, bu malları kalitelerine göre sınıflandırılmasını temin etmek,

d) Hal eksper ve kontrolörleri tarafından tayin edilecek sınıflandırmaya vaki itiraz üzerine seçilecek hakem heyetini derhal toplayarak itiraz edilen hususu tetkik ve neticesini bir tutanakla tespit ettirmek.

e) Hale gelen günlük malların miktar, fiyat ve sınıflarına ait bilgileri derlemek,

f) Her gün satılan malların miktar, sınıf ve fiyatları kayıt ve sınıflarına göre en az ve en çok fiyatların yanı sıra, mümkün olduğu takdirde genellikle en çok işlem gören fiyatların istenildiğinde ilgililere duyurmak,

g) Civar iller ve müstahsil bölgeler hal idareleri ile fiyat ve gönderilen mal mevzuunda devamlı irtibat tesis ve neticelerini ilgililerin istifadesine arz etmek,

h) Halin idaresi ile ilgili diğer işleri yapmak.

Hal müdürü olmadığı yerlerde bu işler görevlendirilecek kişiler tarafından yapılır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen var mı?.. Yok.

15 nci madde ile ilgili önergeleri okutuyorum:

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan Toptancı Halleri kanunu teklifinin 15 nci maddesinin (f) fıkrasının yazılış bakımından açıklığa kavuşturmak üze-

re aşağıda yazılı olduğu şekilde oylanmasını arz ve teklif ederim.

İzmir
Ali Naili Erdem

f) Her gün satılan malların miktar, sınıf ve fiyatlarını kaydetmek ve sınıflarına göre en az ve en çok fiyatların yanı sıra mümkün olduğu takdirde genellikle en çok işlem gören fiyatları istenildiğinde ilgililere duyurmak.

BAŞKAN — Başka önerge yok. Hükümet ve Komisyon katılıyorlar mı

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz.

HÜKÜMET ADINA TİCARET BAKANLIĞI İÇTİCARET GENEL MÜDÜRÜ ORHAN ÇEVİK. — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi tasviplerinize sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Önergenin getirildiği ve yalnız bir fıkraya taalluk eden değişikliği ile birlikte 5 nci maddeyi...

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, 15 nci maddenin (d) fıkrasında «hakem heyeti» teriminin «Hakem kurulu» olarak değiştirilmesini rica edeceğiz. Çünkü aşağıdaki maddenin matlabı da hakem kuruludur.

BAŞKAN — Peki efendim, maddenin anlamında bir değişiklik yapmadığı cihetle bunu 109 ncu madde gereğince, bir terim tercihinde yapılmış hata, kabul ederek «Hakem Kurulu» şeklinde düzeltilmesi hususunu da Genel Kurulun tasvibine sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Biraz evvel kabul edilmiş olan önergeyi ve (f) fıkrasına ait tadil ile birlikte 15 nci maddeyi tasviplerinize sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Toptancı hali hakem kurulu :

Madde 16. — Hal hakem kurulu, belediye hal müdürü veya görevlendireceği bir kişinin başkanlığında, ziraat müdürlüğünden, mahallî ziraat odalarından, tarım kooperatiflerinden, yaş meyve ve sebze komisyoncuları cemiyetinden birer, ticaret odalarından ikişer temsilciden teşekkül eder.

BAŞKAN — Söz isteyen sayın üye var mı?.. Buyurun sayın Hiçerimez.

SAKIP HİÇERİMEZ (Ankara) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım.

Görüşülmekte olan kanun teklifinin bu ilgili maddesi hepimizin de bildiği gibi toptancı halinde teşekkül edecek hakem kurulu ile ilgilidir.

Hakem kurulunda kimlerin bulunacağı tadadedilmiş, fakat hallere gelecek olan mallar ile komisyoncular veya üreticiler arasında çıkacak ihtilâfları hakem kurulu olarak halledecek kişilerden en önemlileri unutulmuştur. Bunların başında kanımca, bir tâbip ile bir veterinerin de bulunması gerekmektedir.

Örneğin: Bir meyve düşününüz ki, halkın yemesini zararlı kılacak bir tarzda hale intikal etmiştir. Alıcı ile komisyoncu ve satıcı arasında ihtilâf çıkmıştır, birisi malının sağlığa elverişli ve iyi bir mal olduğunu iddia etmiştir, diğeri ise aksini iddia etmektedir. Hakem Kurulunda bu malın tâbabet noktai nazarından sıhhate elverişli olup olmadığını bilecek kimse yoktur. Şurada göründüğüne göre; hakeza, kesilmiş bir tavuğun, yumurtanın veya şu anda hatırımıza gelmeyen diğer bir takım malın bu yerde aynı şekilde alıcı, satıcı ve komisyoncu arasında çıkaracağı ihtilâfta sağlığa elverişli olup olmadığını tespit edecek bir veteriner yoktur.

Bu hususu dile getiren ve yüksek oylarınızla ithal edildiği zaman daha halk yararına bir kurulun teşekkül ettirilmesine yarayacak bir önerge verdim. Dikkatlerinize arz eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Buyurunuz sayın Reşit Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım;

16 ncı madde Toptancı Halleri Hakem Kurulunu getirmektedir. Bu Hakem Kurulunun teşekkülü de şöyledir: Hal Hakem Kurulu Belediye Hal Müdürü veya görevlendireceği bir kişinin başkanlığında birincisi bu. Ziraat Müdürlüğünden, iki. Mahallî Ziraat Odalarından üç. Tarım Kooperatiflerinden, dört. Yaş meyve ve sebze Komisyoncuları Cemiyetinden, beş. Ticaret Odalarından, altı.

Ticaret Odaları ikişer üye, diğerlerinin hepsi birer üye veriyorlar. Şimdi bunların görevlerine bakacak olursak madde 18'de bu yazılmıştır. Bunlar ise :

a) Halde kendilerine yer tahsis edilenler ile mal gönderenler, komisyoncular, alıcılar ve

nakliyeciler arasında doğacak ihtilâfları tetkik edip, karara bağlamak.

b) Hal hizmet tarifeleri hakkında mütalaa vermek.

c) Halin idaresinde görülen her türlü aksaklıkların giderilmesi için alınması gerekli tedbirler ile hal yönetmeliğinde değişiklik yapılması hakkında mütalâa beyan etmek.

ç) Hal mevzuuna giren maddelerden belediyece azamî satış fiyatları tespitinde zarurî görülenler hakkında mütalâa beyan etmek.

Şimdi, aslında bu görevlerin hepsi danışma görevi niteliğini de taşımakla beraber, uygulamada böyle önemli bir kurulun verdiği bir karar büyük çoğunlukla tatbik edilecek bir karardır, yani tatbik kabiliyeti olan bir karardır.

Haldeki ilişkileri gözönüne alırsak halde bir taraftan müstahsıl, bir taraftan halde bulunan komisyoncular, bir taraftan da tüketici ve onunla iligil nakliyeci ve saire söz konusu olur. Öyle ise bu hakem kurulunun önüne gelecek konular bu üç kesimle ilişkilidir. Burada dikkat buyurduğunuz gibi 16 ncı maddede Hakem Kuruluna girenler üretici kesimden az çok tatmin edilmiş durumdadır. Yani, Ziraat Odasından alıyoruz. Ziraat Odası üreticilerin temsilcisi olur, kooperatiflerden alıyoruz o da üreticinin bir ölçüde temsilcisidir. Hal Müdürü ve Ziraat Müdürü var, bunlar resmî organların bir nevi temsilcisi oluyorlar. Sonra, Yaş Mevya ve Sebze Komisyoncuları Cemiyetinden ve Ticaret Odalarından ikişer üye alıyoruz.

Komisyoncuları genel olarak Ticaret Odası mensubu olarak düşünmek lâzımgelir. Bunların arasında esnaf niteliğini taşıyan varsa esnaf derneklerine tabi olurlar. Böyle olunca da, burada üzerinde durmamız lâzımgelen bir durum var; tüketicinin de temsilcisi olması lâzımgelir esas itbiarıyle, Henüz Türkiye'de tüketici bir organizasyona sahibolamadığı için (ki bu konuda bütün Batı memleketlerinde serbest rekabetin, serbest piyasanın işletildiği ülkelerde tüketicinin korunması için kanunlar da çıkarılmıştır. Nitekim Bizim Ticaret Bakanlığımız da gayet yerinde olarak tüketicinin korunması için bir mevzuat hazırlamış getirmiştir, sonra tekrar geri alındı zannediyorum) burada tüketicinin de temsil edilmesi gerekir, çünkü bunun bir ucu tüketicidir. Onun da üzerinde durmayalım, ama Ticaret Odasından iki, bir de komisyoncular derneğinden alıyoruz ve bu oran bozulmuş oluyor.

Benim teklifim şu olacaktır: Hepsinden birer tane alalım. Komisyoncular Derneğini de bırakalım, tabiî onun üzerinde de durulması gerekir, komisyoncular birden fazla dernek kurarlarsa ne olur? Dernek özel bir kuruluştur, resmî bir niteliği yoktur. Diğer bütün kuruluşlar resmî nitelikte kuruluşlardır. Nasıl seçilip gelecekleri bellidir. Dernekte belli değil, ama kooperatiflerle Ziraat Odaları bakımından dengeyi sağlamak için komisyoncuları da dernek olarak bırakalım ama o zaman Ticaret Odalarından niye iki üye alalım? Bence Ticaret Odasından da bir üye almak lâzımdır.

Nihayet bütün bunlar istişarî mütalâa olmakla beraber sonunda meseleler oylama ile halledilir. Bunların alacakları kararlar ister, istemez oylama ile halledilir. Onun için ben bir teklifte bulunuyorum. Ticaret Odasından bir üye alınsın. Yok Ticaret Odasından illâ iki üye alınır deniyorsa o zaman Komisyoncular Derneğinden almıyalım şıkkı çıkabilir. Ama komisyoncular o işin içindedir, dernekleri vardır, kendi fikirlerini daha iyi ifade ederler diye düşünmek mümkündür. O bakımdan Ticaret Odasından alınacak üyenin de bire indirilmesini, yani hepsinden birer kişi alınmak suretiyle yapılmasını öneriyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Tosyalı, buyurunuz efendim.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkanım, toptancı hallerinde vukuu melhuz ihtilâfları halletmek için bir Hakem Kurulu kurulmaktadır. Vukuu melhuz ihtilâflar; müstahsil ile komisyoncu arasında olabilir, müstahsil ile nakliyeci arasında olabilir, nakliyeci ile komisyoncu arasından olabilir. Binaenaleyh, burada taraf olarak müstahsilden malı toptancı haline getiren nakliyeci ve haldeki komisyoncudur. Esas ihtilâf bunlar arasında olacaktır. Binaenaleyh, Hakem Kurulunda komisyoncu, Ticaret Odası, Ziraat Odası yer alıyor, fakat esas taraf olması lâzımgelen bütün müstahsilin malını yüzlerce kilometre uzaktan getiren nakliyeci taraf olmuyor. Mutlaka nakliyeci de bu kurulda yer almalıdır. Zira top-

tancı halinde komisyoncu olan kimseler kabahati evvelâ müstahsile yüklüyor, onu tutturamadığı takdirde nakliyeciye yüklüyor.

Nakliyecilerimiz, Mersin'den, Samsun'dan, İzmir'den gece gündüz binbir müşkilâtla toptoncı haline geliyor, oradaki komisyoncu «Sen malı çürütmüşsün, eylemişsin» diyor ve ihtilâfın bini bir para gidiyor.

Binaenaleyh, Hakem Kurulunda esas taraf olanlardan nakliyeci de yer almalıdır. Ziraat Odaları, Ticaret Odaları kooperatifler her zaman müstahsili temsil etmemektedir. Müstahsil direkt olarak Hakem Kurulunda yer almalıdır. Meyvanın ve sebzenin gruplarına göre müstahsil mutlaka burada yer almalıdır. Müstahsilin istirak etmediği bir hal kurulu, sebze ve meyve getiren bir nakliyeciden mahrum bir Hal Hakem Kurulu düşünülemez. İhtilâf bunlar arasındadır.

Bu sebeple muhterem arkadaşlarım, bir önerge verdim; «Müstahsil ve nakliyeci temsilcilerinden birer» ibaresinin de bu Hakem Kuruluna dâhil edilmesini teklif ettim. Kabul buyurmanızı istirham ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Başka söz isteyen sayın üye var mı efendim?

Buyurunuz Sayın Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

16 ncı madde Toptancı Hali Hakem Kurulunun kuruluşu ile ilgilidir. Hakem Kurulunun görevleri 17 nci maddede tadadedilmiş.

17 nci maddeye göre; «Halde kendilerine yer tahsis edilenler ile mal gönderenler, komisyoncular, alıcılar ve nakliyeciler arasında doğacak ihtilâfları tetkik edip karara bağlamak, hal hizmetleri, tarifeler hakkında mütalâa vermek, halin idaresinde görülen her türlü aksaklıkların giderilmesi için alınması gerekli tedbirler ile hal yönetmeliğinde değişiklik yapılması hakkında mütalâa beyan etmek, hal mevzuuna giren maddelerden belediyece azamî satış fiyatları tesbitine zaruret görülenler hakkında mütalâa beyan etmek. «Hal Hakem Kurulunun görevleri bunlar.

Hal Hakem Kurulunun terekküp tarzı: «Hal Hakem Kurulu; Belediye Hal Müdürü veya görevlendireceği bir kişinin başkanlığında Ziraat Müdürlüğünden, Mahallî Ziraat Odalarından, Tarım Kooperatiflerinden, Yaş Meyve ve Sebze Komisyoncuları Cemiyetinden birer, Ticaret Odalarından ikişer temsilciden teşekkül eder.» diyor 16 ncı madde.

Sayın Hiçerimez, Hal Hakem Kuruluna bir veterinerle bir doktorun da ilâvesini teklif ediyorlar. Aslında Gıda Maddeleri Nizamnamesi ve 1580 sayılı Kanuna göre, Belediyelerin doktoru da vardır, büyük belediyelerin veterinerleri de vardır. Burada halin işleyişiyle direkt ilgisi olanların hal yönetimine katılmalarını sağlamak hedefi güdülmüştür.

Sayın Ülker 16 ncı maddenin tahlilini yaparken özet olarak dediler ki, «Bu yedi kişilik hal hakem kurulunda tüketicinin temsilcisi yoktur.» Tüketicinin haklarını kamu idaresi korur. Nitekim bu yedi kişilik hakem kurulunda da Ziraat Müdürlüğünden bir kişi, belediye hal müdürü görev almıştır ki, bunlar kamu görevlisidirler.

Ticaret Odalarından iki kişinin bulunmasının bir sebebi de şudur. Ticaret Odalarında yönetim ikilidir. Bir meslek grupları vardır, bir de meslek gruplarının seçtiği ikişer üyeden teşekkül eden Oda Meclislerinin seçtiği yönetim kurulları vardır. Binaenaleyh, hal idaresinin temsil edilmesi, Ziraat Odalarının, Tarım Kooperatiflerinin temsil edilmesi, kamu idaresinin temsil edilmesi, kanaatimizce hal hakem kurulunun teşkilinde yeterlidir.

Sayın Tosyalı, «Müstahsilin temsilcisi yoktur,» buyurdular. Müstahsili temsil ettirmenin nasıl mümkün olacağını bilemiyorum. Meslek kuruluşları olarak, müstahsilin Ziraat Odaları vardır. Buralara üye olma mecburiyetleri vardır. Ziraat Odaları Birliği vardır. Eğer bunlar iyi işlemiyorsa, kendi denetim organları vardır; kongreleri vardır. Aslında, temelinde seçim olan müesseselerden şikâyet etmenin, onlara güvenmemenin manasını anlamak zordur.

Sayın Tosyalı hal hakem kuruluna nakliyecilerin de ilâvesini lüzumlu gördüler. Doğrusunu isterseniz onu da anlıyamadım. Müstahsilin traktörü vardır, kendi malını traktörüyle getirir. At arabasiyle getirir...

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Silifkeden buraya nasıl getirir?

KASIM ÖNADIM (Devamla) — O ilin içinde çalışan plâkalı kamyonla getirir, bir başka vasıtayla getirir... Hal hakem kurulunun 16 ncı maddesindeki teşkil tarzıyla 17 nci maddesindeki çalışma usullerini, görevlerini gösteren durum içerisinde nakliyecinin fonksiyonunun ne olacağını kestirmek mümkün değildir. Üstelik halde mal indiren ve yükleyen hamallar da vardır. Onları da hal hakem kuruluna ithal etmek mümkündür ve bu hal hakem kurulunun fonksiyonu o zaman ne olur. Bunu anlamakta müşkülât çekmekteyim.

Muhterem Meclisimizden 16 ncı maddenin aynen kabulünü komisyon olarak rica eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Başka söz isteyen sayın üye?.. Yok.

Değişiklik önergelerini okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Toptancı Haller Kanununun 16 ncı maddesinin aşağıdaki biçimde değiştirilmesini öneririm.

İstanbul Milletvekili
Reşit Ülker

Madde 16. — Hal hakem kurulu, belediye hal müdürü veya görevlendireceği bir kişinin başkanlığında, ziraat müdürlüğünden, mahallî ziraat odalarından, tarım kooperatiflerinden, Yaş Meyve ve Sebze Komisyoncuları Cemiyetinden, ticaret odalarından birer temsilciden teşekkül eder.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan Hal kanunu teklifinin 16 ncı maddesinde yer alan, ticaret odalarından seçilen iki kişinin bire indirilmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

İzmir Milletvekili
Burhanettin Asutay

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte bulunan kanun teklifinin 16 ncı maddesinde sıralanan hal hakem kurulu üyelerine bir belediye tabibi ile bir veterinerin ilâve edilmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Ankara Milletvekili
Sakıp Hiçerimez

Sayın Başkanlığa

16 ncı maddenin metnine «Nakliyeci ve müstahsil temsilcilerinden birer» ibaresinin de ilâvesini saygılarımla arz ve teklif ederim.

Kastamonu Milletvekili
Hasan Tosyalı

BAŞKAN — Önergeleri aykırılık derecelerine göre okutup işleme koyacağım.

(İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Efendim, Sayın Ülker'in önergesi Sayın Burhanettin Asutay'ın önergesini de kapsıyor. O itibarla her iki önergeyi birlikte işleme koyuyorum.

Hükümet ve Komisyon?..

İÇTİCARET GENEL MÜDÜRÜ ORHAN ÇEVİK — Katılmıyoruz.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Hükümet ve Komisyon katılmıyor. Okunmuş bulunan önergeyi Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

(Ankara Milletvekili Sakıp Hiçerimez'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Hükümet ve Komisyon?..

İÇTİCARET GENEL MÜDÜRÜ ORHAN ÇEVİK — Katılmıyoruz.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Hiçerimez.

SAKIP HİÇERİMEZ (Ankara) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Sayın Komisyon Başkanı arkadaşımız, önerrimizle ilgili olarak biraz evvel verdikleri bilgide, müteakıp maddeyi işaret ederek hal hakem kurulunun görevlerini okudular ve (a) fıkrasını da hassaten belirttiler. «Halde kendilerine yer tahsis edilenler ile, mal gönderenler, komisyoncular, alıcılar ve nakliyeciler arasında doğacak ihtilâfları tetkik edip karara bağlamak» tan bahsediyor bu fıkra.

Bir kere hal hakem kurulunun «Karara bağlamak» deyimiyle biten önemli bir görevi burada tebarüz ettirilmiştir. Bu görev (b), (c), (ç) fıkralarından çok değişik bir anlam taşımaktadır. İdarî işlerle ilgili olan hususlar (b), (c), (ç) fıkralarında dikkate alınmış, fakat biraz ev-

vel okuduğum (a) fıkrası üretici, tüketici, komisyoncu ve nakliyeciler arasında çıkacak ihtilâflarla ilgilidir. Bu ihtilâflar, her halde bir şeyin istif edilmesi, (A) kapısından girip (B) kapısından çıkması için meydana gelecek ihtilâflar değildir. Bir malın evsafa uygun olarak hale gelip gelmediği, yolda nakliyecinin hatası olarak, üreticinin hatası olarak, komisyoncunun hatası olarak meydana gelecek bir hususun; veya daha menşeinde bozuk olan, sağlığa elverişli olmayan bir malın kabulü veya reddi hususunda bir ihtilâf çıkacaktır. İşte bu ihtilâfta en iyi karar verecek ve komisyonu tenvir edecek olan kişi, malın cinsine göre, ya veterinerdir ya tabiptir. Bu hal müdürünün sebzenin, meyvanın veya et ve benzeri bir malın sağlığa elverişli olup olmadığını bilmesi mutlak değildir; bilmeyebilir. O idarecidir. Komisyonda mevcut bulunan diğer kişilere bakacak olursak, onların da bu hususlarda yetkili olmadığını kesinlikle görebiliriz.

O halde bir beldenin tüm halkının yaş sebze, meyva ve diğer (ki açıklık getirilmiştir; yalnız yaş sebze ve meyvaya inhisar etmemektedir artık Haller Kanunu) bu kadar geniş bir malı yiyen bir kitlenin, bir hata yüzünden zehirlenmesi sağlığa elverişli olmayan meyve yüzünden hastalık kapması, tifo, tifüs gibi her hangi bir salgına sebebiyet vermesi mümkün olabilir. Bu bakımdan, bu kurulda behemahal bir veterinerin ve bir tabibin bulunması zaruridir. Onun görevinin icabetmediği hallerde elbetteki o davet edilmez hal müdürü tarafından. Ama diğer hususlarda mutlaka bu arkadaşlarımızın bulunmasında fayda vardır.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Önergeyi okuttum. Önerge sahibi mücmelen izah buyurdular. Komisyon ve Hükümet katılmadıklarını ifade ettiler.

Önergeyi Genel Kurulun tasviplerine sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

(Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı'nın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet?..

İÇTİCARET GENEL MÜDÜRÜ ORHAN ÇEVİK — Katılmıyoruz.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

16 ncı maddeyi okunmuş bulunan şekliyle Genel Kurulun tasviplerine sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Toptancı hali hakem kurulunun görevleri :

Madde 17. — Hal hakem kurulunun görevleri şunlardır :

a) Halde kendilerine yer tahsis edilenler ile, mal gönderenler, komisyoncular, alıcılar ve nakliyeciler arasında doğacak ihtilâfları tetkik edip karara bağlamak,

b) Hal hizmet tarifeleri hakkında mütalaa vermek,

c) Halin idaresinde görülen her türlü aksaklıkların giderilmesi için alınması gerekli tedbirler ile hal yönetmeliğinde değişiklik yapılması hakkında mütalaa beyan etmek,

ç) Hal mevzuuna giren maddelerden belediyece azamî satış fiyatları tespitine zaruret görülenler hakkında mütalaa beyan etmek.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Özgüner.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım; toptancı hali hakem kurulunun görevleri» matlabı altında 17 nci maddenin (a) fıkrası «Halde kendilerine yer tahsis edilenler ile, mal gönderenler, komisyoncular, alıcılar ve nakliyeciler arasında doğacak ihtilâfları tetkik edip karara bağlamak» gibi önemli bir görevi hakem kuruluna veriyor. Ancak, biraz dikkatlice okuduğumuz zaman bunun sakıncalı bir tedvin tarzı ortaya çıkar. Bu görev böylece verilir ve kanun maddesi böyle çıkarsa, hukuk mahkemelerinin büyük ağırlığı âdeta hakem kurulunun omuzlarına yüklenmiş olur; onları da memnun etmez. Bu büyük bir külfet olur arkadaşlar.

Bu «ihtilâflar» dediğimiz nerede başlar, nereye kadar gider? Bunu sınırlamak lâzım. Bir ihtiyar kurulu köyde muayyen bir görev yaparken, şu sınır içinde de sulh etme görevini ve yetkisini haizdir, der kanun. Ama onun bir sınırı vardır. İlânihaye bir yetki verilemez.

Şüphesiz iyi niyetle getirilmiş bir madde, ama gözden kaçıp da bu böyle çıktığı takdirde milyonlarca liralık bir ihtilâfı hukuk mahkemesine götürdüğünüz zaman hukuk hâkimi, bana niçin getiriyorsunuz? Haller Kanununun 17 nci mad-

desi var, ona göre, gidin hal hakem kurulu halletsin derse, hiç şaşmayınız.

Arkadaşlarım, o halde geliniz buna bir çizgi çekelim. Zaten bunu gerek Komisyon, gerek teklifi hazırlayanlar ve buradaki değerli arkadaşlarım, şüphesiz benimseyeceklerdir. Ama bunun sınırı ne olmalı? 500 liraya kadar olan ihtilâfları mı halletsin, bin liraya kadar olanları mı, daha fazlasını mı? Bu, şüphesiz, bir sınırla belirlenmelidir. Aksi takdirde büyük ihtilâfların hakem kuruluna verilmesi gibi altından kalkamayacağı büyük bir ağırlık ve külfet bu hakem kurulunun omuzlarına yüklenmiş olur ki, kanunu getirenlerin kasdı da bu olmasa gerektir.

Bu sebeple, bir önerge getireceğim, iltifat buyurulmasını rica eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Başka söz isteyen sayın üye?. Yok. Madde ile ilgili önergeleri okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte bulunan Toptancı Halleri Kanun teklifinin 9 ncu maddesinde, haldeki satış yerlerinin ve bunlarla ilgili tesislerin tefrik ve tahsisinde hal hakem kuruluna görev verildiği halde, söz konusu kurulun görevlerini gösteren 17 nci maddede bu husus unutulmuş bulunmaktadır.

Aşağıda yazılı metnin 17 nci maddeye (d) fıkrası olarak ilâve edilmesi hususunun oylanmasını arz ve teklif ederim.

İzmir
Ali Naili Erdem

d) Yer tahsisi hakkında 9 ncu maddede belirtilen hususuarı yerine getirmek,

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, 9 değil, 8 olacak efendim, okunan fıkrada.

BAŞKAN — Önerge sahibi? Önerge sahibi yok. Yalnız, madde numaralarında değişiklik oldu...

MUSTAFA FEVZİ GÜNGÖR (İstanbul) — Önergeyi ben tekabbül ediyorum efendim.

BAŞKAN — Tamam efendim, bir tetkik edelim de.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Yer tefriki ve tahsisi maddesi 8 nci maddedir Sayın Başkan.

BAŞKAN — Evet efendim. 9 ncu madde, kiracılarda aranılacak niteliklerle ilgili, hiç ilgisi yok, 17 nci madde ile. Evet, 8 olması lâzım, her halde bir maddî hata. Diğer önergeyi okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Tasarının 17 nci maddesinin (a) bendinin, aşağıdaki biçimde değiştirilmesini öneriyorum. Önergemi sözlü olarak da açıklacağım. Saygılarımla.

İçel
Turhan Özgüner

a) Halde kendilerine mal tahsis edilenlerle, mal gönderenler, komisyoncular, alıcılar ve nakliyeciler arasında doğacak ihtilâflardan, değeri bin liraya kadar olanlarını tetkik edip karara bağlamak.

BAŞKAN — Önergeleri aykırılık derecesine göre işleme koyuyorum.

(İçel Milletvekili Turhan Özgüner'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, bu önerge, zannediyorum, halde kendilerine yer tahsis edilenlerle, daha çok, mal gönderenlerle ilgilidir. Kanun teklifinin 4 ncü maddesine göre, belediye meclislerince kabul edilecek hal yönetmelikleriyle esasen bu hususlar halledilecektir. Bazı ahvalde müstahsil 15 bin liralık mal gönderebilir. Hal Yönetmeliğine göre halde yer tahsis edilen komisyoncular belediyelere depozito yatırırlar. Müstahsilden gelen malların bedellerini gönderdikleri takdirde belediye, o bloke edilmiş depozitodan parayı keser, müstahsile gönderir. Bunun miktarının ne olacağı, şu anda belli değildir. Bin lira olabilir, onbeş bin olabilir, otuz bin olabilir.

Bu sebeplerle, bu hususu tahdit edici bulduğumuzdan, eğer diğer konularda ihtilâfı esasen hal hakem kurulları halledemezse, mahkeme yolu açık olduğundan önergeye katılmıyoruz.

BAŞKAN — Sayın Özgüner, izahtan sonra...

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Tatmin oldum efendim. Önergemi geri alıyorum.

BAŞKAN — Önerge geriverilmiştir.

Diğer önergeyi işleme koyuyorum.

(İzmir Milletvekili Ali Naili Erdem'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz.

İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ORHAN ÇEVİK — Katılıyorum efendim.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet önergeye katılıyorlar. Önergeyi Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Önergenin getirdiği bir fıkra ilâvesi şekli ile tadil görmüş bulunan 17 nci maddeyi bu tadiliyle Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Toptancı hallerinin gelirleri :

Madde 18. — Hallerin gelir kaynakları aşağıda gösterilmiştir :

a) Halde kendilerine yer kiralanan daimî satıcılardan (Toptancı komisyoncular, müstahsil kooperatifleri, kooperatif satış birlikleri) belediye encümenlerince kararlaştırılacak kanun ve mevzuatlara uygun olarak tahsil edilecek aylık kiralar,

b) Hallerde bu kanunun 7 nci maddesin göre kendilerine geçici olarak yer tahsis edilen lerden belediye encümenlerince hazırlanacak açık ve kapalı yerler için alınacak işgaliye rerimleri,

c) Halde satılan malların satış bedeli üzerinden % 3'ü geçmemek üzere belediye encümenince tâyin edilecek nispette alınacak belediye resmi,

ç) Malların hale giriş ve çıkışı ile yükleme - boşaltma hizmetleri karşılığı olarak belediye meclislerince düzenlenecek tarifeye göre alınacak ücretler,

d) Toptancı hali içerisinde kurulacak soğuk hava deposu ve bunun gibi tesislerin gelirleri.

BAŞKAN — Söz isteyen sayın üye var mı efendim? Buyurun Sayın Özgüner.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Evvelemirde bu maddede göze batan bir deyim yanlışlığını belirtmek lâzım. «Mevzuatlar» deyimi şüphesiz yanlıştır. «Mevzuat» demek, her halde yeter. Onun değiştirilmesini, bir redaksiyon hatasını belirtmek için söylemekle iktifa ediyorum.

Ancak arkadaşlarım, şimdi bu (a) fıkrası, halde kendilerine yer kiralanan daimî satıcılardan, (Toptancı komisyoncular, müstahsil kooperatifleri, kooperatif satış birlikleri), belediye encümenlerince kararlaştırılacak kanun ve mevzuata uygun olarak tahsil edilecek aylık kiralar... Geliri bu.

Arkadaşlarım, belediye encümeni hangi kanunu isterse onu tatbik edecek anlamı çıkar bundan. Ancak, Komisyonun, şüphesiz gözünden kaçmış da olsa, bu maddeyi getiren değerli arkadaşlarımın şu çabamız değerlendirilerek yeni bir madde tedvin etmeyi arzu etmeleri halinde kendilerine katılırız. Değilse, vakit bulursak bu maddede, istenen anlama paralel, o espride bir önerge hazırlayıp getireceğim. Çünkü, bu böyle çıktığı takdirde belediye encümeni arzu ederse mevzu kanunlardan hiç birini de tatbik etmeyebilir, ama içinden bazılarını tatbik eder, bazılarını etmez. Bu anlam çıkabilir arkadaşlarım. Şüphesiz bundan sakınmak lâzımdır. Bunu belirtmek için söz aldım. Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarımın metni müzakeresine kolaylık olmak üzere, bir hususu açıklamak istiyorum.

Biz Komisyon olarak metni, daha evvel kira esasına göre tanzim etmişiz. Yani 8 nci ve 13 ncü maddelerde yer kiralama esasına göre, 18 nci madde de buna göre tedvin edilmiş.

Şimdi muttali olduk, bir değerli arkadaşımız bir önerge vermiş, 18 nci maddeyi yer kiralama esasına göre değil, tahsise göre yeniden düzenlemiş. Bu önergenin bir sureti de elimizdedir. Buna katılacağız. Yüksek Başkanlık tensip buyurursa bu önerge üzerinde müzakere yapılırsa, daha kısa zamanda neticeye gidileceğini ümidediyorum. Onun için söz aldım, teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederiz. Başka söz isteyen sayın üye var mı efendim? Yok. Madde ile ilgili önergeleri okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte bulunan Toptancı Halleri kanunu teklifinin, toptancı halleri gelirleri ile il-

gili 18 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

İzmir
Ali Naili Erdem

Hallerin gelirleri :

Madde 18. — Hallerin gelir kaynakları aşağıda gösterilmiştir.

A) Halde kendilerine yer tahsis edilenlerle, geçici satıcılardan tahsil edilen satış yeri ve müştemilâtına göre;

1. Devamlı tahsislerde;

a) Kapalı yerlerin metrekaresi için günde 6 lirayı,

b) Açık yerlerin beher metrekaresi için günde 3 lirayı,

2. Geçici tahsislerde;

a) Kapalı yerlerin beher metrekaresi için günde 3 lirayı,

b) Açık yerlerin metrekaresi için günde 2 lirayı geçmemek üzere Belediye kanunları gereğince tayin edilerek alınacak tahsis ücreti,

Bu kanunun 2 nci maddesinde yazılı kuruluşlar ile belediye tarafından ortaklaşa kurulan hallerde alınan tahsis ücreti, ortaklar arasında yapılacak anlaşma hükümlerine göre bölünür.

Tahsis ücreti, tahsis edilen yerin cezaen kapatılması halinde de tahsil olunur.

B) Halde satılan malların satış bedeli üzerinden, % 3'ü geçmemek üzere, belediye encümenince belirtilecek oranda alınacak Belediye Resmi,

C) Malların hale giriş ve çıkışı ile yükleme, boşaltma hizmetleri hal müdürlüğü tarafından görüldüğü takdirde bu hizmetlerin karşılığı olarak belediye meclisince düzenlenecek tarifeye göre alınacak ücretler,

Ç) Halde yapılan her nevi ekspertiz işlemlerine itiraz için hal müdürlüğünce 100 liraya kadar alınacak depozitolardan, itiraz, hakem kurulunca vârit görülmediği takdirde 20 liradan az ve 100 liradan fazla olmamak üzere malın hakem kurulunca tespit edilecek değeri üzerinden alınacak ve depozitodan mahsubedilecek % 1 ücretler.

D) Toptancı hali içerisinde kurulacak soğuk hava deposu ve bunun gibi tesislerin gelirleri,

Yukarda yazılı hal gelirlerinden (A) fıkrasında bahsi geçen kuruluşlar payı ayrıldıktan sonra kalanı belediyeye gelir yazılır.

BAŞKAN — Başka önerge?... Yok. Komisyon ve Hükümet bu önergeye katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM) — Katılıyoruz.

TİCARET BAKANLIĞI İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ORHAN ÇEVİK — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon ve Hükümet önergeye katılıyor. Okunmuş bulunan önergeyi tasviplerinize...

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Bir sual sorabilir miyim efendim?

BAŞKAN — Önerge ile mi ilgili? Buyurun efendim.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Tavan olarak azamisi tespit edilmiş, asgarisinin tespitinde bir yarar görülüyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, bu önergede tavan tespit edilmiş; altı lira, üç lira gibi. Asgarisini, yahut uygulanacak olan tarifeyi belediye meclislerine bırakmış. Bir yarar görmüyoruz asgarisini tespit etmede. Her belediye meclisi kendi düşüncesine göre, bölgenin şartlarına göre bunu tespit eder.

BAŞKAN — Önergeyi Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilmiş bulunan bu önerge ile 18 nci maddenin hâsıl olan bu yeni şeklini Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 18 nci madde bu tadil edilmiş şekliyle kabul edilmiştir.

Hallerin tesis ve geliştirilmesi fonu :

Madde 19. — Bu kanunun 2 nci maddesinde tarif edilen hallerin kanunî net gelirlerinin % 15'i hallerin tesisi ve geliştirilmesi için ayrı bir fonda toplanır.

Bu fonda toplanan gelirler maksadı dışında kullanılamaz.

Ancak, bu fonda toplanan gelirler, ilgili belediyelerin müracaatları üzerine Sanayi ve Ticaret Bakanlığının müsaadesi ile serbest bırakılabilir.

Geriye kalan net gelirin % 85'i ilgili belediye ile ortaklar arasındaki anlaşmaya göre paylaşılır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye var mı efendim?... Yok.

Madde üzerinde önerge var, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte bulunan kanun teklifinin 19 ncu maddesindeki nispetlerin % 25 ve % 75 olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Ankara

Ahmet Sakıp Hiçerimez

BAŞKAN — Hükümet ve komisyon katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Katılıyoruz.

TİCARET BAKANLIĞI İÇ TİCARET GENEL MÜDÜRÜ ORHAN ÇEVİK — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Katılıyorsunuz. Yalnız önergede «yüzde 25 ve yüzde 75» terimleri kullanılıyor. Burada da onun karşıtı olarak birinci fıkra ve sonuncu fıkrada geçen oranlar var. Yani 15'i 25 ve 85'i 75 olarak tadil edici nitelikte kabul ederek katılıyorsunuz, öyle mi efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Evet efendim.

BAŞKAN — Hükümet ve komisyon, izah edildiği şekilde mevcut iki oranın önergede teklif edildiği üzere değiştirilmesini teklif eden bu önergeye katılıyor.

Önergeyi Genel Kurulun tasvibine sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan?

BAŞKAN — Buyurun...

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Efendim, bu teklif komisyonda görüşülürken Ticaret Bakanlığı «Sanayi ve Ticaret Bakanlığı» adını taşıyordu. Şimdi bu bakanlıklar ayrıldı ve bu 19 ncu maddenin 4 ncü satırında «Sanayi ve Ticaret Bakanlığı» terimi yerine, yalnız «Ticaret Bakanlığı» teriminin kalması lâzımdır. Bu hususu, tashih için arz ediyorum efendim.

BAŞKAN — Bunları maddî hata niteliğinde görerek tümünü birden tashih etme talebiniz var, o mealde önerge var. Bu önergede bu madde de vardır, zannediyorum birkaç yerde daha geçiyor bu terim fazla ve hatalı olarak. O zaman hepsini birden düzeltirken bu maddî hatayı da düzeltme imkânımız var, kanunun tümü kabul edilmeden.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Hay hay, Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Biraz evvel kabul edilmiş bulunan önerge ile oranlar üzerinde tadilât yapılmış olduğu hususu kabul edildiğinden, 19 ncu maddeyi tadil edilmiş bu şekliyle tasviplerinize sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 19 ncu madde kabul edilmiştir.

20 nci maddeyi okutuyorum.

Komisyoncu ücretleri :

Madde 20. — Halde yer alan komisyoncuların komisyon ücretleri malın satış bedeli üzerinden % 8'i müstahsile avans ve kab verildiği takdirde % 10'unu geçemez.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Yanlış oldu Sayın Başkan, 8 ve 10 yazılı, 10 ve 12 olarak okundu.

BAŞKAN — Bu, matbaada yanlış basılmış, yani bu bir hata. Okunan şekil doğru, tashih ettik, bizdeki metin tashih edilmiş metindir. O itibarla dağıtılmış bulunan örneklerde bu hatayı tashih etmek gerekir. Yüzde 8'i yüzde 10 olarak ve yüzde 10'u, da yüzde 12 olarak düzeltmek iktiza eder. Bir matbaa, bir tertip hatasıdır. Gerekçede doğru yazılmış, madde metninde yanlış basılmış.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN — Söz istiyorsunuz, buyurun efendim.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Bize verilen, şüphesiz arkadaşlarımda da bulunan bu teklifin bir örneği ve nihayet Geçici Komisyon değiştirmesi de dahil olmak üzere, 20 nci maddede ki şekli şöyle :

«Halde yer alan komisyonların komisyon ücretleri malın satış bedeli üzerinden % 8'i müstahsile avans ve kab verildiği takdirde % 10'unu geçemez.»

Ancak, nasıl bir mecera geçirmişse bu bilmiyoruz, şimdi yine iddiaya göre bizim elimizdeki yanlış imiş. Arkadaşlarım, üstelik be-

nim elimdekinin ayrı bir özelliği var, göstereceğim. Ben, bunu arşivden aldım, numarası da burada üzerinde. Yani dolaplarımız temizlenirken arada kaybolmuş. Arşive gittim, arşivde bulunan örnek bu. Burada % 8, %'10 yazılı. Sizin elinizdeki, komisyondaki arşive uygun değilse, hakikaten bunun nasıl bir macera geçirdiğini şüphesiz Meclisin üyeleri olarak bilmek lâzımdır.

Arkadaşlarım, arşivden bizzat getirdim, başka da mevcudu olmadığı iddia edilen bu örnegi tekrar iade edeceğim. Şu metinde %'8 ve %'10 oranları var.

Şimdi eğer komisyon, bunun nasıl bir macera geçirdiğini bildirir ve %'10 ve %'12 nin nasıl kendi ellerindeki metne geçtiğini belirtirse şüphesiz onun üzerinde tartışmaya geçeceğiz.

İkinci bir defa söz almamak için şunu da arz etmek isterim :

Şimdi arkadaşlarım, Komisyondaki metne göre malın satış bedeli üzerinden %'10, ve avans ve kab verildiği takdirde %'12 deniyor. Zaten günümüzde avans vermeyen, kab vermeyen komisyoncu yok. Müstahsile bunların hepsi verilir. Verilmediği takdirde komisyoncuya mal girmez zaten. Demek ki, günümüzde %'7,5 olarak bildiğimiz, - birçok yerlerde, bazı yerlerde az daha yukarı, az daha fazla - miktarı şimdi biz %'12 ye rahatlıkla fırlatmanın kanunu yapıyoruz.

Arkadaşlarım, hayatın pahalılanmasına elele vererek mani olmaya çalışmak görevlerimizden olmak gerekirken, %'7,5 rakamını, bir hamlede elimizin ucuyla yapacağımız bir kanun maddesiyle, bir 12 rakamını yazıvermek suretiyle biz hazırlıyoruz, âdeta. Bu, büyük müstahsil kitlelerini şüphesiz memnun etmeyecektir. Müstehlik kitlelerini muazzep kılacak, ama aracıyı memnun edecek bir madde yapmak istemiyorsak, bu maddedeki, hiç değilse elimizdeki metne sadık kalarak bu maddedeki oranı %'8 ve %'10 orantısında bırakalım. % 8'i % 10 ve % 10'u % 12 yapmak suretiyle arayıcıyı biraz daha ihya etmenin yolunu açmayalım arkadaşlarım.

Bunu belirterek, arşivden getirdiğim metne sadık kalınarak maddenin tedvin edilmesi gerektiğini arz eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Efendim, yanlış anlaşılmaya meydan vermesin, biraz evvel izah ettim. Arkadaşımızın, arşivden getirildiğini ifade ettikleri metin hepimizde aynıdır. Sayın Üye haklı olarak kendi metinlerine uymayan bir durumdan endişe duyuyorlar, haklıdırlar. Ancak, gerçekdeki rakamların maddede tashih edildiği şekilde olduğunu ifade ettim. O halde ben rica edeceğim sayın üyelerden, arşivden aldıkları metnin 16 ncı sayfasında 20 nci maddeye ait kısmı okusunlar. O kısım diyor ki; Komisyoncu ücretleri, matlabı altındaki teklifin 20 nci maddesindeki komisyon ücretleri, malın satış bedeli üzerinden müstahsilla karşılıklı anlaşmalara bağlı olması, aynı mal için birçok müstahsile komisyoncular arasında farklı anlaşmalar yapılabileceğini, bunun da farklı fiyat teşekkülüne sebebolacağı mülâhazasıyle mahzurlu mütalâa eden komisyonumuz mezkûr maddeyi, halde yeralan komisyoncuların komisyon ücretleri malın satış bedeli üzerinde % 10'unu müstahsıla avans ve kap verildiği takdirde % 12'sini geçemez», ve komisyon raporunun altında komisyon üyesi arkadaşların imzaları vardır.

Kaldı ki, bazen hem gerekçe, hem madde metni matbaada yanlış basılabiliyor, maddî hata yapılabiliyor. O takdirde Başkanlık tutuyor, kendisine komisyonun imzası ile tevdi ettiği aslı ile matbaanın bastığı metin arasında bu gibi maddî hataları tashih ediyor; böylece komisyonun kabul ettiği metni müzakereye arz ediyor. Durum budur.

Tekrar açıklamak isterim, bu 12 ile 10 tamamiyle bir tertip hatasıdır, gerekçe de bunu teyidediyor. O itibarla doğru olan, yani komisyonun imzasiyle kabul ettiği metni müzakereye mecburuz. Yani oranlar 10 ve 12'dir.

Sayın Hiçerimez, biraz evvel söz istemiştiniz, buyurun,

AHMET SAKIP HİÇERİMEZ (Ankara) — Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım;

Bu maddenin Sanayi Komisyonundaki müzakeresinde bir komisyon üyesi olarak bendeniz de bulunmuştum. Bu müzakerede oran önce 10 ve 12 olarak komisyon tarafından benimsendi, fakat kanunun tümünün bitmek üzere olduğu bir sırada yeniden verilen bir takriri müzakere olan konu müzakere edildi. Uzun tartış-

malardan sonra haklı olarak 8 ve 10 üzerinde ittifaka varıldı. Tabiî ki, aleyhte oy kullanan arkadaşlarımız da olmuştur. Şimdi öğreniyoruz ki, daha sonra öncelik ve ivedilikle Yüce Meclise inmesi kararını da almış olmamıza rağmen, bir başka geçici komisyon teşekkül ettirilmiş ve o geçici komisyon da, sayın komisyon sözcüsünün ifadelerinden ve buradaki 16 ncı sayfada Başkanın bize telkin ettiği ve okuduğumuz metinden anlıyoruz ki bu, % 10 ve % 12'ye çıkarılmış.

Çok değerli arkadaşlarım; evvelâ bunun çok fahiş bir kâr olduğu ve müstahsil ve müstehliki, üretici tüketiciyi mutazarrır edecek bir artış olduğunu belirtmek isterim. 8 ve 12'yi mukayese ettiğimiz zaman yüzde 50 nispetinde bir kâr artışı var demektir. Düşününüz, bir mevsim, en aşağı bir mevsim veya bir yıl alınteri dökerek, nasırlı elleriyle toprağı eşeliyerek bir meyve veya bir sebzeyi yetiştirmiş olan kişi, bugüne kadar hallere gönderdiği maldan % 8 oranında bir komisyon öderken, şimdi % 12 ödeyecektir. O halde, dün bilfarz 100 kuruşa malettiği her hangi bir mal için 80 kuruş öderken, bugün 12 kuruş ödeyecek dolayısıyle üretici düne oranla yüzde 50 oranında zararına satış yapacaktır. E, bu hal, ister istemez üreticiyi de belki fiyatını artırmaya doğru iteleyecektir, eğer o fırsatı bulabilirse. Tekrar bunun altını çizerek söylüyorum, o imkânı bulabilirse. Bu takdirde, o nispette artmış olan mal, değer bakımından hale gelecek ve o oranda tüketiciye artmış olarak gidecektir. Yani tüketici de düne oranla yüzde 50 nispetinde bir fazla fiyatla yaş sebze ve meyve veya benzeri malı almak mecburiyetinde kalacaktır.

Hepimiz biliyoruz ki, Haller Kanunu menşeini Belediyeler Kanunundan alır, 1580 sayılı Kanunun temelinden gelir. Fakat orada, belediye hizmetlerinin bir âmme hizmeti, kamu hizmeti olduğu zikredilmiş; kârlılık esasına göre değil, halk yararına çalışması lâzımgeldiğine ve gerekirse haller ve benzeri müesseseler, yan kuruluşlar açması belirtilmiştir, Belediyeler Kanununda. İşte buradan kuvvet alarak evvelâ 80 sayılı Kanun, daha sonra, daha sonra derken önümüze bu kanun gelmiştir. Şimdi bu kanunda görüyoruz ki, Belediyeler Kanununun hedef olarak gösterdiği bir beldenin, o belde içinde yaşayanların ucuz, kaliteli, sağlığa elverişli birtakım yiyecek maddelerine kavuşmalarını sağlama görevi ve fiyatların bir nevi tanzimini, pahalılaşmasını önleyici hizmet görmesini hedef alması lâzımken, bu kanun üreticiyi ve tüketiciyi mutazarrır eden; ama arada üç - beş kişinin daha fazla kazanmasını hedef alan bir kanun şekline dönüşmektedir.

O komisyon münakaşaları arasında, komisyoncu olduğunu iddia eden bir arkadaşımız komisyonu takibediyordu, dedi ki: «Dün hayat şu kadarla idare ediliyordu, bugün bu merhaleye geldi; ama bizim % 8 oranındaki kârımız artmadı.» Orada da söylemiştim, evet bu oran değişmedi; ama bir komisyoncunun devrettiği mal ve değeri değişti. Dün, bilfarz ellibin liralık bir mal devretmiş ise ayda dört bin lira kazanıyordu, şimdi değerler yükseldiği için yüzbin liralık bir mal devrediyor, dolayısıyle sekizbin lira kâr etmektedir. Bunu, yıllara, aylara göre bir tasnife tabi tutarsak bulduğumuz rakam, - tasnifi orada yapmıştık, şimdi hatırımda değil. Hiç sermayesi olmayan, - öyle iddia ediyor komisyoncu, benim param yok diyor, sermayem yok diyor - hiç katkısı bulunmayan, sadece vasıta olmaktan başka bir meziyeti, bir katkısı da bulunmayan bir kişinin onbinler, yüzbinleri bir ayda kazanmış olduğunu görüyoruz. İstanbul halinde misal var, Ankara ve ve İzmir hallerinde misal var.

O halde, şimdi biz, bu % 8 olan ve bugüne kadar tatbk edilen kâr haddini % 12'ye çıkartmakla üç - beş kişi yararına, tüketicinin ve üreticinin aleyhine bir kanun maddesi meydana getirmiş olacağız.

Ben o % 8'in muhafaza edilmesi paralelinde bir önerge vermiş bulunuyorum. Size niyabeten hizmet görmüş olan Sanayi Komisyonu da bunu benimsemişti; ama arada bir komisyon bunu değiştirmiş, olur. Ama, Yüce Heyetinizin bir yerde tüketici olarak, bazılarımızın bir yerde üretici olarak ve Türkiye'deki büyük çoğunluğun da üretici ve tüketici tabiî eşyanın tabiatında var - olduğunu düşünerek, bu maddenin teklif ettiğimiz % 8 oranında olacak şekilde kabulünü arz ve teklif eder, saygılar sunarım efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Hasan Tosyalı, söz sırası sizin.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Toptancı Halleri Kanununun esas gayesi, müstahsili memnun etmek, tüketici olan vatandaşın büyük kitlesini memnun etmek ve aracı durumunda olan toptancı hallerindeki komisyonculara da bir miktar kâr vermek idi. Maalesef görüyoruz ki, binbir müşkülât altında, tabiî hava şartlarının yıldan yıla memleketimizde kötü gitmesi şartları altında bin müşkülâtla ürettiği malı toptancı hallerine gönderme mecburiyetini ihdas eden bu kanun ile toptancı komisyoncu ücretini de artırmak suretiyle çok büyük bir kitle olan üreticiyi mağdur ediyoruz. Aracıya büyük kârlar vermek suretiyle muayyen kişileri tekrar zengin etme kanunu çıkarıyoruz.

Vatandaşımız gıdasının en az % 50'sini sebze ve meyveden temin etmektedir. Ona, sebze ve meyve yiyemeyecek durumlar ihdas edemez bu Meclis. Bu Meclis, taş atmadan kolu yorulan üç - beş kişiye aşırı kârlar temin etmenin vasıta yer değildir. Bu sebeple muhterem arkadaşlarım; % 8 ve % 10 komisyoncu kâr haddlerini bile fazla görüyorum ben. Bu Meclis, mutlak surette üreticiyi ele almak mecburiyetindedir.

Bugün Türkiye'nin her tarafında, üretici durumundan kaçan, büyük şehirlere akın eden vatandaşlar yolları işgal etmektedir. Meyve yetiştirmek uzun vade işidir, sabır işidir. Sebze yetiştirmek bir tehlikeye maruz olma işidir. Ziraî üretimin unsurları olan ilâçlar, makinalar, yevmiyeler, ziraatte kullanılan amelenin yevmiyesi pahalılanmaktadır. Üretici, toptancı hallerinde sömürülmekte, eline hiçbir şey geçmemektedir. Tekrar bu kürsüden haykırıyorum, toptancı halcileri tarafından üretici borçlu hale getrilmekte, üstelik de şimdi satış bedeli üzerinden % 8 olarak alınmakta olan kârı % 10'a, % 12'ye çıkaracağız. Hayır arkadaşlar; Türkiye Büyük Millet Meclisi bu milletin en az % 80'ini, 90'ını teşkil eden üretici ve tüketiciyi korumak mecburiyetindedir. Üç - beş kişiyi zengin edeceğiz diye bu Meclis şuna, buna vasıta olamaz.

Binaelayeh, lâfı uzatmayalım; % 8 normaldir, çok biledir. Kab verenlere avans verenlere de % 10'u normal görelim.

Bu yolda bir önerge verdim, kabul buyurulmasını rica ediyorum. Aksi takdirde, Yüce Meclismiz büyük kitle aleyhine, üç - beş komisyoncu lehine hiç yoktan kanun çıkarmış olur; hem üreticiyi, hem tüketiciyi mutazarrır etmiş olur. Bu bir vebaldir. Bunun % 8 ve % 10 olarak kabul edilmesini saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN — Söz alan arkadaşların sırasını belirtmek istiyorum.

Sayın Durakoğlu, Sayın Reşit Ülker, Sayın İşgüzar. Başka tespit etmediğim söz isteyen var mı efendim? Yok.

Buyurun Sayın Durakoğlu

AHMET DURAKOĞLU (Sivas) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

20 nci maddenin komisyoncu ücretleriyle ilişkin olan nispetleri üzerinde gerek üretici yönünden, gerek komisyoncu yönünden ve gerekse tüketici yönünden birçok söz söylemek her zaman mümkündür. Hattâ üreticiyi tutuyorsanız bu ücretin fahiş olduğu iddiasını rahat rahat ileri sürmek mümkündür. Komisyoncuyu da bu arada ihmal etmek istemiyorsanız bu miktarın azlığı üzerinde de söz söylemek mümükündür; ama büyük kitle olan tüketiciyi dikkate alarak, bu nispetlerin artması halinde bunun fiyatlara dolayısiyle yapacağı - ki, doğrudan doğruya olmuyor çünkü burada - tesirlerini nazara alarak söz söylemek de yine mümkündür.

Hiç şüphesiz, Yüce Meclisimiz gerek üretici, gerek komisyoncu ve gerekse tüketicinin menfaatlerini telif eder bir yolu seçmek zarureti karşısındadır. Şimdi halen mer'i olan 80 sayılı Kanun, 7 nci maddesiyle bu ücreti % 8 olarak öngörmektedir. Ancak, komisyoncunun üreticiye avans veya kab verdiği takdirde % 10'a çıkarılması gibi bir hüküm 80 sayılı Kanunda yoktur. Yani, 80 sayılı Kanun, azamî had olarak kabın komisyoncu tarafından temini halinde dahi % 8 ücretin komisyoncu tarafından alınacağını amirdir, 7 nci maddesi bu hükmü getiriyor. Bu kanun, 12 . 9 . 1960 yılında çıkarılmıştır, Millî Birlik Komitesi tarafından çıkarılan bir kanundur. Esasen, bendeniz burada avans ve kab verme hallerinde komisyoncu ücretinin artırılması hususuna takılmak istiyorum.

Avans verme de, kab verme de komisyoncunun üreticiyi kendisine çekebilmesi için takibettiği bir yoldur ve avans verme işi bugün âdeta üretici ile komisyoncu arasında

normal işlerden birisidir. Bunun, münhasıran komisyonuncunun lehine bir hükme bağlanması ve komisyon ücreti olarak da artırılması yoluna gidilmesinde şahsen isabet görmüyorum. Esasında, avans veya kab verme suretiyle ücretin artımı kabul edilmiş olması halinde, hemen akabinde suiistimalin geleceğini de nazardan uzak tutmamak lâzım. Bundan böyle bütün işlemler komisyon olarak kab verilmiş gibi, avans verilmiş gibi yapılabilir ve muayyen süre içerisinde bir yıllık karşılığı olarak kab verilme gösterilebilir. Bedelin daha önceden tediyesi bir kab verilme şeklinde, % 12 üzerinden komisyon ücreti yürütülmek şeklinde suiistimal edilebilir. Bütün bunları nazara alarak daha önce tedvin edilen kanunda, yani 80 sayılı Kanunda kabın komisyoncu tarafından verilmiş olması halinde dahi azamî had 8 olarak kabul edilmiştir. Bir de halen meri mevzuatımızda komisyon ücretleri % 3 ilâ 8 arasında değişir, halen % 8'in üzerinde - ben şahsen hatırlamıyorum - komisyon ücreti yoktur.

Şimdi bizim burada komisyon ücretlerini % 8'in üzerine çıkarmamız halinde, bundan böyle Yüce Meclisten çıkacak kanunlarda bu ücretlerin artırılmasını isteyen arkadaşlarımız devamlı surette bu kanundaki artışı kendilerine gerekçe olarak seçebilirler ve haklı görünebilirler. İşin mahiyeti icabı olarak % 8'in az veya çok olup olmadığı konusunda konuşmakta yarar görürüm.

Yapılan iş, komisyoncu tarafından üreticinin gönderdiği malın alınması, muhafazası ve tüketiciye satılmasından ibarettir, yani parakendeciye satılmasından ibarettir. Bu yapılan işlem % 8 bir ücreti kâfi gösterecek mahiyette bir işlemdir. Yani, nimetin külfete göre olması esasından hareket ettiğimiz takdirde, burada aradan geçen 12 yıl içerisinde bu yüzde miktarının artırılmasını gerektirecek büyük bir sebebin mevcudolduğuna şahsen inanmıyorum Hele avans verilmesi konusu, bugün halen üretici ile komisyoncu arasındaki işlemlerin, normal işlemler, mutat işlemler haline gelmiş olması da nazara alınınca bunun münhasıran komisyoncu lehine olarak bir hükme bağlanmasında da zaruret görmüyorum. Biz Yüce Meclis olarak bu hakları karşılıklı telif edilmiş bir şekilde bir madde haline getirmiş olmayı birinci planda tuttuğumuz takdirde, teklifte yer alan % 10 ve 12 miktarlarının hiçbir zaman hakları telif edici mahiyette değil de bu hakların birinin diğerine tercihi durumunda görmemiz sebebiyle teklifteki % 8'in ikamesini, teklif sahibinin dahi daha ziyade teklif etmeye cesaret edemediği bir miktarın Komisyon tarafından artırılmış olmasının hoş karşılanmaması ve avans verilmesi ve kab verilmesi halinde doğacak suiistimallerin önlenmesi bakımından da bu yolun tamamıyle kapatılması gereğine inanıyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN — Sayın Ülker, buyurun efendim,

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım, tasarının tümü üzerinde konuşurken de, bu tasarının halen yürürlükte olan Kanundan kamu yararı bakımından çok geriye gitmek arzusunda olan bir tasarı olduğunu teker teker delilleriyle ortaya koymuş idik

Bu maddede, tasarının bu niteliğini ayan beyan ortaya koyacak önemli maddelerden birisidir. Şimdi, elimizdeki metinde, 26 ncı sayfada teklif sahibinin isteğine bakalım. «Komisyoncu ücretleri madde 20. - Halde yer alan komisyoncuların komisyon ücretleri malın satış bedeli üzerinden müstahsille karşılıklı anlaşmalara bağlanır.»

Bunun manası, bu kanun komisyoncular için getirilmiş bir kanundur'a eşittir. Yani, 20 nci madde konuluyor, komisyoncularla üretici kendileri anlaşacak. Kaç olacak? % 5 olacak, % 8 olacak, % 18 olacak; anlaşma ne ise o olacak. Ama, mesele komisyona geldiği zaman akıl ve kamu yararı bir ölçüde galip geliyor ve % 8, % 10 şekline getiriliyor. E. Bugünkü durum nedir? Bugünkü durum; 80 sayılı Kanunda 7 nci maddede «Halde icraî faaliyet edecek komisyoncuların satış bedeli üzerinden alacakları komisyon miktarı kabın komisyoncu tarafından temini hali dahil % 8'i tecavüz etmemek şartıyle belediye encümenince tayin olunur.» deniyor.

«Açıkca kabın - ki, kab çok önemli bir şey bu işte - komisyoncu tarafından temini hali dahil % 8'i tecavüz etmemek suretiyle.» deniliyor.

Şimdi, görülüyor ki ,burada bu kanunu getirmekle istenilen bir amaç var, amaçlar var; amaçlardan birisi de bu. Bir tarafta üretici bir tarafta tüketici; burada bir oran getiriliyor.

Değerli arkadaşlarım, mesele oranla çözümlenmiş; % 8 denmiş. Eğer domatesin kilosu bu sene 50 kuruşken, 150 kuruşken gelecek sene hayat pahalılığı ve genel konjonktürün artması suretiyle 250 üzerinde teşekkül ederse aynı oran devam edip gidecek demektir; 500 olursa da devam edip gidecek. Oran koymanın sebebi bu. Yoksa kanuna bir oran konmaz, belli zamanlarda yeniden düzenlenir diye bir büküm konurdu. Oynayan, oynak bir sistem getirilmiştir. % 8 bir oran getirilmiş, konmuştur.

Meselâ; bugün Meni Murakabe Nizamnamesinde, yani tefeciliği yasaklayan yasada % 12, yanılmıyorsam, bir oran konmuştur. E. 1330'da çıkmıştır. Efendim o 1330'da çıktı, o günkü oran şudur, budur diye bu oran üzerinde bir değişiklik bahis mevzuu olmaz. Yani, zaman geçtikçe burada, tez olarak, efendim zaman geçmiştir, kanun 1960'da çıkmıştır, bugün değişiklik yapalım» Neyi değiştiriyoruz? Oranı E.. oranı değiştirmek bahis mevzuu olamaz zaman değişmesiyle. Kaldıki, değerli arkadaşlarım burada bir özellik de vardır. Özellik şu: Toptancı hallerinde sonsuz olarak yer elde etmek imkânı yoktur; sınırlı yer elde etmek imkânı vardır. 200 yer vardır, 50 yer vardır, 51 nci yere kimsenin girmesi bahis mevzuu değildir. Bu ise ekonomide bir inhisar, tekel durumudur. Oraya giren devamlı kâr sağlar. Çünkü, başka birisinin o yere girip kendisiyle rekabet etmesi imkânı yoktur. Şehrin nüfusu arttıkça yeni bir hal yaptırıp oradaki 200 komisyoncu, kabzımal yeri 500'e çıkarılmadıkça orada bir inhisar durumu vardır. Yani, büyük cirolar bahis mevzuudur. Böyle olunca bu alınan karar, burada bizim vereceğimiz karar üretici bakımından da yanlış bir karar olur tüketici bakımından da kesin olarak yanlış bir karar olur.

Şimdi, 16 ncı maddede hakem kuruluna üye veren bir teşekkül var, bu kanunun resmen tanıdığı Türkiye Ziraat Odaları Birliği O da bize birşey göndermiş; Haller Kanunu üretici olarak Türkiye Ziraat Odaların da ilgilendiriyor. Bize gönderdiği metinde bakınız ne teklif ediyor, 20 nci madde için:

«Madde 20. — Halde yer alan komisyoncuların komisyon ücretleri malın satış bedeli üzerinden % 6'yı, müstahsile avans ve kab verildiği takdirde % 8'i geçemez». diyor. Kim söylüyor? Türkiye Ziraat Odaları Birliği. Hakem kurulunda istişarî mütalaa veriyor; bu kanun yapılırken de buraya iştişarî mütalaa vermesini tabiî karşılarım.

Şimdi, biz onların dediğini getirmemişiz, bedeli üzerinden % 6'yı % 8'i getirmemişiz kab verilmesi halinde, ne getirmişiz % 8, % 10 sistemini getirmişiz.

Değerli arkadaşlarım, benim seçim bölgem İstanbul'un civar ilçelerinin büyük çoğunluğu sebze üreticisidir; sebze ve meyve üreticisidir büyük çoğunluğu. Orada bu şeyi konuştum, böyle bir kanun metninde fikirlerinin ne olduğunu onlara sordum, onlarla konuştum. % 8'inki, burada azamiyi gösteriyor - bazı toptancı hallerinde..

SAKIP HİÇERİMEZ (Ankara) — Şimdi % 12.

REŞİT ÜLKER (Devamla) — Evet, şimdi 10 - 12 oluyor, ben % 8,i konuştum. % 8'in normal olabileceğini, 8'e yakın olmasını, 6 - 8 arasında normal olabileceğini ifade ettiler. Kab için de % 2 fark olabileceğini söylediler. Onlar da 6 ile 8 nispetini, ki, % 2 oranını kabul etmişler, eğer kablı kabul edeceksek % 2'lik bir oranı ki, tatbikatın da öyle olduğunu ifade ettiler üreticiler, kendileriyle konuştum, yani komisyoncularla değil üretici ile konuştum, bu şekilde ifade ettiler, bunu kabul edebiliriz.

Ben istirham ediyorum, bu basit bir madde değildir. Bunun etkisini üretici, köylümüz müstahsil köylü ve tüketici olan şehirli kısa zamanda görecektir. Zaten belediyelerin büyük çoğunluğu görevlerini yapmamaktadırlar. Mal üreticiden kalkıyor toptancı hallne geliyor, toptancı halinde de bir hale uğruyor ondan sonra perakendeciye geçiyor, perakendeciye geçme safhasında belediyenin çok büyük tesiri var. Birkaç gün evvel bir yazı serisi çıktı. Tabiî yaşadığımız için hepimiz biliyoruz; doğru. O yazı serisinde de ifade ediliyor. Halde 50 kuruşa alınan bir mal, 75 kuruşa alınan bir mal şehrin muhtelif yerlerinde 150, 200. 300, 450 kuruşa kadar, aynı mal, satılabiliyor. Belediyeler bu görevlerini büyük çoğunlukla yapmamaktadırlar. Belki Yüce Meclis başka bir murakabe sistemi bulacaktır. Belediyeler bu vazifelerini yapmadığı zaman bilhassa bu hayat pahalılığının alıp gittiği, kiraların alabildiğine

yükseldiği, işsizliğin son hadde vardığı böyle bir devirde eğer belediyeler vazifesini yapmazsa elbetteki devlet başka bir tedbiri düşünmeye mecburdur. Belki de merkezî Hükümet olarak bir fiyat kontroluna gitmek gerekecektir. Yani, belediyelerin yapmadığı, gevşek tuttuğu, birtakım mülâhazalara kapıldığı bu vazifeyi Devlet üzerine alacağı bir sırada bi- oranları % 10 ve % 12'ye çıkaramayız. Bunun çıkarılması bahis mevzuu olmamak lâzımgelir Bizim Meclisimiz böyle bir şeyi yapmamalıdır. Eğer halkı düşünüyorsa Meclisimiz, Yüce Meclisimiz böyle bir kararı vermemelidir. % 8, % 10 kalıp kalmaması hususunda, kablı kabsız hususunda ısrar etmiyorum; fakat % 8'i mutlaka muhafaza etmek mecburiyetindeyiz. Hiçbir ciddî sebep yoktur. Esas sebebi teklifteki metin göstermektedir. «Halde yer alan komisyoncuların komisyon ücretleri malın satış bedeli üzerinden müstahsille karşılıklı anlaşmalara bağlıdır» diye serbest bırakmak niyetiyle getirilmiştir. Bu niyet gerçekleşmeyince bir parça daha üstüne çıkaralım noktasında karar kılınmıştır.

Bir önerge sunuyorum, iltifatınızı istirham edeceğim.

BAŞKAN — Sayın İşgüzar buyurun efendim.

HİLMİ İŞGÜZAR (Sinop) — Değerli Başkan ve değerli arkadaşlarım;

Komisyoncu ücretleri başlığını taşıyan 20 nci maddede, halde yer alan komisyoncuların komisyon ücretleri, malın satış bedeli üzerinden % 10; müstahsile avans veya kab verildiği takdirde % 12 olarak tespit edilmiş ve bu en yüksek had olarak burada saptanmıştır.

Benden önce arkadaşlarımızın bir kısmının da temas ettiği gibi esasında memleketimizde kooperatifler, istihlâk kooperatifleri ve istihsal kooperatifleri tam manasıyle Devletten Anayasada gösterildiği şekilde destek görmediği ve gelişemediği için müstahsiller mallarını kıymetlendirebilmek için toptancılara vermek mecburiyetinde kalıyorlar. Bu cihetle böyle kanunlarla karşı karşıya kalmaktayız. Maksat, müstahsilin malını değerlendirmek ve üretici ile tüketici arasında yer alan bu komisyoncuların geçimini temin etmekle beraber, bu fiyatlar arasındaki dengenin de bir ölçüde muhafazasını temin etmektir. Bunu da Hükümetler ve kanunlar temin etmek mecburiyetindedir.

Şimdi burada getirilen miktarı bendeniz de yüksek görmekteyim. Çünkü, toptancı hallerinde vazife alan arkadaşların yaptıkları işler bellidir, ortadadır. Bunu şu şekilde kabul etmek mümkün olabilirdi: Şayet satış fiyatları dondurulmuş ve tespit edilmiş, hiçbir şekilde satış fiyatlarında bir değişiklik olmayan bazı ülkelerde olduğu gibi fikse edilmiş olsa idi, o takdirde komisyonculara verilmekte olan % 8 nispetinin artırılması bahis mevzuu edilebilirdi. Kaldı ki, bizim memleketimizde, bilhassa özellikle diğer memleketlere nazaran satış fiyatları ve malın değer fiyatı hiçbir şekilde birbirini tutmamakta, bugün 50 kuruş olan domates bir gün sonra 4 liraya satılmakta; bugün 4 liraya satılan herhangi bir sebze, farzedelim fasulye, 8 liraya, 10 liraya, 12 liraya satılmaktadır. Bunun misallerini şu anda tespit etmek mümkün değil; fakat daha önce tespit edilen 1 - 2 fiyatı arz etmek istiyorum.

Bir zamanlar domatesin kilosu toptancı halde 1 lira iken, perakende olarak 4 liraya satıldığını gördük. Burada seyyar satıcılar bunu 4,5 liraya satıyordu, Sıkıyönetim buna mani olmuştu - o zaman İçişleri Bakanlığına bile intikal ettirdik - bakkalda da, manavda da 8 liraya satılıyordu. 4 lira, 4,5 lira, 8 lira:

Böylesine değişik satış fiyatları olan bir yerde nasıl olur da komisyonculara verilen nispet değiştirilebilir? Ama diyeceksiniz ki, fiyat kontrolü yapılmadığı için satış fiyatları bu şekilde değişiklik göstermektedir. O halde Devletin görevi, belediyelerin görevi ve kuruluş sebepleri belde halkına hizmet olduğuna göre, bunları ele alıp kontrol etmesi, fiyatları fikse etmesi, kooperatiflere önem vermesi, MİGROS Teşkilâtını getirmek suretiyle vatandaşa en ucuz şekilde bunları yedirmesi lâzımdır.

Üç gün önce Sinop'ta balık işleriyle meşgul olan bir arkadaşımın ifadesini size nakletmek istiyorum. İstavritleri kendisi toptan olarak 150 kuruşa alıyor, buraya getiriyor komisyoncuya 2,5 liradan satıyor ve komisyoncu da bunu 10 liraya satıyor. Bu, kendi ifadesidir.

Komisyoncu 2,5 liraya alıp 10 liraya sattığına göre aradaki 7,5 liralık farkın durumunu yine Yüce Meclisin sayın üyelerinin takdirine arz etmek istiyorum.

Belediyelerin fiyatlarla hiç ilgisi yok, kontrollarla hiç ilgisi yok. Belediyeler sadece bir

isim olarak bulunmakta ve seçimle geldim diye de hiç kimseyi tanımamakta, İçişleri Bakanı da karışamamaktadır ve onun içindir ki, bu memlekette hallerin durumu acıklıdır ve büyük şehirlerde yaşayan vatandaşlar gerçekten büyük sıkıntı içindedirler. Fiyat kontrolu yapılmadığı için biz de milletvekilleri olarak bunu görüyoruz ve üzülüyoruz.

Hiç kimse kimseyi tanımıyor. Toptancılar olsun, perakendeciler olsun elinizi sürdürmüyor, çeşitli şekillerde çeşitli hareketlere maruz kalıyorsunuz. O halde mesele, komisyoncuya % 8 vermek değil. Mesele, fiyatları esaslı bir şekilde kontrol etmek ve müstahsilin malını değerlendirmekle beraber - ki, esas gaye budur - komisyoncunun da komisyonunu almak suretiyle malı makul ölçüler içerisinde tüketiciye intikal ettirmektir.

Değerli arkadaşlarım ne düşünür bilmem; yalnız % 8 çoktur arkadaşlarım. Kab ve avans meselesi tamamen ihtiyarî bir meseledir ve bunların avans verilmiş şeklinde, kab verilmiş şeklinde gösterilmesi de mümkündür. Balıkçı arkadaşımın ifadesi de budur. Ben balık üzerinde iş yapan bir arkadaşımın samimî olarak söylediğini sizlere arz ettim. İşte kendisi 1,5 liradan topluyor, 2,5 liraya veriyor, 10 liraya satılıyor... Kendisinin ifadesi ve vesikalarıyle aldığı paraların durumu bu.

Bu bakımdan biz halde yer alan komisyoncular için % 8 olarak tespit edilen bu kısmı makul ölçüler içinde kabul ediyoruz, bunun artırılmasının doğru olmadığı kanaatini taşıyoruz. Takdir Yüce Meclisindir.

Saygılar Sunarım.

BAŞKAN — Sayın Güngör, buyurun efendim.

MUSTAFA FEVZİ GÜNGÖR (İstanbul) — Çok Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Üzerinde bütün arkadaşlarımızın titizlikle durduğu 20 nci madde görüşülürken bütün arkadaşlarımız fikirlerini serdettiler. Bütün fikirlere hürmet ederim. Ancak bu kürsüden konuşurken meseleleri derinliğine tetkik etmeden halletmeye çalışırsak aldanırız kanaatindeyim.

Teklifi vermiş olduğumuz zaman komisyonların serbest bırakılması, müstahsil ve komisyoncunun karşılıklı anlaşarak komisyon ücretlerini almasını öngörmüştük. Bunu yanlış anlayan arkadaşlarımız oldu. Sırf bu maksada matuf olduğunu söyleyenler oldu. Maalesef 1580 sayılı Kanunun 15 nci maddesinin 58 nci fıkrasına müsteniden hazırlanan 80 sayılı Haller Kanunu 1960 senesinde çıkmıştır. 1960 senesi ve daha evveline aidolan bu % 8, o zamanki masraflara göre hesaplanmıştı. Bugün için bu masraflar değişmiştir. 1960 senesinden evvel bir komisyoncunun yanında bulunan kâtip 500 - 600 liraya çalışırken bugün bin liradan aşağı çalışmamaktadır. Uşak dediğimiz, gece de orada yatıp sabaha kadar bekleyen, malları indiren kimseler vardır ki, bunlar 300 - 400 liraya çalışırken bugün 700 - 800 liradan aşağı çalışmamaktadır. Yine muhasebesini tutan bir muhasibi vardır, ayrıca peşekeri vardır. Bir peşeker bugün 1 300 - 1 500 liradan aşağı durmamaktadır.

Bir şehrin etrafında yakın mesafedeki müstahsillere kab verilir. Uzak mesefadekilere pek verilmez. Meselâ Tarsus, Mersin, Adana, Antalya, Antakya civarından İstanbul'a gelen mallar müstahsilin kendi kablarıyle gelir, bilhassa narenciye kendi sandığı ile gelir; bu kaplar komisyoncuya ait değildir; ama bu kaplar komisyoncuya aidolmadığı için müstahsile aidolduğu için komisyoncu düşük komisyon aldığı zaman Hükümet yakasına yapışmaktadır. İcabında müstahsile aidolan kabtan bir komisyoncu % 6, % 7 dahi alabilir. Çünkü narenciye fiyatlıdır ve kabı da müstahsile aittir. Böyle olduğu halde komisyoncu da düşük fiyat alınca Hükümet, belediye yakasına yapışır; «Sen niçin kanuna aykırı hareket etmektesin?» demektedir. Maksat burada bunu serbest bırakmakla karşılıklı anlaşmaya vardırmaktı; ama yanlış anlaşılmıştır. Bugün mevsimlere göre hallerde fiyatlar değişir. Arz ve talep kaidelerine bağlıdır. Arz - talep kaidelerine göre müstahsilin yetiştirdiği mal piyasada o anda fazla olduğu vakit pek tabi ki, piyasa düşecektir; ama bir mevsimde farz edin ki, kışın bir narenciye bahçesinde, bir sel afeti veya bir don olayı neticesinde bütün mahsul mahvolmuş, kuytu yerlerde kalan bir kısım malını getirmiş, bunu da yüksek fiyatla sattığı zaman etrafta yanlış akisler uyandırması veya turfanda gelen biberin veya domatesin kilosu 30 liraya 40 liraya satıldı diyerek kınamak yanlıştır. Onun camekânda çocuk gibi bakarak bir

sene emek vererek yetiştirmiştir ve bu, turfanda kısa devrelerle gelmektedir, gittikçe çoğalmakta ve uzaktan gelen turfanda mahsul bittiği zaman yakında yerli çıkmıştır, yerli mahsulün fiyatı düşmektedir. Yerli mahsul domates 1 lira, 150 kuruştan fazla toptan olarak satılmaz. Bir sandığa koyacağı miktar da 17 - 18 kilo sâfidir. 17 - 18 kilo sâfi alan bir sandığın tutarı 1 liradan olsa 17 - 18 lira eder. Bir sandık 12 liraya yapılıyor bugün. Bir sandık en aşağı 7 - 8 sefer yapacak ondan sonra komisyoncuya kâr kalacaktır. Kiralar 10 misli artmıştır. Haldeki yazıhaneler 50 lira iken bugün 1 000 liraya, 1 500 liraya çıkmıştır. Biz bunları nazarı itibara alarak ben değil, daha doğrusu Ticaret Odası, Odalar Birliği ve sair teşekküller Hükümetle müştereken bunu hazırlamıştır. Ben de beraber bulundum ve bunun % 12'ye artırılmasını ben getirmedim. İleri de yeni bir kanunla bunu geçirmemize imkân olmadığını, tavan fiyatının tespit edilerek dondurulmasını isteyen Hükümetimizdir. Bu sebeple bunu da Komisyon kabul etmiştir. Yanlış anlaşılmamasını tekrar arz eder saygılar sunarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Özgüner.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım;

20 nci maddenin müzakeresi şüphesiz ağırlık taşıyan bir müzakere oldu, hatta tahminimizi de aştı. Ancak, konuştukça bazı meseleler daha gün ışığına çıkıyor, yararlı oluyor.

Kıymetli arkadaşlarım, bu kanunun teklifçisi sayın arkadaşımız şüphesiz komisyoncuların içinde, onların haklarının tezahüründe sözcü gibi konuşuyor; bana öyle geldi. Ancak, milletvekili olarak bir yanda komisyoncu, bir yanda müstahsil, bir yanda müstehlik hepsini teraziye koymak lâzım.

Kıymetli arkadaşlarım, bu kanun komisyoncunun yararına çıkmalıdır veya milletin yararına çıkmalıdır. «Milletin yararına çıkmalıdır» ağırlık taşıyacak bir iddia olur. Bunun yanında komisyoncuyu da elimizin tersi ile itecek değiliz; ama hakların bağdaşması lâzım. Bir yerde komisyoncunun hakikaten kazancının miktarını % 8'den 12'ye çıkarmanın savunuculuğunu yapan değerli arkadaşım, bunun mucip sebebi olarak şunu gösteriyor : Artık hakikaten kâtiplerin komisyoncu yanında aylık ücreti artmıştır, orada çalışanların ücretleri artmıştır, bunlar bir hayli kabarık yekün tutuyor ve kiralar artmıştır. Doğru... Ama bu kiraların artmadan evvelki dönemde bu müstahsilin getirdiği malın fiyatı bunun yanında şüphesiz çok düşüktü. Bunlar da arttı. Yani biz rakamın üzerinde değil, oranın üzerinde duruyoruz, yüzdenin üzerinde duruyoruz. O zaman fiyatlar şöyle idi, şimdi böyle arttı, biraz artıralım diyor iseniz, buradan hareket edecek isek, eğer, yarın bundan 10 sene sonra kanundaki şu maddede bir değişiklik yapalım. Çünkü biz bu maddeyi tedvin ederken fiyatlar şu idi, o zaman kâtip şu kadar, muhasip bu kadar alırdı, biz aylık kirayı şu kadar verirdik şimdi 10 misline çıktı % 12'yi % 120'ye mi çıkaralım diyeceğiz? Böyle şey olmaz arkadaşlarım. Tabiî biz orantı üzerinde duruyoruz, yüzde üzerinde duruyoruz.

Şimdi mühim olan şu arkadaşlar : Şüphesiz Türkiye'de % 10'un üzerine hiç çıkılmamış belediye hudutları içerisinde. Görebildiğimiz, bilebildiğimiz... Ben % 7,5 bilirim; ama % 8, % 5, % 2'de alan var. % 10'u aşmamış. Şimdi bir hamlede biz % 10, % 12 yapacağız. Hattâ % 10 lâfta kalacak - özür dileyerek söylüyorum - bu, kanunda sözde kalacak, esas % 12 olacak, resmîsi % 12. Zaten her komisyoncuyu kınayarak söylemiyorum, ancak % 12 rakamını haddizatında çok yerde % 40, % 50'yi de bulur. Çünkü bir arkadaşım konuşurken kınandı, hakikati belki tam dile getirmedi; ama bir nebze de ben dokunayım. Yüzde itibariyle satışın ciddî değeri acaba saptanabilmekte midir? Benim bölgemden, Mersin'den gelen mal burada kabzımal tarafından, komisyoncu tarafından şu rakamla satıldı diye telgrafla, telefonla bildirilir. Ama aslı o mudur? Bunu ciddiyetle tespit etmek lâzımdır. Müstahsil hakikaten birçok defa kontrol etme imkânını bulamadığı, Devlet himaye kanadını geremediği için, belediye görevini yapamadığı için müstahsil bu suretle aracıya boğulmaktadır.

Yüzde nispeti ciddî olarak % 12 kalacak olsa - % 10 sözde kalacak da - % 12 nedir arkadaşlarım? Çok büyük bir rakam. Ancak, bu şöylece müstahsile avans ve kap verildiği takdirde olacaktır. Aslında, arkadaşlarım % 10'dur demek isterler.

Türkiye'de müstahsile avans vermeyen, müstahsile kap vermeyen hemen hemen kendi dükkânına mal sokamaz. Bu sözde kalır.

O halde, hele kabı bir tarafa bırakalım, müstahsile avans esastır. Müstahsile avans vermeyen komisyoncu dükkânın içerisine kolay kolay mal sokamaz, rekabet bu durumda.

Şimdi müstahsile avansın bir de gelin içine girelim. Benim bölgemde kışın ortasında Ziraat Bankasından hiçbir suretle himaye göremeyen, ama krediye muhtaç köylü, işte bu aracı dediğimiz komisyoncuya boğulur. Avans denilen budur. Kışın ortasında adı Ziraat Bankasıdır, büyük kapital sahibine kapılarını ardına kadar açar. Boğulmuş, birkaç kuruşa muhtaç, birkaç yüz liraya muhtaç köylü Ziraat Bankasının kapısında inler, alamaz, döner ama, bir müstahsilin böyle ezilmesini bilen, Ziraat Bankasıyle yakınlığı olan malûm kişiler o ziraatçinin giremediği kapıdan rahatlıkla girer, çantasını kredinin temin ettiği Devlet Bankasından doldurduğu paralarla doldurur ve boğulan köylünün köyüne gider. Gider orada daha koruğun çiçeği çıkmamıştır, yazın 2 liradan satılacak üzümü 15 - 20 kuruştan kapatır. İşte avans budur. Yani şimdi biz avans adı altında meselelerimizi deşelim, avans bu.

Köylünün üzümünün koruğu çiçek vermemiştir, kışın ortasında 10 - 15 kuruşa azamî 20 kuruşa kapatılır ve bu tekel muayyen şahısların elindedir. Benim bölgemde onun adı işte komisyoncudur. Haddizatında Ziraat Bankasına sırtını dayamış, Devlete sırtını dayamış aracıdır ve böylece müstahsili ezer. Müstahsili ezerken, müstahsilin elindeki bu tekel müstehliki de ezer, çünkü müstahsil ile müstehlik başbaşa bırakılsa idi, zaten bu aracının fiyatları fırlatmasına imkân yoktu. Fiyatların dengeli bir vaziyette müstahsille müstehliki memnun edecek bir seviyede kalması mümkün idi. İşte Türkiye'de avans hakikati gerçeği bu.

Şimdi gelelim bu avans sözcüğünün arkasına saklanıp müstahsili şüphesiz bir yandan ezen, müstehliki muazzep kılan, ona azap veren, ezen bir aracıya kanun yolu ile yeni imkânlar bağışlayalım. Buna imkân vermeyiniz sayın arkadaşlar.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Seydibeyoğlu, buyurun.

Sayın Seydibeyoğlu, bir saniyenizi rica edeceğim. Arkadaşların fazlasıyle bilecekleri gibi müzakerelerimizde taraflar biribirlerinin hüsnüniyetli olduğunu esas kabul ederek müzakereyi yapmaları yahut meseleleri değerlendirmeleri zorunlu. Suiniyeti esas olarak aldığımız takdirde konuşma, müzakere bir çıkmaza, bir karşılıklı ithama gider. İçtüzüğün hükümleri bu kabil konuşmaları terviç etmemize müsaade etmiyor.

O bakımdan müzakerelerin bu taban üstünde bırakılması hususunu daha konuşacak arkadaşlar olduğu için bir defa rica etmek ihtiyacını duymuş bulunuyorum.

MEHMET SEYDİBEYOĞLU (Kastamonu) — Sayın Başkan...

BAŞKAN — Size değil efendim, müsaade edin.

Efendim, birkaç defa bir üyenin teklifinin bir tarafı üzerinde ısrarla duruluyor...

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Teklif Komisyondan geliyor.

BAŞKAN — Tamam efendim, bakın izah edeyim. Sayın Özgüner, biraz evvel kanunun madde metninde rakamlar üzerindeki tasrihatta kullandığınız ve tamamıyle suiniyet iddiasına matuf iddianız biraz evvel de ifade ettiğim gibi, gerekçede bir açıklık bulunduğu halde onu dahi tetkik etmeden bir suiniyete matuf olduğu iddiasını hiç olmazsa lütfedip kanunun Komisyondan gelmiş imzalı metnini gördükten sonra ifade buyursaydınız biz daha çok yararlanırdık. Aslolan, hüsnüniyeti kabul etmektir. Müsaade ederseniz bu taban üzerinde müzakerelerin devamını izin verirseniz mecburiyetindeyim, teyit etmek istiyorum.

Buyurun efendim.

MEHMET SEYDİBEYOĞLU (Kastamonu) — Sayın Başkan, zaten bendeniz de bu çerçeve içinde konuşacaktım, ama ikazınızın manasını ben çıktığım zaman yaptığınızdan dolayı anlayamadım.

BAŞKAN — Sayın Seydibeyoğlu, sizinle ilgili değil, ben sizin ne konuşacağınızı bilmiyorumki.

MEHMET SEYDİBEYOĞLU (Devamla) — Değerli arkadaşlarım;

Benden önce konuşan arkadaşlarım meseleyi vuzuha erdirecek kadar fikirlerini beyan ettiler. Meselenin aslı anlaşılmıştır. Yalnız deği-

nilmeyen bir husus var, ben de o noktaya değinmek istiyorum. Mesele şudur :

Şimdi, komisyoncular müstahsilin getirdiği maldan bir de müstahsil makbuzu alırlar. Buna hiç bir arkadaşımız değinmedi. Malı 30 kuruşa aldığı halde 100 kuruştan müstahsil makbuzu alır ve onun üzerinden satış yapar. Biz buna şahit olduk. Bu müstahsil makbuzlarını bu şekilde alanlar çoktur.

Diğer taraftan, komisyon ücretlerinin bu kadar artırılması, arkadaşlarımızın da değindiği gibi diğer komisyon ücretlerinde de Türkiye'de tesirini gösterecektir. Kaldı ki Türkiye'de bankaya bir sene vadeli para yatırıyorsunuz, buna banka ancak % 9 faiz veriyor. Ama komisyoncunun katkısı nedir, bir malı müstahsilden alıp perakendeciye devretmek. Bu kadar kolay bir konuda ki, o elbetteki kendi mesleğine göre bir güçlüğü vardır şüphesiz. Ama bu malın müstehlike intikalinde yaptığı bir değer artışı, faydası olmadığı, orada da bir sermaye de çalıştırmadığı halde hakikaten bu ücret yüksektir. % 8'i hiç bir zaman aşmaması lâzımdır.

Ben, bilhassa bu müstahsil makbuzlarının mahiyetini belirtmek yönünden söz aldım. % 8'i hiç bir zaman aşmamamız gerekir kanısındayım.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Bir kifayet önergesi gelmiştir, Komisyon ve Hükümet söz talebinde bulunuyorlar mı?.. Buyurun efendim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

20 nci maddenin müzakeresi geniş tutuldu, âdeta kanunun tümü hakkında müzakere yapılıyor intibaını verdiği için ve bu arada değerli milletvekillerinin inandıkları bazı hususları savunurken Komisyonumuzu da hedef alan, ithama benzeyen beyanları da oldu. Bu itibarla Komisyon adına konuşmak lüzumunu hissetmiş bulunuyorum. Evvelâ toptancı hali nedir, burada kimler çalışır, bu konuya bir göz atalım.

Kanunun 1 nci maddesi, «Toptancı halleri bu kanun hükümlerine tabi tutularak maddelerin bu kanuna göre ve genel sağlık kurallarına uygun olarak üretici ve tüketici yararlarını bağdaştıracak şekilde belediye sınırı içinde toptan alım ve satımlarının ve bunlarla ilgili hizmetlerin yapıldığı yerlerdir.» diyor.

7 nci maddesi de, halde satış yapacak olanlar ve sıfatları... Kimdir bunlar? Evvelâ müstahsiller tarafından kurulan kooperatifler, müstahsiller, ondan sonra talip olacak diğer vatandaşlar.

80 numaralı Haller Kanununa göre belediye meclislerince kabul edilen Haller Yönetmeliğinin belirli maddelerinde de özellikle, Bursa Belediyesi Reisvekili iken bizim hazırladığımız bir Hal Yönetmeliğinden de bahsedeyim, evvelâ hallerde yer boşalınca müstahsil tarafından kurulmuş kooperatiflere, sonra müstahsillere, şayet talip olmazsa diğer vatandaşların müracaatleri sıraya konuyor idi ve halen uygulama da öyledir.

Şimdi bu hizmetlerin yapılmasında kooperatifler resmî kuruluşlar ve şahıslar da girebilir. Burada yapılan konuşmalarda bir komisyoncu imajı yaratıldı, müstahsilleri soyan, sömüren, müstehliki sömüren, bunların Bursa Halinde adedi 95 tanedir, İstanbul ve Ankara'daki sayılarını bilmiyorum, fikirler bunun üzerine bina edildi. Müstehlikin pahalı mal alışı, müstahsilin sıkıntıları da burada arka arkaya kondu.

Meselelere bu açıdan bakarsak, bu kolay bir yoldur. Türk kamuoyunda itibar da toplar. Bir suçlu var, sömürücü birtakım adamlar var ve şurada oturan Komisyonda 3 - 5 kişinin milyoner olması için alet olmuş şeklinde beyanlar da var. Beyanlar önümde, Sayın Hiçerimez'in beyanı var, Sayın Tosyalı'nın beyanı var. Sayın Tosyalı, «Üretici sömürülmektedir», 3 - 5 kişiyi zengin edeceğiz diye bu Meclis kanun yapmaz, bu Meclisi kimse alet edemez.» diyor.

Bu kanun teklifini görüşen Geçici Komisyon % 10 ve 12 demiş, biraz sonra gerekçelerini de arz edeceğim. Komisyon görüşü olarak biz bunu savunuyoruz, bu lâflardan alınmış da değiliz aslında ama, doğru olmadığını söylüyorum ve Meclisimizi alet edeceğiz, kimin için, 3 - 5 kişiyi zengin etmek için.

Bu sözlerin Türkiye'ye bir şey kazandıracağı kanaatinde değilim. Bunlar aklı geride bırakarak hissin öne çıkması gibi geliyor bana. Samimî ama, ne kazandırır bu. Komisyonu itham edeceksiniz, Meclisi buna alet etmek istediğimizi iddia edeceksiniz ve % 50 pahalılık yaratacakmış bu.

Sevgili arkadaşlarım, sözlerimin başında da ifade ettim, yaş meyve ve sebze konusu ticare-

ti, pazarlaması fevkalâde zor olan konulardır. Evvelâ yaş sebze, meyve, % 60'dan 95'e kadar sulu maddelerdir. Üretici toplar, bilfarz Bursa'dan topladığı 500 sandık çileği o gece yarısı hale getirip ertesi günü de pazar yerinden iki gün içinde müstehlikin sofrasına gitmezse o çilek atılır.

Yaş sebze ve meyve konusunda bir araştırma önergesi vesilesiyle de söylediğim gibi, batıda da bunun kâr marjları yüksektir. Aslında zor bir iştir.

Sayın Ülker dediler ki, «Hallerde yerler mahduttur» o doğrudur. Ama biz kanunumuzun 19 ncu maddesinde, hallerin tesis ve geliştirilmesi fonu matlabı altında bir madde getirdik. Belediyelerin malî imkânları müsait değil gerekçesine dayalı olarak birtakım kuruluşlar yapacak belediyeler, hallerdeki yerler geliştirilecek dedik. Nitekim İstanbul Zeytinburnu'nda da bir hal binası inşaatı devam etmektedir.

Bu kanunda ayrıca, hallerde açık yerlerde müstahsilerin ve kooperatiflerin satış yapabileceği hükmünü de getirmektedir. Müstahsil pazar yerlerine mallarını getirip satabilmektedir.

Şimdi mesele, Türk müstahsilini savunmaksa, tümü hakkında konuşulduğu intibaını verdiği için bu konuya giriyorum Komisyon olarak, tedbir bunlar değildir. Birkaç yüz kişiyi sömürücü olarak göstermek bir şey sağlamaz, bunları kaldırıverirsin, işler düzelir mi, düzelmez mi. Kaldı ki, bunlar da mesleği komisyoncu insanlar da değildir. Bunların eğer ilk defa hallerde yer işgali ücreti ödeyerek oraya geldikleri tetkike tabi tutulursa hepsi müstahsildir veyahut kooperatiftir. Bunun tedbirlerine yeri burası olmadığı için girmiyorum ama, hemen ifade edeyim, bu sene Allahın bol vermesinden dolayı sandığı 2 liradan şeftali satıldı. Bir sandık 10 kilo, onbeş kilodur. Komisyoncu % 20 komisyon alsa, kilosunu 15 kuruşa sattığı maldan ne para alabilir?

Aslında komisyonculuk da zor bir iş; benim mesleğim değil ama ilgilendim. Onlar da vatandaş... Burada dendi ki çok suiistimaller oluyormuş. Bilmiyorum oluyor mu? Ziraat Bankası komisyoncuya kredi veriyormuş, eğer bu ticarî kredi ise % 20 yi bulur faizi, nasıl kredidir onu bilmiyoruz, hangi türdendir, hangi fondan ikrazat yapılır? Bu ticarî kredi ise en çok altı ay vadeli verilir, altı ay sonra senet değiştirme mecburiyeti vardır, vadeli kredi veremez. Bu paraları müstahsile veriyormuş komisyoncu; on bin lira yerine yirmi bin lira senet alıyormuş, diyenler de var. Bir televizyon programında da seyrettik. Ondan sonra, ondan elli kuruşa aldığı malı yüz kuruşa satıyormuş, fakat elli kuruşluk makbuz kesiyormuş... Bunlar mümkün değildir değerli milletvekilleri. Hal idarelerinde halen uygulanmakta olan 980 sayılı Haller Kanununa göre hal müdürleri müstahsillerin defterlerini günü gününe kontrol etmekte, makbuzlarını kontrol etmekte, komisyoncuların bedelini ödemediği müstahsil malı için de derhal depozitodan bloke edip malının bedelini ödetmektedir. Bunların olabileceğine kani değilim.

Neden % 8, % 10'a, % 12'ye çıktı? Sosyal güvenlik diyeceksiniz. Türk işçisine, elbette çalışan her insana olduğu gibi refah sağlayacaksınız, yüksek ücretler koyacaksınız. 1961 senesinde Haller Kanunu yürürlüğe girdiği vakit gayet iyi hatırlıyorum, bilerek söylüyorum, 60 m² lik Bursa halindeki bir dükkânın aylık işgaliye ücreti 150 lira idi, şimdi 2 000 lira olmuştur. Nakliye ücretleri de yükseldi. Bir kamyon malı kaç kişiye indirtip, kaç kişiye bindirtebilirsiniz? Onlara para vermeyecek misiniz?

Bir değerli arkadaşım burada müstahsilin de malının fiyatları yükseldi, dedi. O, Türkiye'de Cenabıhakkın takdirine kalmış bir konudur, onun hakkından hükümetler gelemez. Şeftali bu sene yüz milyon kilo oldu, müstahsil toplayamadı, dibine döktü. Kilo kilo şeftali sattılar on kuruştan. Yani o sizin elinizde mi? Turfanda mal yetiştirirsiniz, seracılık yaparsınız, gayet tabiî kışın kar varken kilosu 20 liradan biber yiyeceksiniz. Fakat kaç kilo yiyeceksiniz ve kaç kişi yiyecek?..

SAKIP HİÇERİMEZ (Ankara) — Biz, çok kişi yesin istiyoruz.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Devamla) — İnşallah, çok kişi de yer. Yalnız bunun, müstahsil sömürülüyor, şeklinde edebiyatını yaparak, bu kanunun üzerine de bir töhmet şalı örterek meselenin içinden çıkılacağı fikrinde değiliz, komisyon olarak. Ne

demişiz; 8'i 10, 10'u 12 yapmışız. Hangi ahvalde? Avans ve kab verdiği ahvalde. Bir şeftali sandığı kabı 5 liraya yapılmaktadır, ambalaj imalâtcıları tarafından.

Bir meselenin enine boyuna tetkiki, mutlaka insanı salim bir noktaya götürür ama, gereksiz, lüzumsuz, biraz da ciddiyetten uzak bazı dedikodularla işlerin dış görünüşü ile amel edersek, onlar bizi doğru bir istikamete sevk edemez kanaatindeyim. Komisyonumuz bu hizmetlerin iyi görülebilmesi, aslında kooperatiflere ve müstahsillere hallerde yer tahsisinde öncelik tanınması hallerin tevsii, genişletilmesi, daha çok kooperatifin, daha çok müstahsilin halde hizmet verebilmesi görüşlerinden hareket ederek bu hizmetin ancak % 10 kab ve avans verildiği takdirde % 12 ile yapılabileceğine kanaat getirmiş, bu kanaatini de komisyoncunun komisyoncusu olarak değil, müstahsili de düşünerek Türk milleti adına iş gören Yüce Meclisimize niyabeten, inanarak, doğru olduğuna kanaat getirerek, bunda memleket yararı görerek, müstahsil, müstehlik ve bu işle iştigal eden kooperatif ve komisyoncuların menfaatlerinin burada olduğuna inanarak bu isitkamette bu maddeyi tedvin etmiştir.

Yüce Meclisin bu maddeye aynen iltifat etmesini rica ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN — Son söz Sayın Feyzi Güngör'ündür, buyurun.

MUSTAFA FEVZİ GÜNGÖR (İstanbul) — Çok Sayın Başkan, değerli milletvekilleri.

Sıksık buraya çıkmamdaki sebep, şahsıma yapılan tarizlerdir. Ben isim zikretmeden kısaca arz edeyim ki, hiç kimsenin müdafii değilim. Ben hakkın yanındayım, haksızın karşısındayım. En az kendileri kadar şeref ve haysiyet sahibiyim.

Sayın Başkana hakikaten teşekkür ederim, yakından izlemişler, demin de izah buyurdular bu hususu.

Bilinmesi lazım olan bazı hususlar var, çok kısa olarak arz edeyim, Yüce Meclisi tenvir etmede fayda mütalaa ediyorum :

Müstahsılı müdafaa için, onun haklarını korumak için maddeler koymuşuz. Bunlardan bir tanesi komisyoncuların teminat yatırmasıdır. Bu teminatı yatırmalarında, müstahsıl malının karşılığını alamadığı takdirde bu komisyoncunun borcuna mahsubedilmesi keyfiyeti vardır. Ama komisyoncuyu koruyacak bir madde konmamıştır. Komisyoncu veresiye verir, senede bir komisyoncunun 40 - 50 bin lira veresiyesi batar; pazarcı ve seyyar esnaf bunu alır götürür, bazısı verir, bazısı veremez. Yaş mahsuldür, satılması lâzımdır, onun için behemahal veresiye vermesi lâzımdır, ertesi güne bırakamaz, sıcak günlerde bu mahsul mahvolur, müstahsili düşünerek bunları veresiye verir.

Ayrıca müstahsile avans verir, o sene mahsul olmaz, avansını geri alamaz. Bazen bu takılır kalır, senede birkaç bin lira da böyle gider. Ama bunlar müstahsili koruyucu maddelerdir, teminat yatırılması, komisyoncuyu koruyucu değil.

Kooperatiflere ve müstahsıllara yer verilmiştir, öncelik verilmiştir; bunu bütün arkadaşlarımız istemişlerdir; «Aman kooperatiflere yer verelim, yalnız komisyonculara bırakılmasın.» diyerek.

Ben misal veriyorum, kooperatiflere öncelikle yer veriyoruz ve kabul edildi ama bir kooperatif farz edin, Ankara'nın civarında kurulmuş olsun ve halde yer almışlar, buraya mal getirecekler. Ankara'nın civarında, veya İstanbul hali civarında yetişen mahsulü bir mevsim için hale getireceklerdir ama, ikinci mevsimi yetiştiremeyeceklerdir ve mecburen dışardan mal alıp satacaklar ve madrabazlık olacaktır. Meselâ Ankara veya İstanbul civarında kurulan bir kooperatif halde bugün için portakal satmaktadır farz edin, Ankara civarında portakal mı vardır, İstanbul civarında portakal mı vardır? Kooperatifler bunu satmaktadır, nereden alıp satıyor? O kooperatif kendi malını satmak için kurulmuştur, o müstahsile kendi malını satmak için yer verilmiştir. İşte size madrabazlık veya komisyonculuk. Bunların içyüzlerini gayet iyi bilen bir arkadaşınızım.

Yine bir arkadaşımız Migros'tan bahsettiler. Senatör Dutviller İstanbul'da Migros'u ilk kurduğu zaman ucuzluk yaratacağı vadedilmiş, belediye de buna ortak olmuştu. Bugün Migros halden gelip mal almakta ve bunu satmaktadır. İstiyorsanız ispatı meydandadır. 700 gr. 800 gr. ambalâjlar halinde satmakta ve dışardaki fiyatlardan çok daha pahalıya mal olmaktadır. Bugün için Migros'un hiçbir faydası yoktur.

Bir arkadaşımız kontrol mevzuundan bahsettiler. Hakikaten dışarda kontrollar yapılmamaktadır. Bunun yapılmasını ben de temenni ediyorum.

Bir arkadaşımız da müstahsil makbuzu kesildiğinden bahsetti. Hallerde müstahsıl makbuzu kesilmez efendiler!... Hallerde talimatname vardır; alıcıya bir fatura kesilir, onun kopyası kalır, o günlük satışını hal müdürüne akşama bordro halinde vermek mecburiyetindedir. Halden damgasız faturalı mal çıkarılmaz. Bu şekilde dışardan gelen dedikodulara inanılmamasını rica ederim.

Ben aziz milletimin yanında ve onun hizmetindeyim. Sizlerden de pek tabiî hiç şüphem yok ama, bazı arkadaşlarımız; «Biz milletin yanındayız.» diyorlar. Yoksa bu komisyoncular veya müstahsil millet değil midir? Bu milletin evlâdı değiller midir? Biz hakkın ve daima haklının yanındayız, haksızın karşısındayız.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Kifayet önergesini okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

20 nci madde üzerindeki görüşmelerin kifayetine karar verilmesini arz ve teklif ederim.

Kars
İsmail Hakkı Alaca

BAŞKAN — Buyurun Sayın Hiçerimez.

SAKIP HİÇERİMEZ (Ankara) — Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım. Gerçi birçok arkadaşım bu konuda görüşlerini belirttiler, fakat karşılıklı yapılan konuşmalar, komisyon adına yapılan konuşma, teklif sahibi olarak arkadaşımızın yaptığı konuşma ve diğer konuşmalar karşılıklı oldu fakat, hiçbiri de cerh edilen fikrini, hakikî fikrini ortaya koyma imkânını bulamadı.

Bu bakımdan, aşağı yukarı tüm halkımızı ilgilendiren, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan tüm vatandaşlarımızı, özellikle gıda konusunda ilgilendiren bir konuda bir yeterlilik önergesi ile mevzuu geçirivermemizin isabetli olmayacağına yüzde yüz inanmış bir arkadaşınız olarak sizlerden istirham edeceğim ki, bu yeterlik önergesini kabul etmeyiniz.

Yine ilâve edeceğim ki, birtakım hoş olmayan usullere saparak «şu yeterlik önergesini reddedin ki, şu şu şu meseleyi açıklama imkânına sahibolalım.» gibi tekerlemelere de girmeyerek fikrimi de açıklayacağım.

Değerli arkadaşlarım, avans meselesi bir trajedi olarak komisyoncular adına dile getirildi. Aksine avans, müstahsilin ve müstehlikin âdeta başı ucunda sallanan bir Demokles kılıcıdır.

Komisyoncu; «Benim sermayem yok, ben kapital sahibi değilim» der. Ama mevcut parasından bir kısmını örneğin Bursa'da şeftali yetiştiren köylü vatandaşın mevsimi olmadığı bir günde karşısına dikilir ve borç içinde olan köylüden; «Ağaçlardaki olacak şeftalini 20 kuruştan kapatıyorum ve bunun için de sana şu kadar avans veriyorum» der. 20 kuruştan kapanan o şeftaliyi Ankara, İstanbul ve diğer yerlerde vatandaş 5 liradan yer. 20 kuruş nerede, 5 lira nerededir? Avans burada çalışır ve işte orada elde edilen kâr bir % 12 ile de takviye edilmek istenmektedir.

Bu kanunda komisyoncular yararına 2 nci maddeye hüküm konmuştur; komisyoncular hallerde belediyelere ortak olacaklardır. O ortaklıktan da biraz evvel yaptığımız değişiklikle net % 75 kâr alacaklardır. Buna yine % 12 nispetinde bir komisyoncu kârı da ilâve edilecektir. Bu birkaç kişiyi zengin etmek değildir de nedir?

MUSTAFA FEVZİ GÜNGÖR (İstanbul) — Komisyoncu iştirak etmiyor. Dinlemiyorsunuz öyleyse, değiştirildi o.

SAKIP HİÇERİMEZ (Devamla) — Değerli arkadaşlarım;

Ankara'nın hemen civarında çoğumuzun bildiği ve çok da sevilen Hasandede Üzümü diye bir üzüm vardır, yazın gidin 20 - 25 kuruşa alıcı bulamıyan köylü inim, inim inlemekte sepetler dolusu üzüm çürümektedir. Ama geliniz, Ankara'nın içinde Hasandede Üzümünü yemeye kalkınız en aşağı 250 kuruştur. İşte bu, avans müessesesi ile komisyoncu müessesesi arasında sürdürülegelinen birtakım hareketlerin sonucunda müstasilin aleyhine, müstehlikin aleyhine işletilmesidir.

İki, üç arkadaşım buraya çıktı dediler ki; «dükkân ücretleri arttı» doğrudur. «İşçi ücretleri arttı» doğrudur. Peki, dün 10 kuruşa aldığımız domates bugün kaç kuruşa çıktı? O da zaman, zaman 150, 200, 250 kuruşa çıktı. Dün 10 kuruşa satılan bir domatesin % 8 oranında

yapılan bir komisyon kârı ile ne ölçüde bir kâr elde etmiş olurduk? Kuruşlarla ifade edilen bir rakamı elde ederdik. Ama şimdi 150 kuruşa domates çıkınca, muz 5 liradan 15 liraya çıkınca, çileği vatandaş yiyemez hale gelecek kadar fiyatı yükselince onun % 8 ile oranını hesabedecek olursanız oradaki kuruşlu rakamları binli rakamlar, onbinli rakamlar, yüzbinli rakamlar olarak görürsünüz.

Sayın Komisyon Sözcüsü hatırlar, ben Sanayi Komisyonunda bir komisyoncu arkadaşa yıllık gelirini sormuştum. Verdiği rakam hepimizi şaşırtmıştı. Hattâ bu memlekette en yüksek dereceli bir memurun (ki bizde şimdi aynı ücrete eriştik) aldığı ücretin kaç misli olduğunu da sormuştum ve kendi geçiminden şikâyet eden, perişanım diyen bir komisyoncunun verdiği rakamlardı, hatırlayacaklardır Sayın Sözcü...

BAŞKAN — Kifayetle ilgili konuşunuz lütfen.

SAKIP HİÇERİMEZ (Devamla) — Demek ki, bir husus daima yanlış anlatılmaktadır. Bir orantı rakamı kendisiyle çarpılan rakamla büyüklük veya küçüklük meydana getirecektir. Dün 10 bin liralık bir devir yapan tacirin kazancı % 8'den şu kadar ise, bugün fiyat artışlarından dolayı bu miktar 50 bin, 100 bin liraya çıktı ise kâr da o nispette artmış demektir. Binaenaleyh, bunların açıklığa kavuşabilmesi için lütfediniz yeterlik önergesini kabul etmeyiniz, çok değerli arkadaşlarımız bu hususta daha çok şeyler söyleyeceklerdir.

Komisyon Sözcüsü arkadaşımız özellikle bir hususa dikkatlerimizi çekmeye çalışıyor; «Efendim kırağı geliyor, mal çürüyor» ve saire gibi. Bütün bu zararı kim ödiyecek, nasıl olacak?

Değerli arkadaşlarım;

Ticarette kâr ne kadar varsa, zarar da düne kadar o nispette vardı. Ama nedense şimdi ticarette zarar unutuldu, sadece kâr düşünülmeye başlandı. Zarar hanesi, kâr hanesinde yüceltilebilmek için mutlaka tüketiciye yüklenme yolu tercih edildi. Elbette bir mal bazı ahvalde çürüyecektir, bazı ahvalde bir başka kayba mâruz kalacaktır, ama onu bir başka sene veya tarihte büyük bir kazanç takibedecektir. Ticaret bu rizikoyu göze almadan yapılamaz.

TURHAN ÖZGÜNER (İçel) — Çürüyen mal komisyoncuya tesir etmez.

SAKIP HİÇERİMEZ (Devamla) — Arkadaşlarım da işaret ediyorlar; çürüyen mal, bozuk mal ile komisyoncunun ilişiği de yoktur. O gelmiş olan malı bir başka ele devredecek ve arada sadece kârını alacaktır.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ KASIM ÖNADIM (Bursa) — Sayın Başkan benim konuşma hakkım olacak mı?

BAŞKAN — Efendim, konu yalnız kifayetle ilgili. Genel Kurul müzakereyi devam ettirir veya ettirmez.

Buyurunuz efendim.

SAKIP HİÇERİMEZ (Devamla) — Çok değerli arkadaşlarım;

% 8 olan komisyoncu kârının % 12'ye çıkarılması (tekraren ve altını çizerek söylüyorum) kâr müessesesinde % 50 artış getiriyor demektir. Bu işin normal yollarla varılan sonucudur. Kanun boşluklarından ve kanuna getirilen yeni, yeni hükümlerden dolayı bu kâr bunun çok misli artacak ve sonunda Türk vatandaşı sadece bu 20 nci madde yüzünden hayat pahalılığının yeni bir uçurumun eşiğine gelecektir. Bunun mesülü Yüce Parlamento olmalıdır.

Bir arkadaşımız eskiden komisyonculuk yapmış olabilir, komisyoncu arkadaşlarının telkini altında da böylesi bir maddeyi buraya getirmiş olabilir. Ama biz millet adına burada hizmet gören milletvekilleri olarak büyük çoğunluğun arzusu istikametinde hareket etmeye mecburuz.

Saygılar sunar, bu oranın % 8 tutulmasını arz eder ve kifayetin reddini istirham ederim.

BAŞKAN — Kifayet önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kifayet kabul edilmiştir.

Açık oya katılmayan sayın üye var mı? Yok. Lütfen oy kupalarını kaldırınız.

Madde ile ilgili önergeleri okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte bulunan kanun teklifinin 20 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

Ankara
Sakıp Hiçerimez

Halde yer alan komisyonların komisyon ücretleri malın satış bedeli üzerinden % 8'i geçemez.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Toptancı Haller Kanununun 20 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini öneririm.

İstanbul
Reşit Ülker

Madde 20. — Halde yer alan komisyoncuların komisyon ücretleri malın satış bedeli üzerinden % 8'i geçemez.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan Toptancı Halleri kanun teklifinin komisyon ücretleriyle ilgili 20 nci maddesinin aşağıda yazılı olduğu şekilde onaylanmasını arz ve teklif ederim.

İzmir
Ali Naili Erdem

Komisyon ücretleri :

Madde 20. — Halde yer alan komisyoncuların komisyon ücretleri, aracılık ettikleri malın satış bedeli üzerinden, kabların veya avansın komisyoncu tarafından sağlanması durumu dahil % 12'yi geçmemek şartıyle hal yönetmeliğinde tespit olunur.

Sayın Başkanlığa

20 nci maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Kastamonu
Hasan Tosyalı

Madde 20. :

Halde yer alan komisyoncuların komisyon ücretleri malın satış bedeli üzerinden % 8'i, müstahsile avans ve kab verildiği takdirde bu komisyon ücreti % 10'u geçemez.

Sayın Başkanlığa

Kanun teklifinin 20 nci maddesindeki «Müstahsile avans ve kab verildiği takdirde» deyiminin maddeden çıkarılmasını öneriyorum.

Önergemi sözlü olarak da açıklayacağım.

Saygılar sunarım.

İçel
Turhan Özgüner

BAŞKAN — Önergeleri aykırılık derecesine göre işleme koyuyorum.

(Ankara Milletvekili Sakıp Hiçerimez'in önergesi yeniden okundu.)

BAŞKAN — Bu önerge Sayın Ülker'in önergesi ile aynı mealdedir. Eğer birisi diğer önergeye katılmazsa veriliş saatine göre muameleye koyacağım.

SAKIP HİÇERİMEZ (Ankara) — Efendim, ben Sayın Ülker'in vermiş olduğu önergeye katılıyorum.

BAŞKAN — Peki efendim, bu takdirde Sayın Ülker'in önergesini yeniden okutacağım.

(İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in önergesi yeniden okundu.)

BAŞKAN — Bu önergeye Hükümet ve Komisyon katılmamaktadır.

Önergenizi izah sadedinde Sayın Ülker buyurunuz efendim.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım;

Demin de arz ettiğim gibi bu madde gerek üretici bakımından gerek büyük halk yığınları bakımından gayet önemli bir maddedir.

Evvelâ şunu ifade etmek lâzımgelir ki, bir bir mal üreticiden tüketiciye gelinceye kadar muhtelif kademelerden geçer. Bunlardan bir tanesi de haldeki komisyonculardır. Zaten komisyoncu tabiri bir nevi vekâlettir, üreticinin malını satan kimsedir.

Burada, vatandaşın pahalıya mal aldığı gerçeği ortadadır. Bundan kimin sorumlu olduğu konusunda da yalnızca komisyoncuları değil (komisyoncular pahalılığı yapan kimselerdir konusu bahis mevzu değil) biz bir kanun yapıyoruz bu kanunda komisyoncuya verilecek ücreti tespit ediyoruz. Elbetteki ister istemez bu mevzuu konuşmak durumundayız.

Bendeniz biraz evvel ifade ettim, halden çıkan malın perakendeci esnafta satılışı sırasındaki büyük fark hiç kimsenin inkâr edemeyeceği kadar aşikâr bir bedahattir. Bir tarafta bu işler, fiyat teşekkülü hallerde cereyan eder, bir tarafta da perakendecide teşekkül eder, onun için belediyeler vazifesini yapmazsa, Hal Kanununu iyi işletmezsek iyi bir hal kanunu çıkarmazsak elbetteki bunun sonuçları tüketici halkın üzerine gelir.

Şimdi, 1960 yılında % 8 esası tespit edilmiş. Bu, fiyatlar yükseldikçe meselâ değeri 100 kuruş olan bir malın bu sene konjoktür dolayısıyle 2 lira ise % 16 olacaktır arkadaşlar. İfade ettiğim gibi bugün sizin koyduğunuz, bizim koyduğumuz fon henüz işlemediğine ve bu fonun işlemesi de belediye müracaat ederse bakanlık bu fonun başka yere kullanılmasına müsaade eder kaydını da koyduktan sonra (ben o fonun da iş-

leyeceği kanısında değilim.) uygulama gösterecek. Belediye sıkışınca parasız kalınca bakanlığa müracaat edecek bakanlık da ister istemez izni vermek mecburiyetinde kalacaktır. Birisine verirse ötekisine de verecektir. Binaenaleyh, bugün bilhassa büyük şehirlerdeki hallerde yerler mahduttur, büyük ciro vardır, iyi para kazanılmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin vazifesi yalnız üreticiyi korumak değildir, şüphesiz kanunu çıkarırken üreticiyi de koruyacağız, komisyoncuyu da koruyacağız, tüketiciyi de koruyacağız. Ama biz diyoruz ki, bir milletvekili olarak ben diyorum ki, getirdiğiniz bu nispet komisyoncunun aleyhine değildir, halkın aleyhinedir. Üreticinin - müstahsil köylünün- ve öbür tarafta da bunu tüketen büyük kitlelerin aleyhinedir. Hayat pahalılığının alıp, yürüdüğü bir sırada böyle bir hükmün buradan geçirilmesi, bir nevi hayat pahalılığıyla alay etmek anlamını, Meclisin dışarıda cereyan edenlerden hiç haberi yokmuş, hayat pahalılığından haberi yokmuş anlamını getirir.

Sayın Komisyon sözcüsü bir noktaya cevap vermediler. Ben dedim ki ,Türkiye Ziraat Odaları Birliği - altında imzalar var: Saadettin Karacabey, Zeki Yücetürk- resmî teşekkül, kamu niteliğinde meslek kuruluşu: Onlar tekliflerinde diyorlar ki, «Halde yer alan komisyoncuların komisyon ücretleri malın satış bedeli üzerinden % 6'yı, müstahsile avans ve kab verildiği takdirde % 8'i geçemez.» Biz, mevcut kanunda % 8 var, Ziraat Odaları Birliğininkine de iltifat etmeyin, % 8'i kabul edin diyoruz. Bizim doğru bir şey söylediğimiz şununla ortada: Eğer biz bu teşekkülün mensuplarını memnun etmeyi düşünmüş olsaydık % 6'yı teklif etmemiz lâzım gelirdi. Ama % 8 diyoruz. Bütün arakadaşlarda da bu düşünce var. Biraz evvel arz ettim. Köylülerle konuştuk. «Bu nispet olabilir,» diye de ifade ettiler. % 8'in değiştirilmesi kesin olarak üreticinin de, müstahsil köylünün de, öbür tarafta büyük yoksul kitlelerin de aleyhinedir. Yanlış bir iş yapmış olacağız.

Onun için, % 8 nispetini getiren, yani halen bugünkü kanundaki nispeti muhafaza eden ve avansla kab işini karıştırmayan bizim önergemizi lütfedip, kabul etmenizi istirham ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Çalışma süremizin bitmiş olması ve açık oy sonuçlarını da almış olmamız nedeniyle müzakereleri burada kesiyorum.

Açık oy sonuçlarını arz ediyorum:

Diyarbakır Milletvekili Sabahattin Savcı ve 30 arkadaşının Gelir Vergisi Kanununu değiştiren 202 sayılı Kanunun değişik geçici 4 ncü maddesinin tadili hakkındaki kanun teklifinin açık oylamasına 199 sayın üye katılmış 188 kabul, 7 ret, ve 4 çekinser oyu kullanılmıştır. Gerekli çoğunluk sağlanamadığından oylama tekrarlanacaktır.

Jandarma Genel Komutanlığının yeniden teşkilâtlanması, modern silâh, araç ve gereçlerle donatılması amacıyle İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığına gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişme yetkisi verilmesi hakkındaki kanun tasarısının açık oylamasına 205 sayın üye katılmış; 201 kabul, 2 ret, 2 çekinser oyu kullanılmıştır. Gerekli çoğunluk sağlanamadığından oylama tekraralanacaktır.

13 Eylül 1972 Çarşamba günü saat 15,00'te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

(Kapanma Saati : 18,50)

Gelir Vergisi Kanununu değiştiren 202 sayılı Kanunun değişik geçici 4 ncü maddesinin tadili hakkındaki kanuna verilen oyların sonucu

(Çoğunluk yoktur.)

Üye Sayısı :	450
Oy verenler :	199
Kabul edenler :	189
Reddedenler :	7
Çekinserler :	4
Oya katılmayanlar :	240
Açık üyelikler :	10

[Kabul edenler]

ADANA
Cevdet Akçalı
Melih Kemal
Küçüktepepınar
Ali Cavit Oral
Kemal Satır
Turgut Topaloğlu
Hüsamettin Uslu
Şevket Yılmaz

ADIYAMAN
M. Zeki Adıyaman
Yusuf Ziya Yılmaz

AFYON KARAHİSAR
Mehmet Rıza Çerçel
Hasan Dinçer
Ali İhsan Ulubahşi
Kâzım Uysal

AĞRI
Abdülkerim Bayazıt
Kasım Küfrevi

AMASYA
Yavuz Acar
Vehbi Meşhur
Kâzım Ulusoy

ANKARA
Oğuz Aygün
Hüseyin Balan
Musa Kâzım Coşkun
Orhan Eren
İ. Sıtkı Hatipoğlu
Mustafa Maden
Yusuf Ziya Yağcı
Ferhat Nuri Yıldırım
Şerafettin Yıldırım
Mustafa Kemal Yılmaz
Cengizhan Yorulmaz

ANTALYA
İhsan Ataöv
Ömer Buyrukçu
Süleyman Çiloğlu
Ömer Eken
Hasan Ali Gülcan

AYDIN
M. Kemal Yılmaz

BALIKESİR
Salih Zeki Altunbaş
İbrahim Aytaç
Cihat Bilgehan
M. Şükrü Çavdaroğlu
Kemal Erdem
Mehmet Nurettin Sadıkçıoğlu
Osman Tarı

BİNGÖL
Mehmet Sıddık Aydar
Mehmet Bilgin

BİTLİS
Kenan Mümtaz Akışık

BURDUR
Nadir Yavuzkan

BURSA
Cemal Külâhlı
Barlas Küntay
Kasım Önadım
Mustafa Tayyar
Mehmet Turgut
Ahmet Türkel

ÇANAKKALE
Kemal Bağcıoğlu
Zekiye Gülsen
Mesut Hulki Önür

ÇANKIRI
Hazım Dağlı
Nuri Çelik Yazıcıoğlu

ÇORUM
Ali Naki Ulusoy

DENİZLİ
Mehmet Emin Durul
Hasan Korkmazcan

DİYARBAKIR
Sabahattin Savcı
Nafiz Yıldırım

ELÂZIĞ
Mehmet Aytuğ

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Hasan Çetinkaya

ERZURUM
Sabahattin Aras
Rasim Cinisli
Selçuk Erverdi
Naci Gacıroğlu

ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
B. Sıtkı Karacaşehir
Orhan Oğuz
Seyfi Öztürk

GAZİANTEP
Erdem Ocak
Muhittin Sayın
Mehmet Lûtfi Söylemez

GÜMÜŞANE
Mustafa Karaman
Nurettin Özdemir

HATAY
Hüsnü Özkan
Ali Yılmaz

ISPARTA
Ali İhsan Balım
Yusuf Uysal

İÇEL
Mazhar Arıkan
Cavit Okyayuz
Turhan Özgüner

İSTANBUL
Sadettin Bilgiç
Ferruh Bozbeyli
İlhan (Egemen) Darendelioğlu
Hüseyin Dolun
Tekin Erer
Nuri Eroğan
Orhan Eyüboğlu
Mustafa Fevzi Güngör
Orhan Kabibay
A. Şeref Lâç
M. Kâzım Özeke
Osman Özer
İsmail Hakkı Tekinel
Naime İkbal Tokgöz
Mehmet Yardımcı
Lebit Yurdoğlu

İZMİR
Şükrü Akkan
Muzaffer Fazlı Arınç
M. Hulûsi Çakır
Münir Daldal
Ali Naili Erdem
İhsan Gürsan
Coşkun Karagözoğlu
Şinasi Osma
Orhan Demir Sorguç

KARS
İsmail Hakkı Alaca
Turgut Artaç
Musa Doğan
Kemal Okyay
Osman Yeltekin

KASTAMONU
Muzaffer Akdoğanlı
Orhan Deniz
Sabri Keskin
Mehmet Seydibeyoğlu
Mustafa Topçular

KAYSERİ
M. Şevket Doğan
Hayrettin Nakiboğlu
Vedat Âli Özkan
Enver Turgut
Mehmet Türkmenoğlu
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ
Beyti Arda

KIRŞEHİR
Cevat Eroğlu
Mustafa Kemal Güneş

KONYA
Sezai Ergun
Mustafa Kubilay İmer
Tahsin Yılmaz Öztuna
Faruk Sükan
Vefa Tanır

KÜTAHYA
Ahmet Fuat Azmioğlu
Ali Erbek
İlhan Ersoy
Kemal Kacar

MALATYA
Mustafa Kaftan

MANİSA
Ertuğrul Akça
Süleyman Çağlar
Mustafa Orhan Daut
C. Selçuk Gümüşpala
Hilmi Okçu
Vehbi Sınmaz
Kâmil Şahinoğlu

MARAŞ
Veysi Kadıoğlu
Mehmet Özdal

MUĞLA
Ahmet Buldanlı
İzzet Oktay

NİĞDE
Mevlüt Ocakçıoğlu

ORDU
Cengiz Ekinci
Hamdi Mağden
Ata Topaloğlu

RİZE
Salih Zeki Köseoğlu

SAKARYA
Güngör Hun
M. Vedat Önsal

SAMSUN
Nihat Kale
Hüseyin Özalp
İsmet Yalçıner

SİİRT
Âdil Yaşa

SİVAS
Enver Akova
Hüseyin Çınar
Ahmet Durakoğlu

TOKAT
İsmet Hilmi Balcı
Osman Hacıbaloğlu
Mehmet Kazova
Yusuf Ulusoy

TRABZON
Mehmet Arslantürk
Ahmet İhsan Birincioğlu
Selâhattin Güven
Mehmet Ali Oksal
Ahmet Şener

TUNCELİ
Kenan Aral
Hüseyin Yenipınar

URFA
Mehmet Aksoy
Necmettin Cevheri
Mehmet Ali Göklü

UŞAK
Orhan Dengiz
M. Fahri Uğrasızoğlu

VAN
Kinyas Kartal
Fuat Türkoğlu

YOZGAT
İsmail Hakkı Akdoğan
Turgut Nizamoğlu
Celâl Ahmet Sungur
Neşet Tanrıdağ

ZONGULDAK
Fevzi Fırat
Kevni Nedimoğlu

[Reddedenler]

ANKARA
Osman Soğukpınar
Suna Tural

ARTVİN
Abdullah Naci Budak

ERZURUM
Cevat Önder

KONYA
Necmettin Erbakan

ORDU
Ferda Güley

SİNOP
Hilmi İşgüzar

[Çekinserler]

ANKARA
Şinasi Özdenoğlu

İSTANBUL
Reşit Ülker

KONYA
Özer Ölçmen

MARDİN
Şevki Altındağ

[Açık üyelikler]

Ağrı	1	Hatay	1
Aydın	1	Kocaeli	1
Bursa	1	Malatya	1
Diyarbakır	1	Nevşehir	1
Edirne	1		—
Elâzığ	1	Yekûn	10

Jandarma Genel Komutanlığının yeniden teşkilâtlanması, modern silâh, araç ve gereçlerle donatılması amacıyle İçişleri Bakanlığı Jandar Genel Komutanlığına gelecek yıllara geçici yüklenmelelere girişme yetkisi verilmesi hakkındaki kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Çoğunluk yoktur.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 205
Kabul edenler : 201
Reddedenler : 2
Çekinserler : 2
Oya katılmıyanlar : 235
Açık üyelikler : 10

[Kabul edenler]

ADANA
Cevdet Akçalı
Melih Kemal Küçüktepepınar
Ali Cavit Oral
Kemal Satır
Turgut Topaloğlu
Hüsamettin Uslu
Şevket Yılmaz

ADIYAMAN
M. Zeki Adıyaman
Kâmil Kırıkoğlu
Yusuf Ziya Yılmaz

AFYON KARAHİSAR
Mehmet Rıza Çerçel
Hasan Dinçer
Ali İhsan Ulubahşi

AĞRI
Abdülkerim Bayazıt
Kasım Küfrevi

AMASYA
Yavuz Acar
Vehbi Meşhur
Kâzım Ulusoy

ANKARA
Oğuz Aygün
Hüseyin Balan
Musa Kâzım Coşkun
Orhan Eren
İ. Sıtkı Hatipoğlu
Mustafa Maden
Şinasi Özdenoğlu
Emin Paksüt
Osman Soğukpınar
Suna Tural
Yusuf Ziya Yağcı
Ferhat Nuri Yıldırım
Şerafettin Yıldırım
Mustafa Kemal Yılmaz
Cengizhan Yorulmaz

ANTALYA
İhsan Ataöv
Ömer Buyrukçu
Süleyman Çiloğlu
Ömer Eken
Hasan Ali Gülcan

ARTVİN
Abdullah Naci Budak

AYDIN
M. Kemal Yılmaz

BALIKESİR
Salih Zeki Altunbaş
İbrahim Aytaç
Cihat Bilgehan
M. Şükrü Çavdaroğlu
Kemal Erdem
Mehmet Nurettin Sandıkçıoğlu
Osman Tarı

BİNGÖL
Mehmet Sıddık Aydar
Mehmet Bilgin

BİTLİS
Kenan Mümtaz Akışık

BURDUR
Nadir Yavuzkan

BURSA
Cemal Külâhlı
Barlas Küntay
Kasım Önadım
Mustafa Tayyar
Mehmet Turgut
Ahmet Türkel

ÇANAKKALE
Kemal Bağcıoğlu
Zekiye Gülsen
Mesut Hulki Önür

ÇANKIRI
Hazım Dağlı
Nuri Çelik Yazıcıoğlu

ÇORUM
Ali Naki Ulusoy

DENİZLİ
Mehmet Emin Durul
Hasan Korkmazcan
Hüdai Oral

DİYARBAKIR
Sabahattin Savcı
Nafiz Yıldırım

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Hasan Çetinkaya

ERZURUM
Sabahattin Aras
Rasim Cinisli
Selçuk Erverdi
Naci Gacıroğlu

ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
B. Sıtkı Karacaşehir
Orhan Oğuz
Seyfi Öztürk

GAZİANTEP
Erdem Ocak
Muhittin Sayın
Mehmet Lütfi Söylemez

GÜMÜŞANE
Mustafa Karaman
Nurettin Özdemir

HATAY
Hüsnü Özkan
Ali Yılmaz

ISPARTA
Ali İhsan Balım
Yusuf Uysal

İÇEL
Mazhar Arıkan
Cavit Okyayuz
Turhan Özgüner

İSTANBUL
Sadettin Bilgiç
Ferruh Bozbeyli
İlhan (Eğemen) Darendelioğlu
Hüseyin Dolun
Tekin Erer
Nuri Eroğan
Orhan Eyüboğlu
Mustafa Fevzi Güngör
Orhan Kabibay
A. Şeref Lâç
M. Kâzım Özeke

Osman Özer
İlhami Sancar
Naime İkbal Tokgöz
Hasan Türkay
Reşit Ülker
Mehmet Yardımcı
Lebit Yurdoğlu

İZMİR

Şükrü Akkan
Muzaffer Fazlı Arınç
Şeref Bakşık
M. Hulûsi Çakır
Münir Daldal
Ali Naili Erdem
İhsan Gürsan
Coşkun Karagözoğlu
Şinasi Osma
Orhan Demir Sorguç

KARS

İsmail Hakkı Alaca
Turgut Artaç
Musa Doğan
Kemal Okyay
Osman Yeltekin

KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı
Orhan Deniz
Sabri Keskin
Mehmet Seydibeyoğlu
Mustafa Topçular

KAYSERİ

M. Şevket Doğan
Hayrettin Nakiboğlu
Vedat Âli Özkan
Enver Turgut
Mehmet Türkmenoğlu
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ

Beyti Arda

KIRŞEHİR

Cevat Eroğlu
Mustafa Kemal Güneş

KONYA

Necmettin Erbakan
Sezai Ergun
Mustafa Kubilay İmer
Tahsin Yılmaz Öztuna
Faruk Sükan
Vefa Tanır

KÜTAHYA

Ahmet Fuat Azmioğlu
Ali Erbek
İlhan Ersoy

MALATYA

Mustafa Kaftan

MANİSA

Ertuğrul Akça
Süleyman Çağlar
Mustafa Orhan Daut
C. Selçuk Gümüşpala
Hilmi Okçu
Vehbi Sınmaz
Kâmil Şahinoğlu

MARAŞ

Veysi Kadıoğlu
Mehmet Özdal

MUĞLA

Ahmet Burdanlı
İzzet Oktay

NİĞDE

M. Nuri Kodamanoğlu
Mevlüt Ocakcıoğlu

ORDU

Cengiz Ekinci
Ferda Güley
Hamdi Mağden
Ata Topaloğlu

RİZE

Salih Zeki Köseoğlu

SAKARYA

Güngör Hun
M. Vedat Önsal

SAMSUN

Nihat Kale
Doğan Kitaplı
Hüseyin Özalp
İsmet Yalçıner

SİİRT

Âdil Yaşa

SİNOP

Hilmi İşgüzar

SİVAS

Hüseyin Çınar
Ahmet Durakoğlu

TOKAT

Hüseyin Abbas
İsmet Hilmi Balcı
Osman Hacıbaloğlu
Mehmet Kazova
Yusuf Ulusoy

TRABZON

Mehmet Arslantürk
Ahmet İhsan Birincioğlu
Selâhattin Güven
Mehmet Ali Oksal
Ahmet Şener

TUNCELİ

Kenan Aral
Hüseyin Yenipınar

URFA

Mehmet Aksoy
Necmettin Cevheri
Mehmet Ali Göklü

UŞAK

Orhan Dengiz
M. Fahri Uğrasızoğlu

VAN

Kinyas Kartal
Fuat Türkoğlu

YOZGAT

İsmail Hakkı Akdoğan
Turgut Nizamoğlu
Celâl Ahmet Sungur
Neşet Tanrıdağ

ZONGULDAK

Fevzi Fırat
Kevni Nedimoğlu

[Reddedenler]

ELÂZIĞ

Mehmet Aytuğ

ERZURUM

Cevat Önder

[Çekinserler]

KONYA

Özer Ölçmen

MARDİN

Şevki Altındağ

[Açık Üyelikler]

Ağrı	1	Hatay	1
Aydın	1	Kocaeli	1
Bursa	1	Malatya	1
Diyarbakır	1	Nevşehir	1
Edirne	1		—
Elâzığ	1	Yekûn	10

Millet Meclisi
GÜNDEMİ

131 NCİ BİRLEŞİM

11 . 9 . 1972 Pazartesi

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

× 1. — Jandarma Genel Komutanlığının yeniden teşkilâtlanması, modern silâh, araç ve gereçlerle donatılması amacıyle İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığına gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişme yetkisi verilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma, İçişleri ve Plan komisyonlarından 5'er üyeden kurulu 87 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/680) (S. Sayısı : 724) (Dağıtma tarihi : 18 . 7 . 1972)

× 2. — Diyarbakır Milletvekili Sabahattin Savcı ve 30 arkadaşının, Gelir Vergisi Kanununu değiştiren 202 sayılı Kanunun değişik geçici 4 ncü maddesinin tadili hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plan komisyonları raporları (2/625) (S. Sayısı : 710) (Dağıtma tarihi : 30 . 6 . 1972)

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

× 1. — Tekirdağ Milletvekili Yılmaz Alpaslan ve 6 arkadaşının, Siyasî Partiler Kanununun 74 ncü maddesinin yeniden düzenlenmesine dair kanun teklifi ve Adalet, Anayasa ve Plan komisyonlarından 5 er üyeden kurulu 49 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/540) (S. Sayısı : 421) (Dağıtma tarihi : 3 . 9 . 1971)

× 2. — 648 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 5, 8, 14 ve 76 ncı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna iki ek ve bir geçici madde ile 44 sayılı Anayasa Mahkemesinin kuruluş ve yargılama usulleri hakkındaki Kanunun 18 nci maddesinin (B) fıkrası ve 58 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ile Malatya Milletvekili Mustafa Kaftan'ın, 648 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 10 ncu maddesinin (b) bendinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Aydın Milletvekili İsmet Sezgin ve 2 arkadaşının, 648 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 79, 80, 82 nci maddelerinin değiştirilmesine ve 81 nci maddesinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri, Adalet, Anayasa ve Plan komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu 72 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/611, 2/659, 2/666) (S. Sayısı 661) (Dağıtma tarihi : 22 . 4 . 1972)

3. — Maraş Milletvekili M. Zekeriya Kürşad'ın ve Maraş Milletvekili İbrahim Öztürk'ün, Maraş ilinin adının Kahraman Maraş olaoak değiştirilmesine dair kanun teklifleri hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi İçişleri Komisyonu raporu (M. Meclisi 2/162, 2/163; C. Senatosu 2/12) (S. Sayısı : 192, 192 ye 1 nci ek, 192 ye 2 nci ek, 192 ye 3 ncü ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1970, 15 . 3 . 1971, 29 . 12 . 1971 ve 26 . 4 . 1972)

4. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker ve 3 arkadaşının, İnhisar Beyiyeleri üçte birlerinin harp malûllerine ve şehit yetimlerine tahsis ve tevziine dair 30 . 5 . 1929 tarih ve 1485 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Adalet Komisyonu mütalâası ile Plan Ko-

---

(×) Açık oya sunulacak işleri gösterir.

misyonu raporu (2/368) (S. sayısı : 245 ve 245'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri: 27 . 1 . 1971, 27 . 6 . 1972)

× 5. — İstanbul Milletvekili Mustafa Fevzi Güngör ile Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin Toptancı halleri kanun teklifleri ve Sanayi ve Ticaret, İçişleri ve Adalet komisyonlarından 5'er üyeden kurulu 57 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/221, 2/173) (S. Sayısı : 433) (Dağıtma tarihi: 23 . 11 . 1971)

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — 7126 sayılı Sivil Savunma Kanununa iki madde eklenmesine dair kanun ile Cumhurbaşkanının geri gönderme tezkeresi ve İçişleri Komisyonu raporu (1/150) (S. Sayısı: 375 ve 375'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri: 2.7.1971, 29 . 12 . 1971)

2. — İçel Milletvekili Çetin Yılmaz'ın, 27 . 5 . 1935 gün ve 2739 sayılı Ulusal Bayramlar ve genel tatiller hakkındaki Kanuna 1 madde eklenmesine ilişkin kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/491) (S. Sayısı : 413 ve 413'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri: 17.8.1971, 29 . 12 . 1971)

3. — Nevşehir Milletvekili Esat Kırathoğlu ve 15 arkadaşının, Mehmet Tevfikoğlu Hatice'den doğma, 1339 doğumlu, Nevşehir Yenimahalle 10 hanede kayıtlı, Mustafa Parmaksız'ın affı hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/196) (S. Sayısı: 161, 161'e 1 nci ek ve 161'e 2 nci ek) (Dağıtma tarihleri 18 . 4 . 1970, 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

4. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı, Ankara Milletvekili Suna Tural ile Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar ve Kocaeli Milletvekili Vehbi Engin'in, Genel af kanunu teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (2/383, 2/439, 2/482) (S. Sayıları : 353 ve 353'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 15 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

5. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Avukatlık Kanununun 7 nci maddesinin kaldırılması ve 114 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/284) (S. Sayıları : 359 ve 359'a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 17 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

6. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin Türk Kanunu Medenisinin 485 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/9) (S. Sayıları : 360 ve 360'a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

7. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Eşinden beş sene ayrı kalan karı, kocanın ayrılması hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/423) (S. Sayıları : 361 ve 361'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

8. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Türk Ceza Kanununun değişik 449 ncu maddesinin 2 nci bendinin tadili hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/449) (S. Sayıları : 366 ve 366'ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

9. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal ve 19 arkadaşının, Devlet memurlarının disiplin cezalarının affına dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/135) (S. Sayıları: 367 ve 367/ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

10. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Türk Ceza Kanununun 455 nci maddesinin 1 nci fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/112) (S. Sayıları : 368 ve 368'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

11. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Türkiye'de sabotaj yapanların ölüm cezası ile cezalandırılmaları hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/427) (S. Sayıları : 369 ve 369'a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

12. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora'nın, Türk Ceza Kanununun 480 nci maddesine son fıkra olarak bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/155) (S. Sayıları: 370 ve 370'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

13. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, Ellerinde sağlık muayene fişi bulunmayan İstiklâl Madalyalı muharip gazilerle diğer bütün muharip gazilere Millî Savunma Bakanlığınca sağlık muayene fişi verilmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu raporu (2/301) (S. Sayıları : 372 ve 372'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 26 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

14. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı'nın, Türk Ceza Kanununun 141/1 ve 142/1 nci maddelerinin yürürlükten kaldırılması hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/388) (S. Sayıları : 377 ve 377'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 6 . 7 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

15. — Adıyaman Milletvekili M. Zeki Adıyaman'ın, Türk Ceza Kanununun 426 nci maddesinin tadiline dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/456) (S. Sayıları : 378 ve 378'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri: 6.7.1971 ve 4 . 2 . 1972)

16. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, 1076 sayılı İhtiyat zabiti ve İhtiyat askerî memurları Kanununun 8 nci maddesinin (E) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu raporu (2/281) (S. Sayıları : 381 ve 381'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 12.7.1971 ve 4.2.1972)

17. — Cumhuriyet Senatosu Gaziantep Üyesi Salih Tanyeri'nin, 13 Mart 1929 tarihli İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun 118 ve 136 nci maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/201) (S. Sayısı : 492) (Dağıtma tarihi : 16 . 2 . 1972)

18. — Cumhuriyet Senatosu Gaziantep Üyesi Salih Tanyeri'nin, 14 Nisan 1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 62 ve 77 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/202) (S. Sayısı : 493) (Dağıtma tarihi : 16 . 2 . 1972)

19. — Nevşehir Milletvekili Salâhattin Hakkı Esatoğlu ve 8 arkadaşının ve İçel Milletvekili Celâl Kargılı ve 6 arkadaşının ölüm cezasının kaldırılması hakkında kanun teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (2/286, 2/578) (S. Sayısı : 512) (Dağıtma tarihi : 10 . 3 . 1972)

× 20. — Köy İşleri Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkında kanun ile Cumhurbaşkanının geri gönderme tezkeresi ve Köy İşleri ve Plan komisyonlarından 8'er üye seçilerek kurulan 19 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/594) (S. Sayısı : 311'e 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 1 . 4 . 1972)

21. — Ankara Milletvekili Suna Tural ve Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, 6762 sayılı Ticaret Kanununun 626 nci maddesindeki hükümlerin ihlâline sebebolan Ticaret erbaplarının itibarının iadesi hakkındaki kanun teklifi ve Ticaret ve Adalet komisyonları raporları (2/474) (S. Sayısı : 683) (Dağıtma tarihi : 25 . 5 . 1972)

22. — Adıyaman Milletvekili M. Zeki Adıyaman'ın, uzun saç, uzun favori, (erkeklerde) ile kadınların mini etek giymelerinin men'ine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/665) (S. Sayısı : 688) (Dağıtma tarihi : 29 . 5 . 1972)

23. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı'nın 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 25 nci maddesinin (b) fıkrasına bir bent eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Dışişleri, Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (2/532) (S. Sayısı : 698) (Dağıtma tarihi : 23 . 6 . 1972)

24. — Malatya Milletvekili Ahmet Karaaslan'ın, İçişleri Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilâtında çalışan memurlardan maaş intibakı hakkındaki 627 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plan komisyonları raporları (2/269) (S. Sayısı: 721) (Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1972)

× 25. — Ceza ve ıslahevleriyle işyurtları Döner Sermaye Saymanlığı 1968 yılı genel bilançosu hakkında Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/826) (S. Sayısı : 716) (Dağıtma tarihi : 11 . 7 . 1972)

× 26. — Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresi Saymanlığının 1969 bütçe yılı hesap ve işlemleri hakkındaki raporun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/477) (S. Sayısı : 717) (Dağıtma tarihi : 12 . 7 . 1972)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

× 1. — Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bazı maddelerine fıkralar eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet, İçişleri, Ticaret, Sanayi ve Plan komisyonlarından seçilen 3'er üyeden kurulu 6 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/15) (S. Sayısı : 136'ya 1 nci ek) (Birinci dağıtma tarihi : 20 . 5 . 1970; İkinci dağıtma tarihi : 18 . 3 . 1971)

× 2. — Manisa Milletvekili Mustafa Ok ve 39 arkadaşının, tarım ve hayvan ürünlerinin taban fiyatlarının saptanması ve ilânı hakkında ve Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, taban fiyat kanunu teklifleri ve Ulaştırma, Gümrük ve Tekel, Köy İşleri, Sanayi ve Ticaret, Maliye, Tarım, Dış Ekonomik İlişkiler ve Plan komisyonlarından 2'şer üyeden kurulu 48 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/535, 2/543) (S. Sayısı : 424) (Dağıtma tarihi : 18 . 9 . 1971)

3. — 14 . 7 . 1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 14 . 8 . 1970 tarih ve 1327 sayılı Kanunla eklenen ek geçici 5 nci maddenin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Plan Komisyonu raporu (1/485) (S. Sayısı : 343 ve 343'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri: 11 . 6 . 1971; 19 . 12 . 1971)

4. — Nevşehir Milletvekili Esat Kıratlıoğlu ve 9 arkadaşının, Türkiye Jeologlar Odası kanunu teklifi ve Adalet, Enerji ve Tabiî Kaynaklar ve Plan komisyonları raporları (2/197) (S. Sayısı : 362 ve 362'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri: 21 . 6 . 1971: 9 . 12 . 1971)

5. — Amasya Milletvekili Yavuz Acar ve 23 arkadaşının ve İzmir Milletvekili Burhanettin Asutay ve 9 arkadaşının, 2 . 1 . 1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlân Kurumu teşkiline dair Kanunun 5 nci maddesinin (a) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifleri ve Çalışma ve İçişleri komisyonları raporları (2/507, 2/308) (S. Sayısı : 412 ve 412'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 17 . 8 . 1971; 29 . 12 . 1971)

6. — Edirne'nin Lalapaşa ilçesi Çömlekpınar köyü hane 1, cilt 5, sayfa 1 de nüfusa kayıtlı Osmanoğlu, Nazmiye'den doğma, 22 . 1 . 1937 doğumlu, Mehmet Yama ile aynı nüfusa kayıtlı Emin Kızı, Fatma'dan doğma, 1928 doğumlu Zehra Yama'nın ölüm cezalarına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/43) (S. Sayısı : 346 ve 346'ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

7. — Kastamonu iline bağlı Daday ilçesinin Uyukören köyü hane 9, cilt 5 ve sayfa 391 numarasında nüfusa kayıtlı Mehmetoğlu, Necibe'den doğma, 15 . 3 . 1943 doğumlu Hüseyin Ören'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/48) (S. Sayısı : 347 ve 347'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri: 16 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

8. — Boğazlıyan ilçesine bağlı Yeni Fakılı Bucağı Yiğitler köyünün 15 hanesinde nüfusa kayıtlı Döndü Şahin'den doğma, Mehmet Alioğlu, 2 . 1 . 1950 doğumlu, Sıracalı köyünde oturur, Hüseyin Şahin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/290) (S. Sayısı : 348 ve 348'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

9. — Artvin ilinin Şavşat ilçesinin merkeze bağlı Kireçli köyünün 52 nci hane, 8 nci cilt ve 146 sayfasında kayıtlı, Mehmetoğlu, Güneş'ten doğma, 4 . 2 . 1944 doğumlu Alim Gümüş'ün ölüm cezasına çarptırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/53) (S. Sayısı : 349 ve 349'a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

10. — Kastamonu iline bağlı Devrekâni ilçesinin Contay köyü, hane 4, cilt 23, sayfa 11 de nüfusa kayıtlı, Hüseyinoğlu, Fikriye'den doğma, 4 . 3 . 1944 doğumlu Süleyman Çelik'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/489) (S. Sayısı : 350 ve 350'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

11. — Zile ilçesinin İğdir nahiyesi Büyük Aköz köyü hane 20, cilt 35, sayfa 73 te kayıtlı, Alioğlu, Hanım'dan doğma, 1935 doğumlu Abidin Demirbağ'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/417) (S. Sayısı : 351 ve 351'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

12. — İstanbul ilinin Sarıyer ilçesi, Büyükdere Dedekorkut Sokak, hane 313, cilt 37 ve sayfa 111 de nüfusa kayıtlı, Saffetoğlu, Havva'dan doğma, 8 . 6 . 1943 doğumlu Selâmi Kodak'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/49) (S. Sayısı : 352 ve 352'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

× 13. — Ankara Milletvekili Cengizhan Yorulmaz ve 17 arkadaşının, Ankara iline bağlı Kırıkkale ilçesinde (Kırıkkale) adı ile bir il kurulması hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plan komisyonlarından seçilen 7'şer üyeden kurulu 54 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/561) (Millet Meclisi S. Sayısı : 429 ve 429'a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 18 . 10 . 1971 ve 2 . 2 . 1972)

14. — Fazla fiyatla bilet satanların cezalandırılmaları hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/113) (S. Sayıları : 158 ve 158'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 18 . 5 . 1970 ve 4 . 2 . 1972)

15. — 1076 sayılı Yedek Subay ve yedek askerî memurlar Kanununun 3 ncü maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici maddeler, ilâvesine dair 97 sayılı Kanuna geçici bir madde ile 1076 sayılı Kanunun 97 sayılı Kanunla değişik 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarıları ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/27, 1/248) (S. Sayıları : 246 ve 246'ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 28.1.1971 ve 4 . 2 . 1972)

16. — Kırklareli Milletvekili Mehmet Atagün'ün, 44 sayılı Anayasa Mahkemesinin kuruluş ve yargılama usulleri hakkındaki Kanunun 38 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/489) (S. Sayıları : 304 ve 304'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 8 . 3 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

× 17. — Mardin Milletvekili Şevki Altındağ ve 14 arkadaşının, çiftçi mallarının korunması hakkında kanun teklifi ve Afyon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu'nun önergesi (2/171) (S. Sayıları : 307 ve 307'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 25 . 3 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

18. — Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğlu'nun, 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 8 nci maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve İçişleri komisyonları raporları (2/224) (S. Sayısı : 462) (Dağıtma tarihi : 4 . 2 . 1972)

× 19. — Niğde Milletvekili Mevlüt Ocakçıoğlu ile Avni Kavurmacıoğlu'nun, Niğde iline bağlı Aksaray ilçesinde (Aksaray) adı ile yeniden bir il ve dört ilçe kurulması hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plan komisyonlarından seçilen 7'şer üyeden kurulu 54 No. lu Komisyon raporu (2/573) (S. Sayısı : 463) (Dağıtma tarihi : 4 . 2 . 1972)

20. — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 25 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/231) (S. Sayısı : 470) (Dağıtma tarihi : 8 . 2 . 1972)

21. — Bartın ilçesinin Esenyurt köyü hane 47, cilt 20, sayfa 3, numarasında nüfus siciline kayıtlı Mustafaoğlu, Hatice'den doğma, 1949 doğumlu, Ahmet Güneş'in ölüm cezasına çarptırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/640) (S. Sayısı : 510) (Dağıtma tarihi : 8 . 3 . 1972)

22. — Artvin ili Borçka ilçesi Güneşen köyünün Selimiye mahallesinin hane 1, cilt 13 ve sayfa 92 numarasında nüfus siciline kayıtlı Eyüpoğlu, Şadiye'den doğma, 23.6.1948 doğumlu, Adil Kalfa'nın ölüm cezasına çarptırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/984) (S. Sayısı : 511) (Dağıtma tarihi : 8 . 3 . 1972)

× 23. — 6831 sayılı Orman Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir ek madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Antalya Milletvekili İhsan Ataöv ve 2 arkadaşının, 6831 sayılı Orman Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Anayasa, Adalet, Orman ve Plan komisyonlarından 3'er üye seçilerek kurulan 73 Numaralı Geçici Komisyon raporu (1/583, 2/572) (S. Sayısı : 584) (Dağıtma tarihi : 14 . 4 . 1972)

24. — Arşiv kanunu tasarısı ve İçişleri, Adalet ve Plan komisyonları raporları (1/143) (S. Sayısı : 646) (Dağıtma tarihi : 22 . 4 . 1972)

25. — Afyon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu ve 19 arkadaşının, Haşhaş kanunu

teklifi (2/610) (S. Sayısı : 662) (Dağıtma tarihi : 26 . 4 . 1972) (İçtüzüğün 36 ncı maddesine göre Genel Kurul kararıyle.)

× 26. — Memur Yardımlaşma Kurumu kanun tasarısı ve Ankara Milletvekili A. Sakıp Hiçerimez ve 58 arkadaşının, Türkiye belediyeler, il özel idareleri, İktisadî Devlet kuruluşları ve Devlet Memurları Yardımlaşma Kurumu (MEYAK) kanunu teklifi ve Adalet, Millî Eğitim, İçişleri, Sanayi ve Teknoloji, Ticaret, Maliye ve Plan komisyonlarından 3'er üye seçilerek kurulan 67 Numaralı Geçici Komisyon raporu (1/582), 2/591) (S. Sayısı : 663) (Dağıtma tarihi : 2 . 5 . 1972)

27. — Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Plan komisyonları raporları (1/506) (S. Sayısı : 670) (Dağıtma tarihi : 12 . 5 . 1972)

28. — 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/616) (S. Sayısı : 671) (Dağıtma tarihi : 12 . 5 . 1972)

29. — Eski eserler kanunu tasarısı ile Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Türkiye müzelerinden eşyayı dışarı çıkaranlara bir seneden beş seneye kadar hapis cezası verilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet, Maliye, Millî Eğitim ve Plan komisyonlarından seçilen 3'er üyeden kurulu 17 Numaralı Geçici Komisyon raporu (1/85, 2/428) (S. Sayısı : 672) (Dağıtma tarihi: 15 . 5 . 1972)

30. — 7116 sayılı İmar ve İskân Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve İmar ve İskân ve Plan komisyonları raporları (1/543) (S. sayısı : 684) (Dağıtma tarihi : 25 . 5 . 1972)

31. — Umumî Hıfzıssıhha Kanununun 282 nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna iki ek madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Adalet komisyonları raporları (1/103) (S. Sayısı : 179 ve 179'a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri: 5 . 6 . 1970 ve 30 . 5 . 1972)

× 32. — Millî parklar kanunu tasarısı ve Tarım, Orman, Adalet, Maliye ve Plan komisyonlarından 3'er üyeden kurulan 76 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/91) (S. Sayısı : 685) (Dağıtma tarihi : 29 . 5 . 1972)

33. — Çorum Milletvekili Cahit Angın'ın, Ateşli Silâhlar ve Bıçaklar hakkındaki 6136 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değişikliği ile ilgili kanun teklifi ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (2/440) (S. Sayısı : 689) (Dağıtma tarihi : 29 . 5 . 1972)

34. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı, nın 1462 sayılı Harp Okulları Kanununun 3 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu raporu (2/654) (S. Sayısı : 690) (Dağıtma tarihi : 2 . 6 . 1972)

35. — 15 . 12 . 1934 tarih ve 2615 sayılı Askerî hastaneler ile hastane gibi kullanılacak revirlerde hastaların beslenme ve bakımları hakkındaki Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasına (E) bendi eklenmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/660) (S. Sayısı : 691) (Dağıtma tarihi: 2 . 6 . 1972)

× 36. — Sosyal Hizmetler Kurumu kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna ve 4 arkadaşının, Sosyal Hizmetler Kurumu kuruluş kanun teklifi ve Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Ragıp Üner'in, 6972 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar hakkındaki Kanunun 8 nci maddesinde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plan komisyonlarından 7'şer üyeden kurulu 65 Numaralı Geçici Komisyon raporu (1/663, 2/604, 2/44) (S. Sayısı : 692) (Dağıtma tarihi : 8 . 6 . 1972)

37. — 171 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü hürriyeti hakkındaki Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet Komisyonu raporu (1/520) (S. Sayısı : 694) (Dağıtma tarihi: 17 . 6 . 1972)

× 38. — Cumhuriyet Senatosu Gaziantep Üyesi Salih Tanyeri ve 74 arkadaşının, 6831 sayılı Orman Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bir ek madde ile bir geçici madde ilâvesine, 5237, 5422, 6969, 7336 ve 756 sayılı kanunlarla konu gelirlerin kaynak olacağı orman köylerinin kalkındırılma fonu teşkili ile orman köyleri kalkındırma kooperatifleri kurulması hakkında kanun teklifi ve Trab-

zon Milletvekili Ahmet Şener'in, önergesi (2/515) (S. Sayısı 695) (Dağıtma tarihi : 17 . 6 . 1972)

39. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve 9 arkadaşının, Bina Kiraları hakkında kanun teklifi ve İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in önergesi (2/369) (S. Sayısı : 696) (Dağıtma tarihi : 17 . 6 . 1972)

× 40. — Cumhuriyet Senatosu Hatay Üyesi Mustafa Deliveli ve 2 arkadaşının, İskenderun Demir ve Çelik İşletmeleri Anonim Ortaklığı kanunu teklifi ve Sanayi ve Teknoloji, Ticaret, Adalet, Maliye ve Plan komisyonlarından 3'er üyeden kurulu 79 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/655) (S. Sayısı : 700) (Dağıtma tarihi : 21 . 6 . 1972)

41. — 13 . 7 . 1965 tarihli ve 647 sayılı Cezaların infazı hakkındaki Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/592) (S. Sayısı : 701) (Dağıtma tarihi : 21 . 6 . 1972)

42. — Tabiplerin meslekî pratik tatbikatı hakkında kanun tasarısı ve Balıkesir Milletvekili A. İhsan Kırımlı ve 13 arkadaşının, Enternlik kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plan komisyonları raporu (1/264, 2/189) (S. Sayısı : 704) (Dağıtma tarihi : 27 . 6 . 1972)

43. — 27 Mayıs 1960 tarihini müteakip halktan toplanmış silâhlara yapılacak işlem hakkında kanun tasarısı ve İçişleri Adalet ve Millî Savunma komisyonları raporları (1/491) (S. Sayısı : 706) (Dağıtma tarihi : 29 . 6 . 1972)

× 44. — 29 . 7 . 1970 tarih ve 1318 sayılı Finansman Kanunu ile diğer bazı vergi kanunlarının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ile Sinop Milletvekili Fikret Övet, Tekirdağ Milletvekili Yılmaz Alpaslan Zonguldak Milletvekili Cahit Karakaş, Trabzon Milletvekili Selâhattin Güven, Afyon Karahisar Milletvekili Hamdi Hamamcıoğlu, Kayseri Milletvekili Enver Turgut, Bursa Milletvekili Kasım Önadım, İstanbul Milletvekili Kâzım Özeke'nin, aynı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri ve Adalet, İçişleri, Maliye, Plan komisyonlarından seçilen 6'şar üyeden kurulu 59 Numaralı Geçici Komisyon raporu (1/545, 2/410, 2/472, 2/473, 2/486, 2/663) (S. Sayısı : 707) (Dağıtma tarihi : 30 . 6 . 1972)

× 45. — 261 sayılı Kanun gereğince Hükümetçe alınan kararın onaylanması hakkında kanun tasarısı ve Plan Komisyonu tezkeresi (1/145) (S. Sayısı : 677 ve 677'ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 5 . 1972 ve 3 . 7 . 1972)

× 46. — 261 sayılı Kanun gereğince Hükümetçe alınan kararın onanması hakkında kanun tasarısı ve Plan Komisyonu tezkeresi (1/115) (S. Sayısı : 678 ve 678'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 5 . 1972 ve 3 . 7 . 1972)

× 47. — Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında geçici anlaşma hükümleri uyarınca bu anlaşmanın kapsamına giren maddelerin Gümrük vergilerinde anlaşmada yer alan esas oranlar çerçevesinde yapılan indirimlerin onaylanması hakkında kanun tasarısı ve Plan Komisyonu tezkeresi (1/571) (S. Sayısı : 680 ve 680'e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 17 . 5 . 1972 ve 10 . 7 . 1972)

48. — Nevşehir Milletvekili Hüsamettin Başer ve 14 arkadaşının, Jandarma Astsubay Üstçavuş Ali Mutlu'nun özel affına dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/545) (S. Sayısı : 718) (Dağıtma tarihi : 11 . 7 . 1972)

× 49. — Belediye Gelirleri kanunu tasrısı ve Kastamonu Milletvekili Mehmet Seydibeyoğlu ile Sinop Milletvekili T. Fikret Övet'in, 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa ek kanun teklifi ve Maliye, İçişleri, Orman ve Plan komisyonlarından 5'er üyeden kurulu 59 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/509, 2/372) (S. Sayısı : 713) (Dağıtma tarihi : 11 . 7 . 1972)

× 50. — Tek işçinin taşıyabileceği yükün en çok ağırlığı hakkında 127 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Çalışma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/632) (S. Sayısı : 714) (Dağıtma tarihi : 11 . 7 . 1972)

× 51. — Uçakların kanun dışı yollarla ele geçirilmesinin önlenmesine dair 16 Aralık 1970 tarihli La Haye Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Dışişleri komisyonları raporları (1/657) (S. Sayısı : 715) (Dağıtma tarihi : 11 . 7 . 1972)